

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Diplomová práce

Kristýna Březíková

VYUŽITÍ LIDOVÝCH TRADIC VE VÝUCE 1. STUPNĚ ZŠ

(MIKROREGION DRŽKOVÁ, KAŠAVA, VLČKOVÁ)

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Aleny Vavrdové, Ph.D. a použila zdroje, které cituji a uvádím v seznamu pramenů a literatury.

V Kašavě dne

.....

Kristýna Březíková

Poděkování

Děkuji své vedoucí práce, Mgr. Aleně Vavrdové, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady a komentáře, za ochotu a čas strávený při konzultacích. Díky patří také školám, které se účastnily výzkumného šetření, včetně jejich vedení a vyučujícím, za jejich vstřícný přístup. V neposlední řadě děkuji mé rodině a příteli, kteří mě při studiu vždy podporovali.

OBSAH

ÚVOD	7
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	9
1.1 Region	9
1.2 Valašsko	9
1.3 Lidové tradice.....	10
2 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA MIKROREGIONU DRŽKOVÁ, KAŠAVA, VLČKOVÁ	11
2.1 Mikroregion.....	11
2.2 Historie.....	12
2.3 Fyzicko – geografická charakteristika.....	13
2.3.1 Poloha.....	13
2.3.2 Vodstvo.....	14
2.3.3 Fauna a flóra	14
2.3.4 Geomorfologie.....	15
2.4 Sociokulturní charakteristika.....	17
2.4.1 Jazyk	17
2.4.2 Náboženství	18
2.4.3 Ekonomika.....	19
2.4.4 Geografie sídel.....	20
2.4.5 Významná místa a osobnosti	21
3 CHARAKTERISTIKA LIDOVÝCH TRADIC.....	23
3.1 Nemateriální lidové tradice	23
3.1.1 Folklor	23
3.1.1.1 Slovesný folklor.....	23
3.1.1.2 Hudební folklor.....	24

3.1.1.3	Taneční folklor.....	25
3.1.2	Folklorismus	26
3.1.3	Lidová religiozita.....	26
3.1.4	Obyčejová tradice	27
3.1.5	Společenské vztahy.....	29
3.2	Materiální lidové tradice	30
3.2.1	Zaměstnání a forma obživy	31
3.2.2	Sídlo, dům a bydlení.....	33
3.2.3	Lidový oděv	33
3.2.4	Lidová strava	35
3.2.5	Doprava	36
3.2.6	Obchod a trh	36
3.2.7	Výtvarná kultura	37
4	LIDOVÉ TRADICE V RÁMCOVÉM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMU PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	38
4.1	Charakteristika RVP ZV	38
4.1.1	Vzdělávací oblasti RVP ZV	38
4.1.2	Lidové tradice mikroregionu a jejich teoretické zakotvení v RVP ZV	39
	EMPIRICKÁ ČÁST.....	46
5	CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	46
5.1	Cíle výzkumu a stanovení předpokladů	46
6	METODIKA VÝZKUMU	48
6.1	Výzkumná metoda – didaktický test	48
6.2	Konstrukce a vlastnosti didaktického testu	48
6.3	Popis použitého didaktického testu	49
6.4	Charakteristika výzkumného vzorku.....	49
6.5	Charakteristika zúčastněné školy na výzkumu.....	50

6.6	Předvýzkum.....	50
6.7	Výzkumná metoda – dotazník.....	52
6.8	Průběh výzkumu.....	53
7	ANALÝZA A VYHODNOCENÍ DIDAKTICKÉHO TESTU	54
7.1	Charakteristika analýzy dat	54
7.2	Celkové vyhodnocení didaktického testu.....	54
7.3	Vyhodnocení jednotlivých testových položek didaktického testu	55
7.4	Vyhodnocení 4. ročníku	56
7.5	Vyhodnocení 5. ročníku	62
8	ANALÝZA A VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU	68
8.1	Charakteristika analýzy dat	68
8.2	Interpretace výsledků výzkumu	68
9	SHRNUTÍ PLATNOSTI PŘEDPOKLADŮ A VÝSLEDKŮ	74
10	CELKOVÉ SHRNUTÍ EMPIRICKÉ ČÁSTI	78
	PRAKTICKÁ ČÁST	79
11	ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI	79
11.1	Zásobník námětů do výuky k využití lidových tradic ve výuce na 1. stupni ZŠ	79
	ZÁVĚR	93
	SEZNAM OBRÁZKŮ	104
	SEZNAM TABULEK	96
	SEZNAM PŘÍLOH	98
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	95
	PŘÍLOHY	106
	ANOTACE	136

ÚVOD

Je to již 19 let, kdy jsem se rodiči přestěhovala do rodné vesnice mého otce, a i když zde nežiji od narození, ale až od útlého dětství, jsem hrdá na to, že se mohu nazývat Kašavjankou. Nyní si nedovedu představit, že bych žila někde jinde a také bych ráda strávila svůj život zde, či v nejbližších vesnicích. Jelikož jsem od 1. třídy navštěvovala Základní školu v Kašavě, která je spádová pro vesnice Kašavu, Držkovou a Vlčkovou, rozhodla jsem se svou diplomovou práci zaměřit právě na Mikroregion Držková, Kašava, Vlčková.

Zmíněný mikroregion spadá pod národopisnou oblast Valašsko, které má mnoho charakteristických rysů, jakožto i své lidové tradice, jež jsou mi velice blízké. V dětství jsem navštěvovala dětský taneční soubor Kašavjánek, který ve mně zanechal stopu až do dospělosti, kdy jsem se začala účastnit zkoušek přípravy Valašského souboru Kašava – Mladé Kašavy a později i dospělého souboru. S lidovými tradicemi jsem byla spojena od dětství, ale až s nástupem do Mladé Kašavy jsem si začala uvědomovat důležitost lidových tradic své vesnice, které bych ráda udržovala a předávala dál. Proto jsem se rozhodla napsat diplomovou práci na toto téma, jež má pomoci pedagogům školy zmíněného mikroregionu předávat lidové tradice svým žákům. Jelikož jsou to právě oni, kteří budou tradice předávat zase dál, je důležité v nich zanechat pevný základ.

Diplomová práce se skládá ze tří částí, a to z teoretické, empirické a praktické. Cílem teoretické části je vymezení základních pojmů k danému tématu, a to region, Valašsko a lidové tradice. Dále charakterizování Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková včetně fyzicko-geografické a sociokulturní charakteristiky a taktéž charakterizování lidových tradic – nemateriálních a materiálních. V neposlední řadě se jedná o zakotvení lidových tradic v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání, z něhož vycházíme v celé práci.

Cílem empirické části je zjistit, do jaké míry se učitelé 1. stupně ZŠ Kašava zaměřují na lidové tradice ve výuce v průběhu školního roku, a také zjistit úroveň vědomostí žáků 4. a 5. ročníku o lidových tradicích regionu. Mezi dílčí cíle uvádíme sestavení dotazníku pro učitele, zjištění způsobu realizace výuky lidových tradic a zjištění názorů a pohledů učitelů na využití lidových tradic na 1. stupni ZŠ. Dále sestavení didaktického testu pro žáky a na základě vyhodnocení dotazníků a didaktických testů shrnout platnost stanovených předpokladů.

Cílem praktické části je vytvoření zásobníku námětů do výuky k využití lidových tradic ve výuce na 1. stupni, který by měl pomoci pedagogům 1. stupně s předáváním lidových tradic

kreativními aktivitami, a také prohloubit znalosti žáků o místních lidových tradicích a Mikroregionu, v kterém žijí, či navštěvují základní školu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Z hlediska orientace v diplomové práci, je třeba definovat základní pojmy, které se vztahují k celé práci. Mezi základní pojmy řadíme: region, Valašsko, lidové tradice.

1.1 Region

Pojem region chápou jednotlivé vědní disciplíny různě, dle jejich odborného zaměření. Termín region můžeme nalézt v latinských kořenech, z latinského slova REGERE, což znamená vládnout nebo řídit. (Klimesš, 2005)

Wokoun (2008) uvádí že: „*region je chápán jako komplex vznikajících regionálních diferenciací krajinné sféry.*“ Tato definice je chápána z hlediska geografického.

Lenderová (1993) uvádí, že: „*region je vymezen jako zeměpisné prostředí, které je přeměňováno díky lidské aktivitě a souvisí s hospodářským zaměřením a sociálními charakteristikami daného prostředí.*“ Je tudíž patrné, že nelze pojem region definovat pouze jednou definicí, ale záleží na zvoleném hledisku.

Pojem region je závislý také na jeho přívlastku, který nám eliminuje jeho všeobecnost – např. valašský region, opavský region, východoslovenský region, atd. (Bartoš, 1981)

1.2 Valašsko

Štika uvádí, že: „*celé území Moravského Valašska spadá do karpatského horského systému, ale nevelkou plochu zabírá údolní, poměrně nízko položené území. Sem zařadíme údolí řeky Bečvy po Rožnov p. R. a Ústí u Vsetína, údolí Dřevnice po Klečůvku u Vizovic, údolí Vlárky u Bylnice a potom území při západní hranici Valašska.*“ (Štika, 1973 a)

Mezi mnohem větší území se zahrnuje podhorská oblast, pod kterou spadají horská údolí a paseky Vizovických a Hostýnských vrchů a větší část Vsetínské vrchoviny a Bílých Karpat. Poslední rozsáhlé území představují lesy a pastviny, kde se nenacházelo stálé obyvatelstvo, pouze horští pastýři. (Štika, 1973 b)

1.3 Lidové tradice

Krupková uvádí: „*Tradice je specifická vlastnost, kterou jevy, věci, prostředky, struktury (...) tvořící subsystém kulturního dědictví každého soudobého systému kultury nabývají tím, že jsou ve vědomí soudobé generace hodnoceny a uchovávány jako jevy, které už existovaly v minulosti buď vlastní společenské skupiny, nebo společnosti vůbec a které jako takové tvoří z hlediska obecné teorie kultury v subsystému kulturního dědictví kategorii tradice. Ve své podstatě tedy tradice představuje hodnotový systém svého druhu, který se uskutečňuje v průběhu historicky a psychologicky podmíněného společenského procesu mezigeneračního přenosu kulturní informace a který také určuje a reguluje uvědomělý vztah soudobé generace k minulosti a vlastně ke společenské realitě vůbec. Možnost stát se tradicí tedy mají prakticky všechny jevy subsystému kulturního dědictví.*“ (Krupková, 1991)

Tradiční lidová kultura je součástí kulturního dědictví, které se stává zdrojem kulturní rozmanitosti, vzdělanosti a taktéž utváří základ kulturní identity obyvatel naší země. Hmotné a duchovní bohatství je důležitou součástí kulturního dědictví. Tradiční lidová kultura se považuje za živou, stále se vyvíjející a přetvářející na rozdíl od dědictví hmotného. Mezi projevy tradiční lidové kultury můžeme řadit hmotné artefakty, nehmotné duchovní statky nebo sociální jevy, které považujeme za nepsanou tradici v rodinách a společenstvích. (Lidová kultura, 2021)

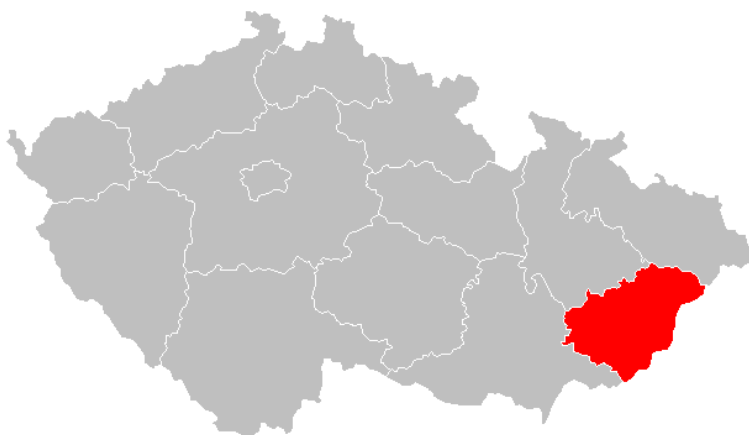
2 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA MIKROREGIONU DRŽKOVÁ, KAŠAVA, VLČKOVÁ

2.1 Mikroregion

„Sdružení obcí je veřejnoprávní korporace, kterou mohou dobrovolně vytvořit obce za účelem vzájemné spolupráce, ochrany a prosazování svých společných zájmů.“ (Dobrovolné sdružení obcí DKV, 2021 a)

„Cílem společné činnosti je efektivní využívání svěřených prostředků a spolupráce na rozvoji regionu. Konkrétně se jedná i o výhodné hospodaření s obecními majetky, s vypůjčeným majetkem a budování společného majetku či zařízení. .“ (Dobrovolné sdružení obcí DKV, 2021 b)

DSO-DKV obcí Držková, Kašava a Vlčková vznikl 26. března 2003. Jsou zde zapojeny zmíněné 3 obce se sídlem v obci Kašava. Všechny tři obce jsou sousední a rozkládají se v Hostýnských vrších, ve Zlínském kraji v okrese Zlín. (Dobrovolné sdružení obcí DKV, 2021 c) K 31. prosinci 2019 zde žilo celkově 1707 obyvatel. (Český statistický úřad, 2019 a)

Obr. 1 Poloha Zlínského kraje v rámci České republiky

Zdroj: (Wikipedia, 2011 [online])

Mezi nejvýznamnější projekty tohoto mikroregionu se řadí projekt z roku 2013, kdy se uskutečnila snaha o minimalizaci vzniku bioodpadů formou domácího a komunitního kompostování občanů zmíněného mikroregionu. Další projekt, který je rozjednaný, se bude týkat místního hřbitova a jeho rekonstrukce. (Dobrovolné sdružení obcí DKV, 2021 d)

2.2 Historie

Držková, Kašava i Vlčková byly od počátku v rukou lukovských pánů a patřila tedy pod lukovské panství hradu Lukov. Ruch kolem hradu v letech 1332-1334 v souvislosti s moravským markrabětem Karlem IV. významně prospěl kolonizaci. Kolem hradu začaly vznikat osady, mezi které patřila i Držková, Kašava a Vlčková. Rok vzniku obcí Kašava a Vlčková se datuje do roku 1373 a Držková do roku 1391. Na konci 15. století, za rodu Šternberků, v Kašavě vznikl první kostel, jakožto centrum dění, který byl zasvěcen Kateřině Alexandrijské.

Roku 1440 lukovský pán zřídil v Kašavě fojtství (fojt byl v každé obci), později kolem roku 1720 si obyvatelé obcí volili purkmistra. Během vojenských tažení a později Třicetileté války nastala pro obce krutá doba, která se odrazila zejména v populaci obyvatel. Osada v horách nad Držkovou, nazývaná Janova Lhota, byla během švédských pádů v 17. století vypálena. V 17. století také některé historické prameny poprvé mluví o novém pojmu, který se k nám dostal z Rumunska, o Valaších – pastevcích, kteří došli do Hostýnských hor. Je to však pouze hypotéza, nicméně náš kraj nese etnografický název Valašsko.

Po roce 1848 došlo k uvolňování robotních závazků a lidé se stali skutečnými vlastníky jejich půdy. Místo purkmistra si obyvatelé obcí volili starostu. Od počátku 20. století začal mít vliv na obyvatelstvo Kašavy i Vlčkové Tomáš Baťa, který v nedalekém Zlíně založil obuvnickou firmu. Jeho firma se stala zaměstnáním pro mnoho místních obyvatel. Zásahem pro obce byly i 1. a 2. světová válka, během nichž padlo mnoho občanů, kterým byl roku 1921 postaven pomník před kostelem v Kašavě. Za druhé světové války byl nad Kašavou sestřelen americký bombardér, přičemž posádka zahynula. Jejich těla jsou pochována na místním hřbitově.

Již v roce 1945 se podařilo v Kašavě otevřít měšťanskou školu, která byla poskytnuta i dětem z Vlčkové a Držkové a celkově tuto školu navštěvovalo 124 žáků. Nové politické zřízení s příchodem komunistů ovlivnilo místní kraj i obyvatelstvo. Nejen rozvíjející se průmysl ve Zlíně nabídl obyvatelům nové možnosti zaměstnání, ale i okolní zemědělská družstva – JZD Kašava, později JZD Podhoran Lukov, a fenomén JZD Slušovice, která se v 50. letech minulého století začala budovat. (Hurt, 1973 a)

Po sametové revoluci došlo k rozdělení samospráv a vzniku obecních úřadů i v Držkové a Vlčkové. V průběhu dalších let do současnosti můžeme zaznamenat progres ve všech třech

obcích, který se týká vybavenosti obcí díky dotačním titulům a schopnosti starostů i občanů obcí.

2.3 Fyzicko – geografická charakteristika

2.3.1 Poloha

V údolí Hostýnských vrchů nejsevernějšího cípu zlínského kraje nalezneme obec Držkovou, kde žije kolem 354 obyvatel. Hory lemující katastr obce tvoří přirozenou hranici a vesnici přetváří do úzkého údolí. Do všech větších měst jako je Zlín, Vsetín, Holešov nebo Bystřice pod Hostýnem je to asi 20 km. (Držková, 2021 a)

I obec Kašava se nachází ve Zlínském kraji, je součástí Západních Karpat a patří do celku Hostýnsko-vsetínské hornatiny. Leží v údolí potoku Dřevnice, který teče od Držkové a ústí do Slušovické přehrady. V Kašavě žije přibližně 937 obyvatel a v roce 2016 se stala držitelem titulu Vesnice roku. (Kašava, 2021 a)

Obec Vlčková jako i Držková a Kašava je součástí Západních Karpat a celku Hostýnsko-vsetínské hornatiny. Obec leží 15 km od města Zlín v údolí potoku Kameňák. V okolí obce se nachází turistické značení, které je vedeno k zajímavým přírodním lokalitám – přírodní památky Bzová a Ondřejovsko. V obci žije kolem 416 obyvatel. (Kolektiv autorů, 2017 a)

Obr. 2 Poloha Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková v rámci České republiky

Zdroj: (Wikipedia, 2017 [online] a vlastní úprava)

2.3.2 Vodstvo

Od Držkové teče potok Dřevnice, který pramení na severní hranici katastru pod Trojákem a odsud protéká obcí převážně v jižním směru až do souvisle obydlené části obce. Ještě předtím se do ní vlévá pravostranný přítok Červenka, který teče ze severozápadu od Rusavy. V obydlené části obce se do Dřevnice vlévá ze severovýchodu Dědinský potok, který protéká touto částí a je jejím levostranným přítokem. Držková je bohatou pramennou oblastí, tudíž se mimo již zmíněné hlavní přítoky Dřevnice v obci nachází mnoho dalších, většinou bezejmenných, potůčků. Kromě několika drobných rybníků a retenčních nádrží se žádné významnější vodní útvary v obci nenachází.

Dřevnice pokračuje z Držkové od severu směrem na jih a protéká středem obce Kašava. Od severovýchodu se na Dřevnici napojuje levostranný přítok Černý potok od Podkopné Lhoty a od severozápadu pravostranný přítok Kameňák, který teče od Vlčkové. Kašava, stejně jako Držková, je bohatou pramennou oblastí, tudíž se mimo již zmíněné hlavní přítoky Dřevnice v obci nachází mnoho dalších, většinou bezejmenných, potůčků. Mimo jezírko na Vinohrádku, které přechází v bažinu opředenu pověstí, se v Kašavě nachází počátek vodní nádrže Slušovice, která je napájena Dřevnicí. Tato vodní nádrž, která byla dokončena v roce 1976, zatopila část obce Kašavy zvanou Janůvky. Nádrž neslouží k rekreaci, ale hlavně jako zdroj pitné vody pro Zlínsko a jako protipovodňová ochrana.

Většina katastru obce Vlčková je odvodňována potokem Kameňák, který teče od severozápadu na jihovýchod a pramení pod vrcholem Okluku. I když je i Vlčková bohatou pramennou oblastí, nemá potok Kameňák významnější přítoky, vyjma množství drobných potůčků. U severní části Okluku pramení potok Ráztoka, který odvodňuje severní část území Vlčkové. Teče západně směrem do obce Rusava, kde se vlévá do stejnojmenného potoka, jakožto jeho levostranný přítok. V obci se nachází několik retenčních nádrží a také rybníků, z nichž některé slouží k rekreačním účelům.

2.3.3 Fauna a flóra

Z fauny se v našem mikroregionu můžeme setkat s běžnými zástupci živočichů stredo-evropské oblasti. Díky rozsáhlým lesním porostům zde žije mnoho druhů spárkaté zvěře. Původní dubobukové, bukové a jedlobukové lesy byly zásahem lidské činnosti pozměněny, v důsledku čehož se zde nyní hojně vyskytuje smrk ztepilý. Díky bohaté ovocnářské tradici se zde nachází mnoho ovocných stromů, zejména jabloně a slivoně. Na pastvinách a loukách

můžeme spatřit typickou karpatskou květenou. O významnějších zástupcích fauny a flóry Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková pojednávají následující odstavce.

V obci Držková se vyskytuje řada běžných rostlin a živočichů, ale i několik ohrožených druhů. Mezi významné živočichy bychom mohli zařadit mloka skvrnitého, čolka karpatského, motýla martináče bukového, jestřába lesního, holuba hřivnáče, rehka zahradního, strakapouda velkého a bělohřbetého a lejska malého. Co se týká rostlinstva, jde o hořce karpatského, různé druhy vstavačů, pětprstku obecnou, kyčelnici devítelistou, strdivku jednokvětou, korálovce jedlového a bukového. Zmíněná fauna a flóra se vyskytuje zejména na území přírodních památek obce Držková. Přírodní památka Solisko představuje zachovalý zbytek dříve rozsáhlých jedlobukových porostů. Dnes největší část rostlinného krytu tvoří lesy jehličnaté. (Chráněná území Zlínského kraje, 2020 a)

V obci Kašava na území přírodní památky Nad Kašavou se jedná především o mezofilní ovsíkové louky a širokolisté suché trávníky s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin. Jedná se o rostliny z čeledi vstavačovitých, především o vemeník dvoulistý, prstnatec Fuchsův a bradáček vejčitý. Z dalších významných druhů můžeme jmenovat modřenec chocholatý, orlíček obecný a kociánek dvoudomý. Z denních motýlů se zde vyskytují hnědásci, z plazů ještěrka obecná a z ptáků ťuhák obecný či žluva hajní. (Chráněná území Zlínského kraje, 2021 b)

Kromě klasických stromových porostů můžeme ve Vlčkové najít i velmi bohatou bylinnou oblast. Roste zde např. kyčelnice cibulkonosná či devítelistá, bažanka vytrvalá, svízel vonný, kaprad' samec, ale i chráněné druhy jako je lilie zlatohlávek, měsícnice vytrvalá a sněženka podsněžník. Vlčkovské lesy jsou významným hnízdištěm nejrůznějších druhů ptactva. Můžeme jmenovat ořešníka kroupnatého, datla černého, krkavce velkého, výra velkého nebo čápa černého. Zmíněná fauna a flóra se vyskytuje zejména na území přírodních památek. (Chráněná území Zlínského kraje, 2020 c)

2.3.4 Geomorfologie

Mikroregion Držková, Kašava, Vlčková se nachází v Západních Karpatech, které jsou tvořeny flyšovými horninami a v podobě četných skalních útvarů vycházejí na povrch. Terén je velmi členitý, tvořený strmými svahy, hlubokými údolními a horskými hřbety.

Nejvyšším bodem Držkové je vrch U Tří kamenů (748 m n. m.), nejnižší bod se nachází při výtoku Dřevnice do Kašavy (354 m n. m.) v části obce zvaná Teplíce. Další významné vrcholy tvoří Na Šarmance (715 m n. m.), Humenec (703 m n. m.) nebo Tisový (650 m n. m.).

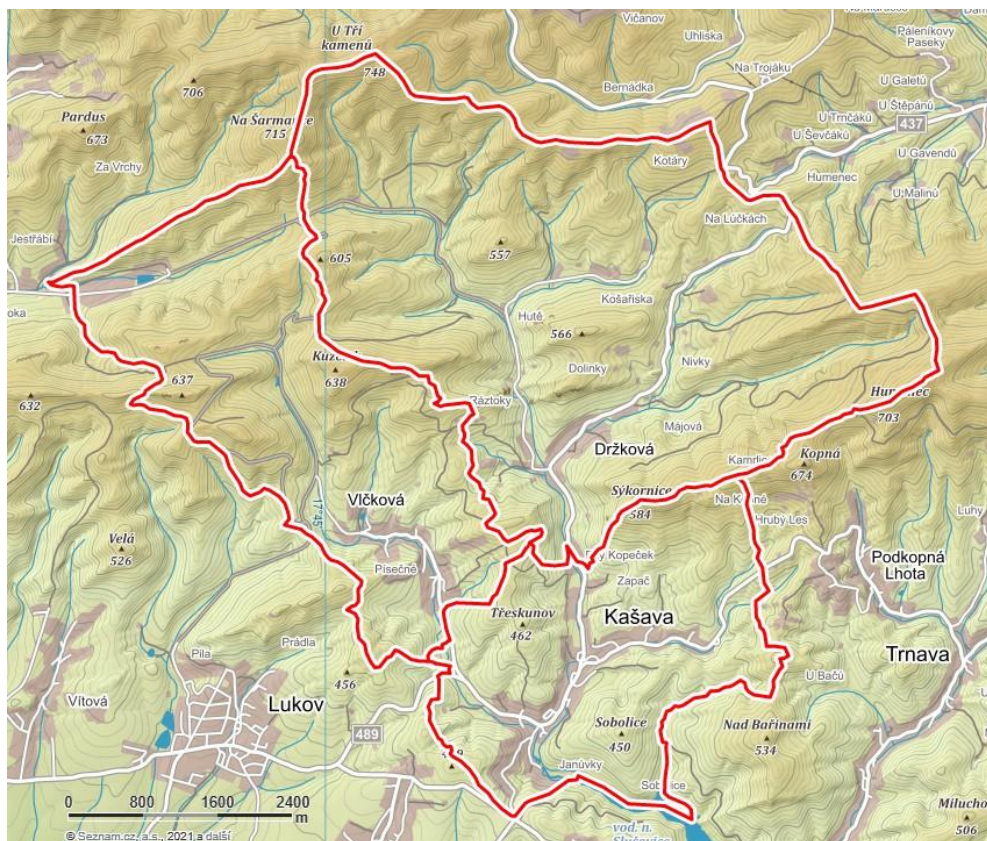
V Držkové spatřujeme hojnost skalních útvarů, kdy nejvýznamnější skalní útvary nalezneme v přírodních památkách Skály a Holíkova rezervace. Skály, kterým se říká Přední, představují pískovcové skalní útvary, které se dělí na čtyři větší skalní útvary a řadu menších. Často jsou využívány horolezci, kteří pro ně mají své názvy. Jsou součástí jediného souvislého hřbetu, který v nejvyšším bodě měří 15 m. Severněji od Předních skal, mimo již chráněné území, se nacházejí Zadní skály, které dosahují výšky až 20 m. Jedná se o skalní masiv tvořený třemi věžemi pojmenovanými Východní, Prostřední a Západní. (Chráněná území Zlínského kraje, 2021 d) V Holíkově rezervaci nalezneme řadu větších kamenů a balvanů, ale i pískovcové skalní výchozy. Uprostřed Holíkovy rezervace nalezneme i jedinou jeskyni v Držkové, která nese název Partyzánská. (Chráněná území Zlínského kraje, 2020 e)

Nejvyšším bodem Kašavy je bezejmenný vrch v trati Na Kopné (625 m n. m.), nejnižším bodem je hladina Vodní nádrže Slušovice (318 m n. m.). Další významné vrcholy tvoří Sýkornice (584 m n. m.), Háje (509 m n. m.) a Třeskunov (462 m n. m.).

Na katastrální hranici mezi Držkovou a Kašavou na zmíněném kopci Sýkornice nalezneme pískovcové Vrzávé skály. Jedná se o řadu skalních masivů táhnoucí se po hřebenu kopce. Skalní převisy Vrzávých skal často využívají turisté k táboráku a nocování. Za druhé světové války zde nacházeli útočiště partyzáni, nebo i parašutisté. Název Vrzávé skály je odvozen od balvanu, který se prý při větších bouřích pohyboval a vrzal.

Nejvyšším bodem Vlčkové je úbočí vrchu Na Šarmance (675 m n. m.), nejnižším bodem je výtok potoku Kameňák do Kašavy (350 m n. m.). Další významné vrcholy tvoří Kuželek (638 m n. m.), Ondřejovsko (637 m n. m.) a Bzová (622 m n. m.).

V obci Vlčková nalezneme taktéž mnoho skalních útvarů, z nichž nejznámější se nachází v přírodní památce Ondřejovsko s názvem Přední skály. Jedná se o skalnatý hřbet pískovcovitého původu, přičemž nejzajímavější skalní útvar je protáhlá věž vysoká 8 m. Na vrchu Kuželku nalezneme shluk pískovcových balvanů a skalek, které tvoří tzv. bránu před vrcholem kopce. (Turistika.cz, 2014)

Obr. 3 Obecně zeměpisná mapa Mikroregionu DKV s vyznačením katastrálních území Držkové, Kašavy a Vlčkové

Zdroj: (mapy.cz, 2021 [online] a vlastní tvorba)

2.4 Sociokulturní charakteristika

2.4.1 Jazyk

V etnografickém regionu Valašsko, do kterého spadají obce mikroregionu, se užívá nářečí valašské. Mluva se zdá být plyná, obrazná, rázovitá. Jančíková (2015 a) zmiňuje: „*Spisovatel Bartoš píše, že neslyšel krásnější mluvy, než v malé dědině pod Radhoštěm.*“

Valach často používá pořekadla, přirovnání a obrazů. Také má zdravé názory, které umí v pravou chvíli a výstižně vyslovit. Jelikož na vesnicích dlouhou dobu neměla literatura přístup a dopad, dochovalo se zmíněné nářečí. Dialekt se však postupem času začal porušovat vlivem školy, zmíněné literatury a stykem se světem.

Samohláska „e“ se často v koncovkách zaměňuje v „a“. Např. místo tele se říká tela, místo prase prasa, místo nejsladší se říká najsadší a další. Taktéž se rozlišuje krátké tvrdé, střední a měkké l a dlouhé tvrdé l. U rozlišování těchto l se udává špatný psaný příklad, je nutné

slyšet příklady mluvené pro lepší pochopení a názornost. Mezi další pravidlo dialektu patří dlouhé r, které můžeme slyšet ve slově „prrlí“. Dále se jedná o souhláskové spřežky dž, např. džgat (píchat) a šč, např. ščestí (šťestí). Hláška „k“ se vyslovuje jako „g“, např. negdo (někdo), muziga (muzika). Spřežka „ě“ se v dialektu rozlišuje i na dlouhé „ěě“, např. meněěj (méně), spřežka „ou“ se nahrazuje dlouhým „ú“, např. lúka (louka) a další.

Jak už jsme zmiňovali, často se Valaši vyjadřovali v pořekadlech, přirovnáních, ale také v písních. Dnes již neznámé přechodníky byly často užívané, např. Peča chléb, popálila jsem se. Když se vrátíme k přirovnáním, nejvíce používaná byla např. hledíš, jak žaba z kýšky, sedí jak pěna, je múdrý jak Hanákovy gatě a další. Mezi známá pořekadla patří: Zlé zlým nezaláčeš!, Modli sa, nemodli sa, z prázdnej mise nenajíš sa!, nebo Ohýbaj mne mamko, dokúď su já Janko. Až já budu Jano, neohneš mne mamó!. Poslední poznámkou Jančíkové – Minaříkové je věta, která se pozastavuje nad tím, že zdejší lidé nejsou příliš hrdí na své nářečí a požadují po výše postavených lidech spisovnou mluvu. (Jančíková, 2015 b)

Dnes, tedy ve 21. století, nářečí stále přetrvává, i když v menší míře. Je to přirozený proces, který se děje migrací lidí a také dědičností mluvy našich rodičů a prarodičů.

2.4.2 Náboženství

Obce Držková, Kašava a Vlčková leží v podhostýnském kraji, který je hluboce spjat s vírou a mariánskou úctou. Mnoho z obyvatel Držkové, Kašavy i Vlčkové jsou pokřtěni v kašavském kostele, který je pojátkem všech tří obcí za Rablinou. (Kolektiv autorů, 2017 b)

Obyvatelé Držkové jsou ryze katolíci a obec spadá pod farnost Kašava. V průběhu minulých staletí proniklo i do našeho okolí husitství, později protestanství. Roku 1930 byla zbudována kaple v Držkové, která je zasvěcena sv. Václavovi. Roku 1859 byl vybudován v Kašavě nový hřbitov, který nahradil ten okolo kostela. Zde byli pochováváni katolíci ze všech tří obcí a evangelíci z Kašavy a Vlčkové. Evangelíci z Držkové byli pochováváni i v nedaleké Hošťálkové. (Jančíková, 2015 c)

V Kašavě vznikl první kostel na konci 15. století, který byl zasvěcen sv. Kateřině, která byla oblíbená za vlády Karla IV. V druhé polovině 16. století zanikla samostatná duchovní správa s farní budovou, avšak dřevěný kostel, díky místním obyvatelům a kostelníkům, nezanihl. Záslouhou lukovských pánů byl v Kašavě roku 1745 postaven nový barokní kostel na místě dosavadního, který zde stojí dodnes. (Hurt, 1973) O 15 let později zde byla obnovena

i duchovní správa a k obci Kašava byly přiřazeny i obce Držková a Vlčková. (Jančíková, 2015) V Kašavě se vyskytovali katolíci, evangelíci byli pouze menšina. Od roku 2003 je kašavská farnost spravována Lukovem. (Kolektiv autorů, 2017 c)

Částečnou nezávislost na Kašavě si Vlčková zajistila stavbou kaple, která se uskutečnila až roku 1919. Původně v obci stála jen malá dřevěná zvonička, ale místní obyvatelé se postarali o stavbu nové kaple, která je zasvěcena sv. Martinovi. V 70. letech minulého století došlo ke generální opravě kaple, kdy se vybudovala kamenná opěrná zeď. (Kolektiv autorů, 2017 d)

Dle SLDB se k roku 2011 většina obyvatel obcí, kteří uvedli své vyznání, hlásí k římskokatolické církvi, menšina k evangelické církvi a pouze ojediněle k jiné církvi. Velké procento obyvatel se také nevyjádřilo k náboženskému vyznání. (Český statistický úřad, 2011 b)

2.4.3 Ekonomika

Na Valašsku je půda kamenitá, méně úrodná, terén kopcovitý a porostlý lesem. Jak říká Jančíková – Minaříková výstižně: „*Konec chleba, začátek kameňa.*“ Obilninám se zde příliš nedařilo a neposkytovaly obyvatelům obcí slušné výdělky, nejvíce se zde dařilo pohance. Mezi základní živinu lidu patřily brambory a zelí, které se uchovávaly na zimu. (Jančíková, 2015 d)

Důležitou roli zastával i dobytek, který se pásal od jara do podzimu, jelikož se tento kraj vyznačuje hojností luk. Ten hrál hlavní roli ve výnosu financí. Mezi další zdroj obživy se řadilo ovocnářství, které zde bylo hojně zastoupeno, hlavně švestky a hrušky. Ovoce se zpracovávalo různými způsoby, zejména sušením a vařením a již roku 1440 byla v Kašavě krčma, kde se pálila slivovice. S ovocnářstvím souviselo také včelařství, které se počátkem 19. století považovalo za stejně důležité jako dobytčářství. (Hurt, 1973 b)

Už v polovině 16. století se dovídáme o vývozu tzv. dřevěného porculánu (dřevěné náradí – hrabě, vidle, lžíce,...) do větších měst, s kterými obyvatelé vesnic obchodovali. Obyvatelé Držkové, Kašavy i Vlčkové se zřídka živili i řemesly jakou jsou kovář, švec a hrnčíř, stolař či zámečnick. Mezi kašavskou zvláštnost patřily vodní mlýny. Nikde jinde jich nebylo tolik, co zde. Vlčková se zase vyznačovala množstvím pil. Celkově byly poměry stejné ve všech třech vesnicích. (Hurt, 1973 c)

Život na vesnici vykresluje vlčkovský rodák Bohumil Zbránek, který takto charakterizuje Včkovjany: „*Valaši měli odedávna šikovné ruky a ešče mají, počínaja malým*

ogárkem. Ke každé chalupě většinu patřilo kúsek kamenitého polička. To ale nestačilo uživit často početné rodiny, které mívaly 5 – 8 děcek. Proto většina lidí sa živila, jak sa dalo. Chodilo sa do hor dělat drva, sadit mladé stromky, nebo sa spravovaly lesní cesty, nebo sa chodilo dělat do panskéj pily do Lukova. Roby s děckama chodily do hor sbírat jahody, maliny a hříby a nosily jich prodávat do města a okolí.“ (Kolektiv autorů, 2017 e)

Díky modernizaci je práce efektivnější a dnes už těžkou práci v lesích, na poli a pastvinách převzaly stroje. Dobytek se chová většinou jen ve družstvech, či je ojedinele chovají drobní zemědělci. Obnoveno bylo chovatelství koní k rekreaci či sportu, které se původně příliš nepraktikovalo. (Kolektiv autorů, 2017 f) Většina obyvatel obcí vyjíždí do zaměstnání do blízkého Zlína, pouze menšina pracuje v daných obcích či soukromníci.

2.4.4 Geografie sídel

Malá úrodnost zdejší půdy nedovolovala vzniku větších osad. Rozmístění domů bylo závislé na terénu a tvořilo povětšinou souvislou řadu domů rozložených podél potoka, kde zahrady souvisely hned s poli. Lze tedy vesnice mikroregionu považovat za valašské řadové vsi. Součástí obyvatel vesnic byli i pasekáři, kteří si stavěli svá obydlí mimo osadu zřízených usedlostí. (Hanulík, 2017)

Podoba chalupy, ve které se bydlelo až do první třetiny 20. století, byla prostá. Zděných stavení bylo málo, a tak se bydlelo v dřevěných domech, tzv. „dřevěnicích“. Nejstarší chalupy neměly ani základy, novější už měly podezdívku. Nebylo žádnou zvláštností, že chalupy bez pevných základů se přesouvaly rozebráním a složením na jiném místě. Prahy byly vysoké, dveře nízké a místnost byla pouze jedna. Její účel se stával kuchyní, obývacím pokojem, jídelnou, ložnicí, dílnou i koupelnou. Zde bývala dvojpostel pro rodiče, děti spaly na peci, lavicích i na zemi, pak stůl s lavicemi, nad ním na stěně kříž a svaté obrázky. V rohu místnosti se nacházela velká kachlová kamna, v kterých se zatápělo a sloužily jako kuchyně i postel pro děti. Strop byl dřevěný, podlaha hliněná a stěny si hospodyně líčily samy vápnem. Součástí obydlí byl primitivní sklep, komora a půda, kde se ukládala i úroda, střechy byly kryty šindelem. Obytná část pokračovala v chlév pro dobytek, dále kůlnu „kolňu“, kde se na zimu ukládalo náčiní na práci a v létě to bývala dílna na dřevěný „porculán“. (Jančíková, 2015 e)

V první třetině 20. století se začaly nahrazovat dřevěné domy, domy cihlovými. Dřevěnice byly bourány a stavěly se domy s patrem, které můžeme vidět dodnes. Nejvíce

zachovalých dřevěnic najdeme v obcích Držková a Vlčková, v Kašavě je jich pouze pár. Stavělo se všude na volných pozemcích a údolí vesnice se začalo pomalu zastavovat. Jen pasekářů ubylo, ty začali nahrazovat chataři. Podoba současných domů, jejich vybavení a okolní zahrady již ztratily prvky typického stavení a hospodářství, což je dílem vývoje společnosti.

2.4.5 Významná místa a osobnosti

Jelikož se vesnice rozléhají v Hostýnských vrších, významná místa mají povětšinou přírodní charakter. Tak je tomu i v Držkové, kde můžeme narazit na nespočet větších či menších kamenů, které přerůstají ve skalní masivy. K největším skalním útvarům patří Přední skály, které svou rozlohou patří mezi dominantu obce. Těsně u hranice s katastrem Kašavy se rozkládají Vrzavé skály, z kterých můžeme upřít zrak na Slušovickou přehradu, kvůli které musela být v Kašavě zatopena osada Janůvky. V katastru obce Držková se můžeme vydat po naučné stezce s názvem „Držkovské chodníčky“ a prostřednictvím informačních tabulí se seznamujeme s historií obce, pamětihodnostmi a přírodním bohatstvím. Po procházce obcí si nelze nevyšimnout významných staveb, jako jsou dřevěná zvonice, kaple a hasičská zbrojnice, která se vyznačuje cenností původní dřevěné věže s bání. V obci lze navštívit Muzeum dřevěného „porculánu“ či Expozici karpatského salašnictví, které vybudovali držkovští rodáci – Lubomír Marušák a Juraj Habšuda. (Kolektiv autorů, 2017 g)

Stejně jako v Držkové se můžeme v Kašavě vydat po Naučné stezce Kašava s 13 stanovišti. Součástí stezky je 14 zastavení křížové cesty, která nás dovedou k nově postavené kapličce, která byla vysvěcena v srpnu roku 2020. Kaplička je postavena na kopci zvaném Vinohrádek a těsně pod vrcholem se nachází přírodní jezírko, ke kterému se váže pověst o propadlém kostele. V okolních lesích narazíme i na několik studánek, které se podařilo obnovit a většina z nich dostala ženská jména či jméno po dané lokalitě. Mezi Kašavou a Vlčkovou, na kopci Vančice, se nachází místo pádu amerického letadla, které bylo sestřeleno za druhé světové války. K uctění památky americkým pilotům a dalším obětem 2. sv. války byl na konci 60 let minulého století vztyčen uprostřed Kašavy pomník. (Kolektiv autorů, 2017 h)

V obci Vlčková se nachází dřevěná kaplička, v které až v roce 2005 bylo zvonění předěláno na elektrický pohon – do té doby se zvonění poledne a klekání provádělo ručně. Vlčková je taky významná díky své přírodě, například zde najdeme evropsky významnou lokalitu Ondřejovsko nebo turisticky vyhledávaný Kuželek, který byl od nepaměti osídlen. Obě

lokality jsou vyhledávané amatérskými archeology a dle amatérských teorií vyplývá, že tamní skály byly součástí keltského oppida a sloužily jako část observatoře. Za pomoci dobrovolníků z Vlčkové jsou zde pravidelně udržované i studánky, které jsou zdrojem občerstvení pro místní i turisty. (Kolektiv autorů, 2017 ch)

V Držkové lze z významných osobností jmenovat Stanislava Talaše, amatérského malíře, který se narodil v Držkové a věnoval se především krajinomalbě Valašska a Slovácka. Dále se jedná o Františku Jančíkovou – Minaříkovou a jejího manžela Augustina Jančíka, kteří měli silný kulturní vliv na obec Držkovou a to také ve formě knihy Valašská dědina Držková, kterou napsala paní Jančíková – Minaříková a divadelní hru Zbojníci, kterou napsal pan Jančík. A poslední významná osobnost nejen pro Držkovou je PhDr. Karel Pavlišník, CSc., který se zasloužil svým dílem o kulturní rozvoj obce, kde provedl v 60. letech minulého století etnografický výzkum a vydal knihu o rukodělných řemeslech zpracovávající dřevo, proutí a slámu. Na základě dalších skutečností mu bylo v roce 2014 uděleno čestné občanství obce Držková a v roce 2016 mu bylo uděleno čestné občanství obce Kašava. (Držková, 2021 b)

Mezi kašavské osobnosti se řadí Tomáš Černochoch, zakladatel dechové hudby Trnkovjanka, Bc. Martina Černochochová, mistryně republiky v atletice. Dále Pavla Červenková, reprezentantka ČR ve fotbale a Vlastimil Elšík, akademický malíř. Své významné místo v Kašavě mají také všichni starostové a duchovní správci, zejména P. Antonín Andryšek. Za zmínku stojí i pan Josef Krupík, bývalý poslanec Parlamentu ČR a pan Antonín Zaoral, který se stal zakladatelem hasičských poutí na sv. Hostýně. Fenoménem motoristického sportu v 80. letech minulého století se stal Jiří Sedlář, několikanásobný republikový šampion a evropský šampion v rallye a vicemistr Evropy v motokárách. (Kolektiv autorů, 2017 i)

K vlčkovským osobnostem starosta obce Vlčková řadí mj. MUDr. Emila Záhořáka, který se v roce 1946 stal čestným občanem Vlčkové díky své odvahy, kterou projevil za 2. světové války, kde zachránil život raněnému partyzánovi. Dále je to pan Bohumil Zbránek, který se narodil ve Vlčkové a po odchodu do důchodu se začal věnovat psaní povídek z valašského prostředí – Z valašských kopců, chalup a strání, kde vzpomíná na svou rodnou Vlčkovou. (Osobnosti Valašska, 2021) A v neposlední řadě je to Zdeněk Knedla, který svá silová zábavná vystoupení realizuje pod jménem Železný Zekon. Vytvořil řadu světových rekordů v mnoha silových disciplínách, kterým se věnuje. (Wikipedia, 2021)

3 CHARAKTERISTIKA LIDOVÝCH TRADIC

3.1 Nemateriální lidové tradice

Nemateriální lidové tradice slouží k uspokojování duchovních tedy nemateriálních potřeb člověka. Je to souhrn složek, mezi které se řadí nejen folklor, ale i zvyky, obřady, lidová religiozita, či problematika mezilidských vztahů. Autoři pro lepší systematizaci a zpracování témat nemateriálních lidových tradic zvolili následující členění: folklor, obyčej, lidová religiozita a společenské vztahy. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

3.1.1 Folklor

Do folkloru můžeme zařadit jevy, které se realizují ústně, hudebně-zpěvně, tanečně a dramaticky. Konkrétněji se jedná o folklor slovesný, hudební, taneční, dětský a lidové divadlo. Pro folklor je typická anonymita vzniku v tradičním prostředí bez písemného zápisu. Folklor má tedy buď může zaniknout, nebo se neustále vyvíjet, k čemuž dopomáhají nositelé lidových tradic. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

3.1.1.1 Slovesný folklor

Slovesný folklor neboli lidovou slovesnost dělíme na lidovou prózu a lidovou poezii, které obsahují po celá staletí neměnná témata a názory. Komunikace přirozená je synonymem pro folklorní komunikaci, která zahrnuje dosud živý žánr – pověsti, vyprávění, rodinné příběhy a dětský folklor. Důležitou součástí této složky jsou tedy nositelé neboli interpreti, bez kterých by nadále nemohla existovat. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Ve společenství lidí stále žije vyprávění, jako jsou pohádky, pověrečné povídky, povídky ze života a historické pověsti, ale taktéž vtipy. Mezi malé folklorní žánry můžeme zařadit přísloví, rčení, pořekadla, pranostiky či hádanky. Součástí lidového divadla jsou lidové hry dětské, ale taky obyčejové výstupy včetně hodů, vinobraní, masopustu. Hry občůzkové, kdy koledníci, Mikuláš či Lucky obcházejí domy, se některým zdají jako součást roku, ale pravdou je, že jsou to stále hry. Dětský folklor zahrnuje nejen slovesné, hudební, taneční a dramatické projevy dětí, ale i interakci dětí a rodičů ve formě ukolébavek, říkadel, aj. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Dnes můžeme děkovat nedávno vydané knize, i když napsané Augustinem Jančíkem již v roce 1940, Pohádky a pověsti z Držkové, která nám pomáhá dochovávat slovesný folklor. Nalezneme v ní až 16 pohádek a pověstí situovaných do prostředí vesnice Držková. V knize nacházíme místní názvy, nářečí, ale i archaismy, které se dětem hůře čtou a chápou. Místy je kniha až hororová, tudíž zaujme spíše až starší děti.

Život na Vlčkové nám vykresluje kniha napsaná v roce 1989 s názvem Z valašských kopců, chalup a strání. Autorem povídkové části je vlčkovský rodák Bohumil Zbránek. Kniha je plná zážitků z autorova života a je psaná v našem valašském nářečí.

Nejen přísloví, rčení, pořekadla, pranostiky či hádanky nalezneme v knize Valašská dědina Držková od Františky Jančíkové-Minaříkové, ale obecně z Valašska je nalezneme v dílech etnografů, folkloristů a sběratelů Karla Plicky, Františka Volfa a Františka Bartoše, z kterých mnohdy čerpají i vedoucí dětských souborků při Valašském souboru Kašava. Náplní zmíněných dětských souborků i Valašského souboru Kašava jsou lidové hry dětské, obyčejové výstupy i hry občůzkové, které se převážně realizují pouze na jevišti. V mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková jsou zachovány některé z her a výstupů díky dobrovolníkům obcí. Můžeme hovořit o hodech, masopustu, Mikuláši a Luckách.

3.1.1.2 Hudební folklor

Hudební folklor zahrnuje projevy nejen organizovaných folklorních těles (soubory, muziky), ale také folklorní hudební a taneční projevy, které jsou spojené s různými společenskými příležitostmi (masopust, kácení máje, svatby, aj.). (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Lidový zpěv a lidová píseň jsou zaměřeny na anonymitu autora, proto jsou písňe přirozeně přizpůsobené regionálním rozdílům a tvoří daný repertoár. Důležitou součástí zpěvu a tance je instrumentální hudba, díky ní se hudebníci sdružují do různých uskupení. Hudebníci navazují na lidovou tradici v podobě hudeckých sestav, cimbálových či dechových muzik, nebo vznikají uskupení hrající při různých zvykoslovných příležitostech (taneční, folkrockové, aj.). (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Nedílnou součástí hudebního folkloru jsou hudební nástroje spojené s tradiční lidovou hudbou, výrobci hudebních nástrojů, muzikanti zaměřeni na repertoár dané lokality, nástrojové seskupení (veškeré kapely spjaté s prezentací hudebního folkloru) a taktéž hudební příležitosti,

tedy akce, při kterých nástrojové seskupení prezentuje folklorní repertoár. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Nejen o hudební folklor se mikroregionu stará Valašský soubor Kašava s Cimbálovou muzikou Valašského souboru Kašava pod vedením Petry Pavlišťkové a Cimbálová muzika Kašava s primášem Petrem Králem. Dále pak Kašavští gajdoši či dechová hudba Trnkovjanka (dále jen DH) pod vedením Tomáše Černocho. V mikroregionu D, K, V je hudba zakotvena hluboko a rozvíjí se díky ZUŠ Morava, kde je pro děti otevřeno v hudebním oboru mnoho nástrojů, nově i cimbál.

Obr. 4 DH Trnkovjanka

Zdroj: (Trnkovjanka.webnode.cz, 2010 [online])

Sdružení přátel lidové kultury Kašava ve spolupráci s Etnologickým ústavem AV ČR se podařilo v roce 2005 vydat sborník písní Valašské písně od Metoděje Bakaly. Nalezneme zde lidové písně nejen z našeho mikroregionu, ale téměř z celého Valašska. Dále lze lidové písně čerpat z děl autorů Františka Sušila, Františka Bartoše či Eduarda Pecky.

3.1.1.3 Taneční folklor

Tanec či taneční projevy byly a jsou součástí lidové tradice, avšak do ní byly včleněny vlivem folklorního hnutí, což pomohlo k jejich přežití. Včleněny zde byly i tance novodobého charakteru jako je polka, valčík, či jiné. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Tance lze rozdělit do několika kategorií, a to na ty, které vyšly z tradice, a na ty, které do ní byly začleněny. Mezi ně se ještě řadí tance s volnou vnitřní vazbou, které na Moravě a ve Slezsku mají točivý charakter – skočná, točená, valaská či vrtěná. A dále jsou to tance s pevnou vnitřní vazbou neboli figurální tance a zlidovělé tance – valčík, polka. Dále to jsou

tance dobového repertoáru – tango, waltz, charleston; tance přinesené a rozšířené folklorním hnutím. A poslední tance módních tanečních trendů. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Důležitou součástí jsou interpreti nebo významné osobnosti, které můžeme označovat za nositele lidového tance. Mezi ně se řadí učitelé tance, organizátoři tanečních akcí či vedoucí tanečních souborů. Bez příležitostí, při kterých by se tanec vyskytoval, by tanec nepřežil. Zařadíme zde spontánní tanec, jako součást zábavy na různých oslavách nebo reprezentační tanec jako součást oficiálního programu – hody, poutě, vystoupení na festivalech. Samozřejmě nesmí chybět doprovodná hudba ve formě nástrojových seskupení či sólových muzikantů. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Tance s volnou vnitřní vazbou jako jsou skočná, točená, valaská, vrtěná nebo tance s pevnou vnitřní vazbou neboli figurální tance dnes umí tancovat převážně děti a tanečníci z tanečního souboru, konkrétně z dětského souboru Kašavjánek pod vedením Josefa Sousedíka a z Valašského souboru Kašava pod vedením Ondřeje Pavlištíka. Pod Valašský soubor Kašava spadají nejen dětské soubory, ale také vysloužilí tanečníci souboru.

3.1.2 Folklorismus

Folklorismus se projevuje v lidové kultuře formou přenášení zmíněné kultury z původního života do jiného prostředí. Řadí se zde lidové písně, hudba, tanec, slovesný projev, ale také využívání krojů ve folklorních souborech, či využívání lidových výtvarných prvků v nepůvodním prostředí. Projevy folklorismu se mohou mnohdy dotýkat nebo i překrývat s lidovou kulturou a také tvoří významnou složku sociální komunikace. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

3.1.3 Lidová religiozita

Obecně lze říci, že náboženství má poměrně velký vliv na myšlení a chování jeho nositele. Tento vliv označujeme pojmem religiozita. Lidová religiozita má dva základní inspirační zdroje: prvním zdrojem je křesťanství a ve druhém zdroji se religiozita rozvíjí nejednotným směrem. Spojuje ji vyjevování a ovlivňování budoucnosti, avšak oba zdroje se často proplétají. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Pokud se zaměříme na religiozitu spojenou s kalendářním rokem, můžeme mluvit o návštěvě poutního místa, tedy o poutích, s kterými je spojená poutní turistika či osobnosti, tedy organizátoři poutí. Dále se jedná o náboženské průvody věřících v rámci obce, při nichž jsou lidé vedeni farářem. Jedná se taktéž o necírkevní průvody neboli obyčeje s náboženskými rysy bez přítomnosti farářů. Řadí se zde i svátky světců spojené se zasvěcením kostela. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Součástí lidové religiozity jsou i pověrečné projevy, které zahrnují vyjevování a ovlivňování budoucnosti i léčebné postupy. S tímto pojmem jsou spojeny věštkyňe, kartářky, duchařství, léčitelé či bohyně. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Farnost Kašava, pod kterou spadá obec Držková i Vlčková, pořádá minimálně jednou ročně zájezd na pouť na sv. Hostýn. S hasičskou poutí je spojený bývalý starosta dobrovolných hasičů v Kašavě pan Antonín Zaoral, který je zakladatelem těchto poutí. Další poutní místa (Štípa, Provodov, Velehrad, Turzovka, aj.) navštěvují obyvatelé obcí individuálně. Mezi náboženské průvody řadíme např. Boží tělo, které se zde praktikuje nebo také hody spojené s patronem kostela. Je potřeba zmínit, že kalendářní rok je v souladu s liturgickým rokem, a téměř vždy na křesťanský svátek navazuje pohanský zvyk (např. Velikonoce – svatý týden = křesťanský svátek, pomlázka v pondělí = pohanský zvyk).

3.1.4 Obyčejová tradice

Obyčejové tradice neboli lidové obyčeje či zvykosloví jsou vázané jak na data kalendáře, tak na lidský život a i na sociální skupiny. Tradice je základ pro předávání a udržování jich, ale vedou také ke změně. Obyčej je určený způsob chování, který je daným společenstvím přijatý, rozšířený a ustálený. Obyčejové projevy se uvádějí ve formě obřadu, svátku či slavnosti. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Jak už bylo řečeno, lidové obyčeje jsou vázány na kalendář, a to se zaměřením na cyklus života přírody, na svátky církevních světců a na občanské svátky. Mezi ně se řadí obyčeje spojené s masopustem, včetně obchůzek masek, masopustním pečivem či pochováváním basy. Je to období od svátků Třech králů do Popeleční středy a názvy masopustu jsou dle kraje rozličné, např. ostatky, fašank, končiny, vodění medvěda. Dále jsou to jarní a velikonoční obyčeje včetně vynášení smrtky, Velikonoc, velikonočního klepání, velikonočního pečiva, pomlázek, zdobení vajíček (kraslic) aj. S májovými obyčejí je spojené stavění máje i jeho

kácení. Sedm týdnů po Velikonocích se slaví letnice, či na jižní Moravě se uskutečňují jízdy králů. Taktéž na velikonoční cyklus navazuje i svátek Boží tělo. Za zmínku stojí i výroční ohně na svátek sv. Filipa a Jakuba a sv. Jana Křtitele. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Tradiční slavnost obce vázaná na patrona kostela nebo na posvěcení kostela jsou hody. Mezi sklizňové obyčeje se řadí dožínky, v oblasti chmele dočesná, v oblasti vína vinobraní. Svátkem Kateřiny končily všechny zábavy, hody, svatby a muselo se čekat na konec adventního období. Zmíněný Advent zahrnuje mnoho tradičních svátků včetně obchůzek Barborek, Lucek, Mikuláše či přenášení sochy Panny Marie po devět večerů před Štědrým dnem z domu do domu. Advent vyvrcholuje Vánoci, které jsou spojené především s narozením Krista, dále se zdobením vánočního stromu, štedrovečerními pokrmy, věštěním, svátkem sv. Štěpána, kdy koledníci chodili vinšovat a koledovat. Po novém roce slavíme svátek Tří králů, kteří se do Betléma přišli poklonit Ježíši. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Mezi obyčeje spojené se životním cyklem člověka řadíme obyčeje při narození. Dnes zachovalé křtiny či vítání občánků. Také se zde řadí obyčeje při svatbách, jako jsou zasnuby, které dříve byly praktikovány jiným způsobem, dále zvaní na svatbu, označování svatebního domu, svatební atributy (krušpánek), dary, hostina, zastavování svatebního průvodu, požehnání rodičů, svatební obřadníci (družba, družičky), pečivo, zkoušky (sekání dřeva). Důležitý je i čas pro konání svatby, který dříve byl v období masopustu a na podzim do adventu a také pověry vztahující se k budoucnosti novomanželů. Mezi ně se řadí posypávání novomanželů např. rýží, obyčeje a zábavy při svatební hostině (rozbíjení talíře), čepení nevěsty, únos nevěsty, který je novodobým zvykem, a v neposlední řadě jsou to svatební výslužky. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Do obyčejových tradic můžeme zařadit i oslavy životních jubileí a významných událostí. Zmínit můžeme výročí svatby, narozeniny, první svaté přijímání či biřmování. Součástí životního cyklu jsou i obyčeje spjaté se smrtí či pohřbem či obyčeje, oslavy a slavnosti různých sociálních skupin, jakou jsou studentské obyčeje (poslední zvonění) či besedy seniorů. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Současný stav obyčejových tradic lze sledovat na webových stránkách obcí či VS Kašava prostřednictvím příspěvků a fotografií. Jakožto člověk vyrůstající v tomto mikroregionu také čerpám ze svých zkušeností. V mikroregionu D, K, V je tradice Tří králů udržována prostřednictvím ministrantů a věřících dětí, které obcházejí vesnice se zástupcem z řad dospělých a společně koledují. Masopust, zde také zvaný i končiny či vodění medvěďa,

je organizován dobrovolnými hasiči, kteří se této tradice každoročně ujmou. Dnes už nemůžeme mluvit čistě o tradičních maskách, avšak nejstarší maska – medvěd – si nezapomene dát taneček s ženou v domě, při kterém nechybí hudební doprovod. Jeden z velikonočních obyčejů, tedy vynášení smrtky, místními zvané mařeny, má dlouholetou tradici v obci Držková, které se každoročně věnují obyvatelé obce, členové sdružení Solisko a místní děvčata. Klabání či vrčání a šlaháče se věnují naopak chlapci. Stavění i kácení máje je záležitostí obce a mladých „ogarů z dědiny“, kteří se taktéž každoročně chopí svého úkolu s vervou. Poté přichází svátek Boží tělo a je to více než 4 roky, co se v Držkové naposledy objevila akce Svatojánský oheň díky sdružení Solisko. Dožínky se zde již neslaví, pouze v jevištní podobě je předvádí Valašský soubor Kašava. Avšak hody se každoročně konají v Držkové na sv. Václava, ve Vlčkové na sv. Martina a v Kašavě na sv. Kateřinu. Hody začínají v neděli hodovou mší se zpívaným programem Kašavských chlapů, v Kašavě i za účasti krojovaných, a hodovým odpolednem s bohatým folklórním programem. V Kašavě se obnovily obchůzky Lucek díky dobrovolnicím z řad školního sboru Slunéčko, zatímco Mikuláš je záležitostí dobrovolníků obce, dobrovolných hasičů či Červeného kříže. Vánoce probíhají v každém domě jinak, nicméně zdobení vánočního stroměčku, štědrovečerní večeře a některé další zvyky nechybí v žádné domácnosti. Na 1. svátek vánoční, tedy 25. prosince, se v Držkové udržuje již téměř 25 let tradice Živého betlému s krásným programem. Koledování na Štěpána je záležitostí Valašského souboru Kašava, které je praktikováno ve Zlíně, kdy koleduje soubor po bývalých tanečnicích, v Držkové a v Kašavě soubor koleduje na Silvestra.

Další obyčeje spojené s životním cyklem člověka jako jsou křtiny, vítání občánků, zásnuby, svatby, svatební atributy, požehnání od rodičů či čas svatby jsou dnes již individuální záležitostmi. Obyvatelé regionu nezapomínají na označování svatebního domu, zastavování svatebního průvodu či na pověrečné zvyky – posypávání rýží, rozbíjení talíře. Čepení nevěsty se pomalu vytrácí, pouze svatby, které jsou spjaty s VS Kašava, či lidí angažujících se ve folkloru, tuto tradici zachovávají. Obyčeje spjaté se smrtí či pohřbem se téměř nemění, avšak nebožtíka si doma lidé už nenechávají.

3.1.5 Společenské vztahy

V posledních desetiletích docházelo ke změnám a redukci projevů tradiční lidové kultury zejména v životě v obci. Nejčastěji se můžeme setkat s lidovými zvyky, obyčejí a obřady, které se staly pozůstatkem původního společenského života. Projevy společenského

života můžeme sledovat prostřednictvím různých spolků a organizací. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Spolky a společenské organizace zařazujeme do nemateriální kultury. Šíření probíhalo z měst na vesnice, kde se lidé sdružovali ve svém volném čase, a to buď formálně či neformálně. Využívaly k tomu nejrůznější prostory, jako jsou spolkové domy, klubovny nebo hostince. Účel byl prostý, rozvíjení zájmů a zálib nebo rozvíjení společenských aktivit nebo účast na slavnostech. Docházelo taktéž k začleňování prvků tradiční lidové kultury ve formě symboliky, zábavné činnosti s využitím prvků tradiční lidové kultury či propagace. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Součástí života na vesnici, zejména v oblastech s nejvíce živou lidovou kulturou, je taktéž instituce chasy. Chasa je chápána jako sdružení vesnické mládeže nebo jako kolektiv organizátorů a nositelů projevů lidové zábavy. (Lidová kultura nemateriální, 2021)

Mikroregion žije společenským životem ve velké míře. V Držkové a ve Vlčkově se o společenský život starají hlavně dobrovolní hasiči, či v Držkové také sdružení Solisko z.s. V Kašavě můžeme napočítat přes 20 spolků a organizací, které se starají o fyzické i duševní zdraví obyvatel obce. Instituce chasy v rámci mikroregionu nefunguje, avšak starostové vždy mají své kontakty a vědí, které obyvatele obcí mohou oslovit, aby jim podali pomocnou ruku.

3.2 Materiální lidové tradice

Nedílnou součástí tradiční lidové kultury je vše, co lze zařadit mezi hmotné skutečnosti, technologické postupy a mezigenerační předávání znalostí a zkušeností, které byly součástí lidského života. Mezi hmotné procesy a postupy můžeme zařadit využití přírodních materiálů, samoživitelství a lokální specifčnost. Materiální projevy tradiční lidové kultury zanikají s nástupem industriální civilizace. Zachování probíhá pouze v horských, nepřístupných či málo osídlených oblastech. Proto se od 19. století stávají žádané pro sběratele jako zachránce těchto tradic a poté i pro etnology, kteří zkoumají problematiku současné situace. (Lidová kultura materiální, 2021)

3.2.1 Zaměstnání a forma obživy

Mezi nejstarší formy zajišťování obživy se řadí zemědělství a chov dobytka, které vedou k získání potravin potřebných pro život. Až do první poloviny 20. století se vesnické obyvatelstvo rozdělovalo na sedláky (zámožní majitele půdy), chalupníky (s nepatrným vlastnictvím půdy) a hofery (nájemníky nebo bezzemky). V druhé polovině 19. století dochází k narušení tohoto systému díky zaměstnáním ve městech, průmyslu a službám. Při kolektivizaci došlo k násilnému vzniku družstev a po roce 1989 přetrvává výjimečnost v počtu soukromých zemědělců. (Lidová kultura materiální, 2021)

Bez souboru znalostí, technologických postupů, nářadí a strojů se neobejde úspěšné pěstování a chov dobytka. Obhospodařování půdy probíhalo v trojhonném hospodářském systému (ozim – jař- úhor) s pomocí kovového pluhu a koní. Během 16. a 17. století se na Valašsko rozšířil salašnický chov ovcí a koz. Důležitou součástí obživy bylo také pěstování plodin, zelinářství, vinařství, chmelařství, ovocnictví, chovatelství, včelařství či lesnictví. (Lidová kultura materiální, 2021)

V našem okolí můžeme hovořit o pěstování především brambor a luštěnin, významné bylo i pěstování ovoce (jablka, hrušky, švestky), které se zpracovávalo sušením, vařením, či ve formě alkoholu – slivovice. Dále chovatelství k vlastním potřebám jako je tažná síla (chov koní), produkce mléka (skot, ovce, kozy), maso z domácí porážky ovcí, vepřů, skotu (klobásy, jitrnice, jelita, tlačinka) vejce, kůže a srst/ovčí rouno/peří. Také včelařství a lesnictví je ve zkoumané oblasti zastoupeno. (Lidová kultura materiální, 2021)

Snahy v zemědělství se týkaly taky řady institucí a aktivit, které pozvedají rolnické hospodářství ve formě výstav, přehlídek. Mezi ně patří chovatelé či zahrádkáři. S tradičním zemědělstvím souvisí i mnoho zvyků a rituálů, které sloužily k zajištění úrody a ochraně dobytku. (Lidová kultura materiální, 2021)

Mezi další formu obživy a zaměstnání patří rybolov, myslivost a pytláctví (v minulosti), ale také lidová výroba. Lidová výroba zahrnovala rukodělnou činnost zaměřenou na využití pro vlastní potřebu či pro trh. Mezi základní znaky tradiční výroby řadíme rukodělnost, funkčnost výrobku a také užívání tradičních technologií. Současná rukodělná činnost vychází z tradičních postupů a je mnohdy označována jako lidová umělecká výroba. K výrobě se nejčastěji využíval přírodní materiál – pletiva (sláma, proutí), dřevo, textil, kůže, zeminy, kovy, kámen a potraviny. (Lidová kultura materiální, 2021)

Obr. 5 Výroba dřevěného „porculánu“ v Držkové

Zdroj: (muzeum-drzkova.cz, 2012 [online])

Zemědělství a chov dobytka se v mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková váže pouze na ojedinělé soukromé zemědělce či na zemědělské družstvo Podhoran Lukov, které má svoji pobočku v Kašavě. Obhospodařování půdy a pěstování plodin dnes můžeme vidět pouze na pozemcích obyvatel obcí, kteří se stále snaží o pěstování domácích produktů, včelařství, ovocnictví a chovatelství drobného zvířectva či lesnictví.

Salašnictví je ve zkoumaném území zaniklá záležitost, avšak o obnovu se snaží soukromá expozice karpatského salašnictví, která nám ukazuje nejen salašnickou činnost, ale také stavby a jejich vybavení. (Držková, 2021 c)

O zpracování ovoce a zeleniny se ve velké míře stará spolek zahrádkářů ve Vlčkové, kde se nachází i dlouholetá pálenice. Lidová výroba, která zahrnuje rukodělnou činnost, je z velké části dnes již volnočasovou aktivitou pouze jedinců.

Výrobu ze dřeva zachycuje Muzeum dřevěného „porculánu“ v Držkové, které se může chlubit rozsáhlou sbírkou nejen nástrojů, ale také výrobků či jiných předmětů spojených s obcí Držková. (Muzeum dřevěného porculánu, 2012)

3.2.2 Sídlo, dům a bydlení

Lidová kultura (2021) uvádí že: „Sídlo představuje společensko-hospodářskou jednotku, v níž žijí a pracují lidé.“ Zatímco dům je obytná jednotka s hospodářským dvorem, hospodářská stavba zahrnovala chlév, sýpku, sklep, stodolu, kůlnu a seník. Nechyběla ani sušárna, popřípadě udírna či palírna. Domy se stavěly dle dostupnosti materiálu – hlína, dřevo (srub, šindel), kámen. V 2. polovině 20. století docházelo k proměnám domů, přičemž se rušila tradiční forma domu a dvora a nahrazovaly se hospodářské stavby novostavbami. Později se díky chalupářům dochovaly mnohé stavby, kterým hrozil zánik. (Lidová kultura materiální, 2021)

Obr. 6 Původní dřevěnice ve Vlčkově

Zdroj: (vlckova-obec.cz, 2021 [online])

Lidé v mikroregionu žijí převážně ve dvougeneračních domech, které předešlé generace stavěly v 60., 70. a 80 letech minulého století. Bouraly se dřevěnice a veškeré hospodářské stavby, aby se na jejich místě mohl postavit moderní cihlový dům. Domy z těchto let se nachází podél komunikačních os, ale vidíme i novější stavby, které se staví na zahradách za již postavenými domy. Hrstka obyvatel žije v bytových domech. Málokterá domácnost má zachován chlév, stodolu, sušárnu, udírnu či palírnu. Chlévy a stodoly jsou záležitostí již soukromých zemědělců, sušárna s palírnou pro změnu záležitost svazu zahrádkářů a udírna místního řezníka. Bytová část obce se rozšiřuje i mimo hlavní komunikační osu, jelikož pozemků na stavění ubývá. Tzv. chataři se starají o zbylé dřevěnice a celkově lze říci, že chatová oblast v našem mikroregionu je velice žádaná.

3.2.3 Lidový oděv

Lidový oděv se vyznačuje regionální specifičností zejména vesnického obyvatelstva. Lidový oděv neboli lidový kroj se stal součástí hmotné kultury a jedná se především o sváteční či obřadní podobu oděvu. Kroj můžeme dělit dle pohlaví, věku, ročního období a také dle funkce (sváteční/pracovní). Dnes se kroj nevidí již v přirozeném prostředí, pouze v některých

oblastech (jihovýchodní Morava), kde staré ženy nosí polokroje (krojové součástky doplněné konfekčním oblečením). Obnova lidového kroje se daří díky různým příležitostem, jakou jsou hody, dožínky a také pro potřeby folklorních souborů, kdy mnohdy dochází i k rekonstrukci krojů, které se staly zapomenutými. (Lidová kultura materiální, 2021)

Na výrobu lidového kroje se využívaly různé materiály včetně vlny, lnu, bavlny, kůže a dalších. Zdobený je výšivkou, krajkou, tiskem či malbou. Součástí celkového vzhledu je i úprava vlasů a vousů, přičemž dívky si vážaly vlasy do jednoduchého copu, vdané ženy později cop stáčely pod čepec (šátek) a muži chodili oholeni či s upraveným plnovousem. Svůj oděv si lidé ukládali do truhlic, dnes se kroj i škrobí pro hezčí celkový vzhled a stabilitu. (Lidová kultura materiální, 2021)

Obnovu lidového kroje provedl v 70. letech minulého století soubor Kašava pro vesnici Kašavu a Držkovou podle návrhů PhDr. Věry Kovářů a manželů Perůtkových. Materiály pro výrobu kroje se zachovaly, avšak kvalita a výběr materiálů klesá. Ženský kroj se skládá ze spodničky – rubáče, poté z košile – rukávců s modrou výšivkou, z červené vestičky – kordule, z bílé sukně – leknice a modrotiskové zástěry – fěrtochu.

Obr. 7 Kašavský kroj

Zdroj: (Valašský soubor Kašava, 2018 [online])

Na nohách ženy nosily pletené ponožky s krpci nebo punčochy s modrými střevíci. V zimě si přehazovaly šátek – vlňák a jak bylo zmíněno výše, mladé dívky si zaplétaly cop s mašlí, vdané ženy již nasazovaly červený květovaný šátek. Muži oblékali košili s drobnou výšivkou – halenu, červenou vestu - bruncek, soukenné kalhoty, na Kašavě fialové barvy, a na Držkové tmavě modré barvy – nohavice, na nohy ponožky – kopyce s krpci nebo kožené vysoké boty – holiny. Na hlavu klobouk, v zimě kabát – župicu. To je však sváteční kroj, na práci býval kroj chudobný a než začala zima, chodilo se bosky. Dnes se bohužel kroj v mikroregionu objeví pouze na hody či u zvláštních příležitostí a vystoupení tanečních souborů. Dochází však ke snaze obnovy nošení kroje, kdy obec zafinancovala ušití nových krojů.

3.2.4 Lidová strava

Lidová strava zahrnuje veškeré pokrmy i nápoje, které si vesnické i městské obyvatelstvo připravovalo ve svých domácnostech. V minulosti všední i sváteční strava závisela na dostupnosti surovin a také na jejich možném uchování. Vesnické obyvatelstvo se živilo hlavně vlastní produkcí. Obyvatelé měst kupovali pokrmy na trzích. Dalším faktorem je i způsob přípravy jídel a jejich zpracování a také skladba jídelníčku, která byla mnohdy ovlivňována rodinnými tradicemi nebo různými omezeními (půsty). (Lidová kultura materiální, 2021)

Dobové prameny či kroniky nám poskytují nahlédnutí do jídelníčku od konce 18. století. Od poloviny 19. století se začaly objevovat neprofesionální kuchařky. Po roce 1945 došlo k zásadním změnám, které vedly k postupnému vyrovnávání rozdílů mezi obyvateli vesnic a měst a také ve skladbě jídelníčku. V současnosti sledujeme dva protipóly, a to rychlé občerstvení a tradiční jídelníček. (Lidová kultura materiální, 2021)

Lidé praktikovali různé metody pro dlouhodobé uchování potravin, protože do poloviny 20. století neznali vynález lednice. Potravinu sušili, udili, vařili a pekli v peci, zavařovali, nakládali, ale i chladili ve sklepech. K ukládání potravin byly určeny prostory, a to různé komory, sklepy, spižírny a také nábytek ve formě truhlic či zásobnic. Co se týká pitného režimu, nejčastějším zdrojem byla voda ze studny či studánky, mléko a při významných příležitostech alkohol v podobě vína či slivovice. Pro léčivé účely využívali bylinné čaje často z bylin natrhaných ve svém okolí. Cukrovinky žádné neměli, jen to sušené ovoce. Jedlo se z dřevěných talířů dřevěnou lžicí, často i z jedné mísy bez talířů, přičemž sedávali u stolu na lavicích i židlích. (Lidová kultura materiální, 2021)

Dnes vidíme na zahradách obyvatel vesnic malá políčka či zahrádky, na kterých se snaží vypěstovat základní zeleninu, avšak většinu potravin nakupují v místních obchodech, či v supermarketech, a to i maso. Vynález lednice a mrazáku má v dnešní době při ukládání a skladování potravin nepostradatelnou roli. Celkově ubývá sušení, uzení, zavařování a nakládání, přičemž uzení a zpracování masa, včetně zabijaček, je spíše záležitostí místního řezníka či obce. Velkou výhodou spatřujeme v množství bylin, které zde rostou. Můžeme je využít pro nejrůznější účely, jako jsou bylinné čaje, masti, obklady a další. Stravovacím návykům se meze nekladou. Do lidové kuchyně začaly pronikat i cizí kuchyně (italské, francouzské, indické, japonské), ale typická kyselice, tašky s povidly, či zelí nechybí v jídelníčku žádné domácnosti našeho mikroregionu.

3.2.5 Doprava

Doprava se využívala k transportu surovin v oblasti obce i regionu a uskutečňovala se buď po pozemní komunikaci, nebo vodními cestami. Zejména polní cesty a chodníky se využívaly v rámci obce, zatímco veřejné komunikace nabízely možnost dopravy na delší vzdálenost. U veřejných komunikací nechyběly směrovníky, kapličky, kříže, či zájezdní hostince. (Lidová kultura materiální, 2021)

Vodní tok sloužil především k přepravě dřeva, pro lidi byl udělán přechod ve formě mostu, lávky a brodu. K přenosu věcí sloužily také pomůcky z přírodních materiálů, jako jsou plachty, koše, nůše, které se využívaly k přenosu dřeva, řemeslné produkci či každodenních potřeb. V letním i zimním období sloužily k převozu sáně jak pro lidi, tak pro převoz nákladu, dále jedno a dvoukolé dopravní prostředky. K přepravě se také využívaly zvířata, později v 19. století nastoupila mechanizace. (Lidová kultura materiální, 2021)

Pozemní komunikace je v dopravě na prvním místě. Lidé se svými automobily, které v téměř každé domácnosti nechybí, se dostávají nejen do práce po moderní asfaltové cestě. Polní cesty a chodníky existují nadále, jsou využívány spíše zemědělci nebo pro pěší. Vodní tok se pro přepravu nevyužívá vůbec, pomůcky pro přenos věcí pouze v omezené míře, např. nůše na seno nebo košíky na houby. Tažná zvířata vidíme taktéž již málo a sáně zcela vymizely. Modernizace ovlivnila i život na vesnici, kolem cest můžeme vidět zachovalé kříže či zájezdní hostince, které mnohdy dnes slouží k jiným účelům.

3.2.6 Obchod a trh

Na vesnici se uplatňovala směna zemědělských či řemeslných produktů kus za kus, na rolnické usedlosti nebo v řemeslné dílně se již realizoval prodej produktů. Ve městě se prodej uskutečňoval pomocí trhů či podomních prodejů uskutečňovaných nezajištěným obyvatelstvem. Jednalo se o výrobky drátěné, plechové, galanterii, skleničky, nože. Dle četnosti uskutečňování trhů se dělily na denní, týdenní (2 krát týdně) nebo výroční. Od 19. století došlo k úpadku trhů, ale ve druhé polovině 20. století došlo k obnovování tradičních trhů s produkty lidových výrobců, regionálních tvůrců a se zaměřením na řemesla. (Lidová kultura materiální, 2021)

Výše zmíněný obchod již není praktikován. Prodej produktů se směňuje za peněžní hodnotu. Trhy se v mikroregionu uskutečňují pouze v rámci výjimečných příležitostí, kde jsou

pozvání prodejci z okolí. Řemeslníci mikroregionu jsou soukromníci, kteří si zajišťují prodej svých produktů individuálně.

3.2.7 Výtvarná kultura

Výtvarné projevy, které souvisejí s kulturou a životem lidí, se dělí do několika kategorií. První kategorie je tradiční lidové umění, kde tvůrce předmětu pracuje především pro vlastní potřeby, či nejbližší okolí. Vychází z tradičních materiálů technik a vzorů. Zde můžeme zařadit malbu na sklo, práce s nábytkem, keramikou či sklem. Dále se jedná o zlidovělé umění, které je realizováno poloprofesionály či lidmi, kteří jsou v této činnosti školeni. Jedná se především o napodobování či repliky, které nesou spíše dekorativní funkci než praktickou. Amatérské umění je záležitostí neškolených jedinců s výtvarnými potřebami a zahrnuje kresbu, grafiku, malbu, plastiku a kombinovanou techniku. Inzitivní (naivní) umění je opět záležitostí neškolených jedinců, které má osobité rysy neusilující o napodobování stylové tvorby a zahrnuje stejné techniky jako výše. Masový a folklorní kýč zahrnuje tradiční výrobky, které jsou lacině nahrazeny v prvcích architektury. Například novodobá ornamentální názední malba, zavěšená kola od vozů nebo trpaslíci na zahradě. V poslední řadě kutilství zahrnuje rukodělnou činnost, která obsahuje výrobky ze dřeva (z překližky), z kovu (drotářská technika), z plastů (z PET lahví) či z textilu. (Lidová kultura materiální, 2021)

Obce Držková, Kašava i Vlčková jsou plné šikovných, zručných a nadaných jedinců především amatérů, ale i vystudovaných řemeslníků a mistrů ve svém oboru.

Významný regionální amatérský malíř pan Stanislav Talaš pochází z Držkové, který se zabýval krajinomalbou Valašska a Slovácka a jak sám říkal, maloval pro své potěšení, i pro potěšení lidí. (Držková, 2021 d) Další významný malíř je akademický malíř Vlastimil Elšík, rodák z Kašavy, který se zabývá spíše postavami až abstrakcí.

4 LIDOVÉ TRADICE V RÁMCOVÉM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMU PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

V rámci celé této kapitoly se budeme věnovat Rámcovému vzdělávacímu programu pro základní vzdělávání, a z toho důvodu je zde čerpáno výhradně z výše uvedeného kurikulárního dokumentu (MŠMT, 2017).

4.1 Charakteristika RVP ZV

V následující kapitole se budeme zabývat Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV), konkrétně jeho zakotvením v systému kurikulárních dokumentů, které jsou utvářeny ve dvou úrovních – státní a školní. Státní úroveň zahrnuje Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy. Zatímco Národní program vzdělávání definuje vzdělávání jako celek, tak Rámcový vzdělávací program definuje vzdělávání pro jednotlivé etapy, a to pro předškolní, základní a střední vzdělávání. NPV, RVP i ŠVP jsou dokumenty přístupné pro pedagogy i širokou veřejnost.

Obsah Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání zahrnuje dlouhodobé cíle, obsah jednotlivých vzdělávacích oblastí a klíčové kompetence, kterými by měl žák na konci vzdělávacího procesu disponovat. Taktéž RVP ZV plynule navazuje na Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.

Školní vzdělávací program je definován na školní úrovni a dle něho probíhá vzdělávání na jednotlivých školách. Každá škola si ho vytváří dle svých kritérií a požadavků.

4.1.1 Vzdělávací oblasti RVP ZV

RVP ZV zahrnuje devět vzdělávacích oblastí, které obsahují vzdělávací obor či obory, ale pro primární vzdělávání jsou stanoveny následující vzdělávací oblasti a obory:

- Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Další cizí jazyk)
- Matematika a její aplikace (Matematika a její aplikace)
- Informační a komunikační technologie (Informační a komunikační technologie)
- Člověk a jeho svět (Člověk a jeho svět)
- Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova)
- Člověk a zdraví (Tělesná výchova)
- Člověk a svět práce (Člověk a svět práce)

Součástí obsahu RVP ZV jsou také průřezová témata, která se zabývají aktuálními problémy dnešního světa. Žáci se seznamují s děním v naší zemi, tak i s děním v zahraničí. Tato průřezová témata jsou povinná a každá škola je musí realizovat na obou stupních. Avšak volnost dostává škola v realizaci těchto témat, která si může způsob realizace stanovit v ŠVP.

4.1.2 Lidové tradice mikroregionu a jejich teoretické zakotvení v RVP ZV

V RVP ZV najdeme hned několik oblastí a oborů, ve kterých se téma lidových tradic může realizovat, a také se žákům přiblíží mikroregion, ve kterém žijí. Mezi tyto oblasti patří:

- Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura)
- Člověk a jeho svět (Člověk a jeho svět)
- Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova)
- Člověk a zdraví (Tělesná výchova)
- Člověk a svět práce (Člověk a svět práce)

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura)

Komunikační a slohová výchova

Očekávané výstupy – 1. období

- plynule čte texty přiměřeného rozsahu a náročnosti
- na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev
- píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení
- seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh

Očekávané výstupy – 2. období

- čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
- reprodukuje obsah přiměřeně složitěho sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji využívá podle komunikační situace
- sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti

Učivo

- čtení – praktické čtení, věcné čtení (čtení jako zdroj informací, čtení vyhledávací, klíčová slova)
- naslouchání – praktické naslouchání, věcné naslouchání
- mluvený projev – vyjadřování závislé na komunikační situaci, komunikační žánry: vypravování, dialog na základě obrazového materiálu
- písemný projev – žánry písemného projevu: popis, vypravování

Jazyková výchova

Očekávané výstupy – 1. období

- rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova
- užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves

Očekávané výstupy – 2. období

- rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary

Učivo

- slovní zásoba a tvoření slov – slova a pojmy, význam slov, slova jednoznačná a mnohoznačná, antonyma, synonyma, homonyma, stavba slova (kořen, část předponová a příponová, koncovka)
- tvarosloví – slovní druhy, tvary slov

Literární výchova

Očekávané výstupy – 1. období

- vyjadřuje své pocity z přečteného textu
- odlišuje pohádku od ostatních vyprávění
- pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností

Očekávané výstupy – 2. období

- vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je
- volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma

Učivo

- poslech literárních textů
- zážitkové čtení a naslouchání
- tvořivé čtení s literárním textem – volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, dramatizace, vlastní výtvarný doprovod
- základní literární pojmy – literární druhy a žánry: rozpočítadlo, hádanka, říkanka, báseň, pohádka; spisovatel, básník, kniha, čtenář

Vzdělávací oblast člověk a jeho svět (Člověk a jeho svět)

Místo, kde žijeme

Očekávané výstupy – 1. období

- začlení svou obec do příslušného kraje a oblužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci
- rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost

Očekávané výstupy – 2. období

- vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického

Učivo

- obec (město), místní krajina – její části, poloha v krajině, minulost a současnost obce, význačné budovy, dopravní síť
- okolní krajina (místní oblast, region) – zemský povrch a jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí, orientační body a linie, světové strany

Lidé kolem nás

Očekávané výstupy – 1. období

- rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi

Očekávané výstupy – 2. období

- poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce

Učivo

- rodina – postavení jednice v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy
- kultura – podoby a projevy kultury

Lidé a čas

Očekávané výstupy – 1. období

- pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije
- uplatňuje elementární poznatky o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost

Očekávané výstupy – 2. období

- využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek
- rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik
- srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik

Učivo

- současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života
- báje, mýty, pověsti – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj

Umění a kultura

Hudební výchova

Očekávané výstupy – 2. období

- realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not
- využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché, popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní
- ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace

Učivo

Vokální činnost

- hudební rytmus – realizace písní ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu

Instrumentální činnosti

- hra na hudební nástroje – reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí jednoduchých hudebních nástrojů z Orffova instrumentáře, zobcových fléten, keyboardů apod.

Hudebně pohybové činnosti

- taktování, pohybový doprovod znějící hudby – dvoudobý, třídobý a čtyřdobý takt, taneční hry se zpěvem, jednoduché lidové tance

Výtvarná výchova

Očekávané výstupy – 2. období

- porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace

Učivo

Rozvíjení smyslové citlivosti

- smyslové účinky vizuálně obrazných vyjádření – umělecká výtvarná tvorba, fotografie, film, tiskovina, televize, elektronická média, reklama

Ověřování komunikačních účinků

- proměny komunikačního obsahu – záměry tvorby a proměny obsahu vlastních vizuálně obrazných vyjádření i děl výtvarného umění

Tělesná výchova

Očekávané výstupy – 2. období

- jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti

Učivo

Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností

- rytmické a kondiční formy cvičení pro děti – kondiční cvičení s hudbou nebo rytmickým doprovodem, základy estetického pohybu, vyjádření melodie a rytmu pohybem, jednoduché tance

Člověk a svět práce

Práce s drobným materiálem

Očekávané výstupy – 1. období

- vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů

Očekávané výstupy – 2. období

- využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic

Učivo

- vlastnosti materiálu (přírodniny, modelovací hmota, papír a karton, textil, drát, fólie, aj.)
- lidové zvyky, tradice, řemesla

Pěstitelské práce

Očekávané výstupy - 1. období

- provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování

Očekávané výstupy – 2. období

- provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování
- volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní

Učivo

- základní podmínky pro pěstování rostlin, půda a její zpracování, výživa rostlin, osivo
- pěstování rostlin ze semen v místnosti, na zahradě (okrasné rostliny, léčivky, koření, zelenina aj.)

Příprava pokrmů

Očekávané výstupy – 2. období

- připraví samostatně jednoduchý pokrm

Učivo

- výběr, nákup a skladování potravin

EMPIRICKÁ ČÁST

5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

Empirická část navazuje na část teoretickou, která je zaměřena především na lidové tradice Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková. Znalost lidových tradic svého mikroregionu se zdá být samozřejmá, ale není to v mnoha případech pravda. Oporou pro rozvoj lidových tradic ve vyučování se stává RVP ZV, v němž jsou lidové tradice zakotveny téměř ve všech vzdělávacích oblastech. Především v oblasti Člověk a jeho svět, ale i v mnoha dalších, z čehož jsme také vycházeli při přípravě výzkumného šetření. Naším záměrem je také vzbuzení zájmu žáků o lidové tradice, jelikož se stávají důležitou součástí jejich vlastní identity a vlastenectví. Jedině předáváním tradic z generace na generaci, včetně jejich hodnot, můžeme zajistit jejich „přežití“ a uvědomění si jejich důležitosti.

Na základě těchto skutečností jsme se rozhodli zrealizovat výzkum, ve kterém chceme zjistit, do jaké míry se učitelé 1. stupně zaměřují na lidové tradice daného mikroregionu v průběhu školního roku. Také chceme zjistit, jaké znalosti mají žáci 4. a 5. ročníku ZŠ o lidových tradicích svého regionu.

5.1 Cíle výzkumu a stanovení předpokladů

Hlavním cílem výzkumu je zjistit, do jaké míry se učitelé 1. stupně ZŠ Kašava zaměřují na lidové tradice ve výuce v průběhu školního roku a také zjistit úroveň vědomostí žáků 4. a 5. ročníku o lidových tradicích regionu.

Dílčí cíle jsou:

- sestavit dotazník pro učitele,
- zjistit způsob realizace výuky lidových tradic učiteli,
- zjistit názory a pohled učitelů na využití lidových tradic na 1. stupni ZŠ,
- sestavit didaktický test pro žáky,
- na základě vyhodnocení dotazníků a didaktických testů shrnout platnost předpokladů

Na základě těchto cílů byly stanoveny následující předpoklady:

Předpoklad 1: Předpokládáme, že je pro všechny učitele důležité zapojovat regionální prvky a lidové tradice do výuky.

Předpoklad 2: Předpokládáme, že všichni učitelé zapojují lidové tradice Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková do výuky.

Předpoklad 3: Předpokládáme, že učitelé nevyužívají lidové tradice v předmětu matematika.

Předpoklad 4: Předpokládáme, že žáci u testové položky č. 9 v didaktickém testu budou odpověď psát v nářečí či s hrubkami.

Předpoklad 5: Předpokládáme, že žáci u testové položky č. 4 v didaktickém testu budou zaměňovat housle a violu.

Předpoklad 6: Předpokládáme, že žáci 5. ročníku budou mít větší znalosti o lidových tradicích a svém mikroregionu než žáci 4. ročníku.

6 METODIKA VÝZKUMU

6.1 Výzkumná metoda – didaktický test

K ověření znalostí žáků 4. a 5. ročníku základní školy jsme zvolili výzkumnou metodu didaktického testu. Didaktický test slouží především k tomu, abychom objektivně zjistili, zda určitá skupina osob zvládá dané učivo. (Chráska, 2016)

Testy se třídí dle různých kritérií a podle druhu. Co se týká kritérií, jedná se o testy schopností, testy osobnosti a testy výkonu. Základní druhy testů jsou testy rychlosti, úrovně, standardizované, nestandardizované, kognitivní a psychomotorické, testy výsledků výuky a testy studijních předpokladů, rozlišující, ověřující, vstupní, průběžné a výstupní, monotematické a polytematické, objektivně skórovatelné a testy subjektivně skórovatelné. (Chráska, 2016)

V našem případě se jedná o nestandardizovaný didaktický test, který se označuje jako test učitelský, neformální. Má však daná pravidla, dle kterých je test žákům interpretován, dále je ověřován a na závěr hodnocen. (Chráska, 2016)

Didaktický test je tvořen testovými úlohami, přičemž kvalita daných úloh určuje kvalitu celého testování. Testové úlohy se dělí na otevřené a uzavřené a následně pokračuje další dělení. (Chráska, 2016)

6.2 Konstrukce a vlastnosti didaktického testu

Po nastudování příslušné metodologie a po zvážení všech možností jsme si pro náš výzkum zvolili nestandardizovaný didaktický test, který jsme sami naplánovali, sestavili a má sloužit ke zjištění úrovně vědomostí žáků 4. a 5. ročníku o lidových tradicích.

Důležitou součástí didaktického testu, včetně posouzení navržených úloh dalšími kompetenty, jsou jeho vlastnosti. Chceme-li, aby náš test spolehlivě měřil vědomosti, musíme jej ověřit na přiměřeně velkém vzorku testovaných osob. Mezi základní vlastnosti didaktického testu se řadí validita, reliabilita a praktičnost. (Chráska, 2016)

Můžeme říci, že test je dostatečně validní, pokud jím testujeme opravdu to, co má být testováno. Abychom zjistili validitu našeho testu, jsme odkázáni pouze na posudek odborníků, který je pro nás stěžejní. (Chráska, 2016)

Pokud didaktický test poskytuje spolehlivé a přesné výsledky, můžeme říci, že má dobrou reliabilitu. Spolehlivost ověříme při opakování testování, které se praktikuje za týchž podmínek, přičemž získáváme stejné nebo podobné výsledky. Zmíněná přesnost souvisí s velikostí a četností chyb při testování. (Chráska, 2016)

6.3 Popis použitého didaktického testu

Námi sestavený didaktický test (viz příloha č. 1) se skládá ze 13 testových položek, z toho 4 položky otevřené a 9 položek uzavřených. Na začátku testu jsme vložili 2 položky navíc, které zastupují funkci informační, jedná se o určení ročníku a pohlaví. Všechny položky otevřené jsou položky se stručnou odpovědí. Pokud se budeme zabývat uzavřenými položkami, zde jsme zařadili 1 položku dichotomickou, 5 položek s výběrem odpovědí a 3 položky s přiřazováním položek možnostem.

Celkově žáci mohli získat v didaktickém testu 35 bodů. Pokud získali z 35 bodů alespoň 26 bodů, což je hranice úspěšnosti 75 %, kterou jsme si zvolili, znají lidové tradice Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková uspokojivě.

6.4 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumný vzorek tvořily dva ročníky 1. stupně Základní školy Kašava, a to 4. a 5. Tuto školu jsme si zvolili na základě určitého kritéria.

Kritérium se vztahuje k zařazení daného tématu diplomové práce do určitého regionu. Konkrétně se jedná o Mikroregion Držková, Kašava, Vlčková, přičemž jediná spádová škola pro tyto vesnice je Základní škola v Kašavě.

Jakmile jsme se rozhodli pro danou školu a výzkumný vzorek – žáci 4. a 5. ročníku, zkontaktovali jsme v průběhu června roku 2020 vedení školy, abychom požádali o spolupráci. Vedení školy i paní učitelky byly velmi vstřícné a neshledávaly problém s naším výzkumem.

Výzkumný vzorek tvořilo celkem 24 žáků, přičemž výzkumu se zúčastnilo 13 respondentů ze 4. ročníku a 11 respondentů z 5. ročníku. Následující tabulka zobrazuje přehled respondentů, kteří se zúčastnili výzkumného šetření.

Ročník	Chlapci	Dívky	Celkem
4.	8	5	13
5.	7	4	11

Tabulka 1 Přehled respondentů výzkumného šetření.

6.5 Charakteristika zúčastněné školy na výzkumu

Výzkumného šetření se účastnila pouze jedna škola ze Zlínského kraje, konkrétně z Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková.

Základní škola Kašava je plno organizovaná škola, která se nachází 16 km od Zlína. Tuto školu navštěvují žáci především z Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková, avšak na druhém stupni se již objevují žáci z vesnic vzdálenějších. Školu navštěvuje celkově 160 žáků a součástí školního komplexu je i mateřská škola.

Jelikož se škola nachází v klidné části obce ve školním přírodním areálu mimo hlavní silnici, můžeme ji označit jako typickou vesnickou školu. V okolí školy se nachází i několik přírodních památek, Naučná stezka Kašava, lesy, i louky, což jsou místa často využívaná k venkovní výuce.

6.6 Předvýzkum

Jestliže účel didaktického testu je měřit vědomosti spolehlivě, je nutností ho ověřit na přiměřeně velkém vzorku testovaných osob. Až po uskutečnění procesu ověřování můžeme rozhodnout o vlastnostech testu. (Chráška, 2016)

Hlavním cílem našeho předvýzkumu bylo zjistit a ověřit, zda žáci rozumí testovým položkám didaktického testu a jsou schopni ho vypracovat. Taktéž jsme zjišťovali časovou dotaci tohoto testu, neboli čas, který žáci potřebují na vypracování. Na základě těchto cílů jsme mohli upravit či doplnit konkrétní testové položky.

Pro předvýzkum jsme zvolili základní školu, která se nachází ve vedlejší vesnici, 5 km od Základní školy Kašava, s kterou spolupracujeme. Jedná se o malotřídní školu, kterou navštěvují žáci 1. – 5. ročníku. Po domluvě s paní ředitelkou jsme předvýzkum uskutečnili na začátku února roku 2020. Naším před výzkumným vzorkem se stalo 6 žáků, a to 3 žáci

ze 4. ročníku a 3 žáci z 5. ročníku. Tito žáci disponovali různými úrovněmi vědomostí, výběr žáků uskutečnily paní učitelky.

S žáky se zrealizoval test v počítačové učebně, kde byli pod naším dohledem. Před spuštěním testu byly žákům sděleny instrukce, tedy pravidla testování a typy otázek, které budou vyplňovat. Taktéž bylo zmíněno, že se jedná o předvýzkum, přičemž důležitost spočívá více v porozumění testovým položkám, než v jejich vědomostech. Samozřejmostí bylo automatické dotázání se při nepochopení položky.

Na základě předem stanovených cílů jsme zjistili, že

- položky jsou přiměřené,
- žáci na vyplnění didaktického testu potřebují 15 – 20 minut,
- některá zadání položek byla pro žáky málo srozumitelná, což bylo zapříčiněno odlišností regionu a jejich znalostmi.

Testové položky byly tedy ponechány v původním znění. Některé z položek žákům připadaly jednoduché, jiné zase náročnější, ale i přesto jsme položky ponechali, jelikož není našim cílem vytvořit jednoduchý didaktický test. Celkově test hodnotili jako méně náročný.

Po odevzdání didaktických testů jsme žákům zodpověděli všechny správné odpovědi. I přesto, že některé odpovědi žáci nevěděli, téměř žádná jim nepřípadala zcela neznámá.

Na základě předvýzkumu jsme vytvořili bodovací systém jednotlivých testových položek a určili jsme hranici úspěšnosti didaktického testu na 75 %. Jestliže žáci získají alespoň 26 bodů z max. počtu 35, znají lidové tradice uspokojivě.

Předvýzkum splnil naše cíle a smysl jeho realizace. Na jeho základě bylo usouzeno, že didaktický test splňuje všechny vlastnosti, které má splňovat, a můžeme ho praktikovat v samotném výzkumném šetření.

	Počet bodů	Poznámky
Testová položka č. 1	max. 1 bod	
Testová položka č. 2	max. 6 bodů	za každou správnou odpověď 1 bod
Testová položka č. 3	max. 1 bod	
Testová položka č. 4	max. 6 bodů	za každé správné přiřazení pojmu dle obrázku 1 bod
Testová položka č. 5	max. 1 bod	
Testová položka č. 6	max. 1 bod	
Testová položka č. 7	max. 8 bodů	za každou správně vytvořenou dvojici 1 bod
Testová položka č. 8	max. 1 bod	
Testová položka č. 9	max. 1 bod	za správnou odpověď 1 bod – uznání nářečního tvaru
Testová položka č. 10	max. 1 bod	za správnou odpověď 1 bod – uznání nářečního tvaru
Testová položka č. 11	max. 1 bod	
Testová položka č. 12	max. 1 bod	
Testová položka č. 13	max. 6 bodů	za každou správně vytvořenou dvojici 1 bod
Celkem bodů	max. 35	

Tabulka 2 Bodovací systém jednotlivých položek didaktického testu.

6.7 Výzkumná metoda – dotazník

Pro zapojení učitelů 1. stupně ZŠ do výzkumného šetření jsme se rozhodli zvolit výzkumnou metodu – dotazník, aby došlo ke splnění hlavního cíle našeho výzkumného šetření. Dotazník je soubor předem vypracovaných a vhodně zkonstruovaných položek, na které zvolený respondent odpovídá písemným projevem. (Chráška, 2016)

Hlavním cílem je zjistit, do jaké míry se učitelé 1. stupně ZŠ Kašava zaměřují na lidové tradice ve výuce v průběhu školního roku.

Dotazníková metoda bývá často kritizována pro zkreslenost zjištěných informací, konkrétně to, že dotazník nezjišťuje realitu respondentů, ale pouze jejich vlastní fikci o své osobě. (Chráška 2016)

Položky dotazníku lze třídit dle různých kritérií, kterými jsou cíl, pro který je položka určena, forma získané odpovědi a obsah, který položka má zjistit. Z hlediska cíle lze rozlišovat položky obsahové a funkcionální, mezi funkcionální položky se řadí kontaktní položky, položky funkcionálně psychologické, filtrační a kontrolní. Z hlediska formy požadované

odpovědi se dělí položky na otevřené a uzavřené. Z hlediska obsahu se položky dělí na položky zjišťující fakta, položky zjišťující znalosti a vědomosti a na položky zjišťující mínění, postoje a motivy dotazovaných. (Chráška, 2016)

6.8 Průběh výzkumu

Výzkum jsme zrealizovali na Základní škole v Kašavě, což je spádová škola pro Mikroregion Držková, Kašava, Vlčková. Vedení školy jsme oslovili na začátku června roku 2020 emailem. V průběhu června proběhla i osobní schůzka, kde jsme probrali všechny detaily výzkumného šetření, a vedení školy souhlasilo se spoluprací. Výzkumné šetření bylo realizováno ke konci června roku 2020.

Žáky 4. a 5. ročníku jsme obeznámili o smyslu a cíli výzkumného šetření ještě před vyplněním didaktického testu. Součástí sdělování informací bylo stěžejní zmínit anonymitu testování. Všechny informace a instrukce byly žákům sděleny, v případě dotazů bylo vše objasněno. Časová dotace na didaktický test byla 15 – 20 minut. Předem o testu nebyl nikdo z žáků informován.

Současně s rozesláním testů žákům přes školní informační systém EduPage, vedení školy rozeslalo pedagogům 1. stupně základní školy i dotazníky, které v rámci svých časových možností pedagogové vypracovali individuálně. Zaznamenané odpovědi se nám zobrazily v rámci Google Forms na Google Disku.

7 ANALÝZA A VYHODNOCENÍ DIDAKTICKÉHO TESTU

V rámci našeho výzkumného šetření jsme použili nestandardizovaný didaktický test (viz příloha č. 1), který jsme předložili žákům 4. a 5. ročníku Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková, ke zjištění jejich úrovně znalostí o lidových tradicích tohoto mikroregionu. Na základě zjištěných dat bude provedena analýza a vyhodnocení didaktického testu.

První naše kroky směřovaly k celkovému vyhodnocení didaktického testu. Věnovali jsme se jak výsledkům žáků obou ročníků výzkumného šetření (4. a 5. ročník), tak úspěšnosti, které dosáhli v každém ročníku zvlášť.

7.1 Charakteristika analýzy dat

Po sběru dat, která jsme získali pomocí nestandardizovaného didaktického testu, který jsme realizovali přes Google Forms, jsme se rozhodli analyzovat data pomocí tabulek vytvořených v programu Microsoft Word.

7.2 Celkové vyhodnocení didaktického testu

Vyhodnocení didaktického testu jsme provedli pomocí získaných bodů, z nichž jsme byli schopni vypočítat procentuální úspěšnost. Na základě těchto dat jsme vytvořili tabulku č. 3, která nám shrnuje získaná data. Zde již můžeme konstatovat, že celková průměrná úspěšnost didaktického testu byla 71,4 %.

	Počet žáků	Celkový počet získaných bodů	Průměr bodů na žáka	Min. bodů v testu	Max. bodů v testu	Celková úspěšnost v %
4. ročník	13	302	23	9	31	66,4 %
5. ročník	11	294	27	20	34	76,4 %
Oba ročníky celkem	24	596	25	14,5	32,5	71,4 %

Tabulka 3 Přehled získaných bodů a průměrné hodnoty daných ročníků v %.

Z tabulky 3 vyplývá celková účast na výzkumném šetření, a to 24 žáků, z toho 13 žáků ze 4. ročníku a 11 žáků z 5. ročníku. Žáci mohli celkově získat 35 bodů s tím, že 4. ročník získal dohromady 302 bodů a 5. ročník 294 bodů. Průměrně 4. ročník dosáhl 23 bodů a 5. ročník dosáhl průměrně 27 bodů. Celková úspěšnost 4. ročníku je v průměru 66,4 % a celková úspěšnost 5. ročníku je v průměru 76,4 %. Průměrná úspěšnost obou ročníků je 71,4 %.

Hranice úspěšnosti 75 %			
(min. 26 bodů, max. 35 bodů)	Počet žáků		Úspěšnost v %
	splnil	nesplnil	
4. ročník	4	9	30,8 %
5. ročník	5	6	45,5 %
Oba ročníky celkem	9	15	38,2 %

Tabulka 4 Úspěšnost žáků na základě stanovené hranice úspěšnosti 75 %.

Tabulka 4 shrnuje výsledky žáků jednotlivých ročníků v závislosti na stanovené hranici úspěšnosti didaktického testu – 75 %, což je minimálně 26 bodů z maxima 35 bodů. Celkově 9 žáků z 24 splnilo danou hranici a 15 žáků nesplnilo. Celková úspěšnost žáků na základě stanovené hranice je 38,2 %.

7.3 Vyhodnocení jednotlivých testových položek didaktického testu

Ještě předtím, než přejdeme na vyhodnocení jednotlivých testových položek, zaměříme se na tabulku, která shrnuje všechny získané body v jednotlivých testových položkách.

Testová položka číslo	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Max. počet získaných bodů obou ročníků	24	144	24	144	24	24	192	24	24	24	24	24	144

Počet získaných bodů obou ročníků	23	99	6	73	24	24	140	24	16	3	24	4	136
Úspěšnost žáků v %	95,8	68,8	25	50,7	100	100	72,9	100	66,7	12,5	100	16,7	94,4

Tabulka 5 Přehled bodů a úspěšnosti obou ročníků v %.

Tabulka 5 zobrazuje maximální počet bodů v didaktickém testu, který mohli žáci obou ročníků získat dohromady, a počet bodů, který žáci obou ročníků v jednotlivých položkách získali dohromady. Největší průměrná úspěšnost žáků se uskutečnila u položek číslo 5, 6, 8 a 11, kde dosáhli průměrné úspěšnosti 100 %. Nejmenší průměrná úspěšnost žáků byla u položky číslo 10, kde dosáhli pouze 12,5 %.

Níže přecházíme již k vyhodnocení jednotlivých testových položek v rámci každého ročníku zvlášť. Pro přehlednost přikládáme u každé testové položky tabulku se správnými a špatnými odpověďmi a také počty nezodpovězených otázek. Ke každé testové položce náleží i procentuální vyhodnocení úspěšnosti žáků. U položek, kde žáci mohli získat více, než jeden bod, uvádíme podrobný bodový rozbor s viditelnou úspěšností žáků i v podotázkách jednotlivých testových položek.

7.4 Vyhodnocení 4. ročníku

Testová položka č. 1: Vyber ve slepé mapě České republiky kraj, ve kterém se nachází Mikroregion Držková, Kašava, Vlčková, kde žiješ, či chodíš do školy.

4. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	12	1	0
Úspěšnost v %	92,3	7,7	0

Tabulka 6 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 1.

Tabulka 6 ukazuje, že v testové položce číslo 1 odpovědělo 12 žáků správně (tj. 92,3 %) a 1 žák špatně (tj. 7,7 %).

Testová položka č. 2: Doplně slova písničky „Nad Kašavou černé pole“. V odpovědi napiš písmeno, odpověď (např. A zelené).

4. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
A	13	0	0
B	8	4	1
C	10	1	2
D	10	0	3
E	8	1	4
F	7	1	5
Úspěšnost v %	71,8	9	19,2

Tabulka 7 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 2.

Z tabulky 7 je patrné, že v testové položce číslo 2 v odpovědi A odpověděli všichni žáci správně; v odpovědi B odpovědělo 8 žáků správně, 4 špatně a 1 žák neodpověděl; v odpovědi C odpovědělo 10 žáků správně, 1 špatně a 2 žáci neodpověděli; v odpovědi D odpovědělo 10 žáků správně a 3 neodpověděli; v odpovědi E odpovědělo 8 žáků správně, 1 špatně a 4 žáci neodpověděli; v odpovědi F odpovědělo 7 žáků správně, 1 špatně a 5 neodpovědělo. Procentuální vyjádření je následující: 71,8 % správných odpovědí; 9 % špatných odpovědí a 19,2 % žáků na testovou položku neodpovědělo.

Testová položka č. 3: Vyber typický lidový tanec tančený u nás na Valašsku.

4. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	0	13	0
Úspěšnost v %	0	100	0

Tabulka 8 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 3.

V tabulce 8 vidíme, že v testové položce číslo 3 odpověděli všichni žáci špatně, což vyjadřuje 100 % špatných odpovědí.

Testová položka č. 4: Přiřad' k číslu hudebního nástroje cimbálové muziky jeho název.

4. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
Hudební nástroj č. 1	0	12	1
Hudební nástroj č. 2	3	10	0
Hudební nástroj č. 3	5	7	1
Hudební nástroj č. 4	7	6	0
Hudební nástroj č. 5	10	2	1
Hudební nástroj č. 6	6	7	0
Úspěšnost v %	39,7	56,4	3,9

Tabulka 9 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 4.

V tabulce 9 můžeme vyčíst, že u hudebního nástroje č. 1 nikdo neodpověděl správně, špatných odpovědí bylo 12, 1 žák neodpověděl; u hudebního nástroje č. 2 odpověděli 3 žáci správně, 10 špatně; u hudebního nástroje č. 3 odpovědělo 5 žáků správně, 7 špatně, 1 neodpověděl; u hudebního nástroje č. 4 odpovědělo 7 žáků správně a 6 špatně; u hudebního nástroje č. 5 odpovědělo 10 žáků správně, 2 špatně a 1 neodpověděl; u hudebního nástroje č. 6 odpovědělo 6 žáků správně a 7 špatně. Procentuální vyjádření je následující: 39,7 % správných odpovědí; 56,4 % špatných odpovědí a 3,9 % žáků na testovou položku neodpovědělo.

Testová položka č. 5: Nachází se ve Vlčkové kaplička nebo kostel? Vyber správnou odpověď.

4. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	13	0	0
Úspěšnost v %	100	0	0

Tabulka 10 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 5.

Z tabulky 10 je zřejmé, že v testové položce číslo 5 odpověděli všichni žáci správně, což vyjadřuje 100 % správných odpovědí.

Testová položka č. 6: V Držkové byla vydána kniha pro děti a dospělé s názvem (vyber správnou odpověď’).

4. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	13	0	0
Úspěšnost v %	100	0	0

Tabulka 11 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 5.

Z tabulky 11 je taktéž zřejmé, že v testové položce číslo 6 odpověděli všichni žáci správně, což vyjadřuje 100 % správných odpovědí.

Testová položka č. 7: Vytvoř správné dvojice.

4. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
1. Tři králové	12	1	0
2. Na Hromnice	10	3	0
3. Masopust	9	4	0
4. Vynášení Mařeny	6	5	2
5. Velikonoce	5	7	1
6. květen	6	7	0
7. Advent	8	5	0
8. Štědrý den	11	2	0
Úspěšnost v %	64,4	32,7	2,9

Tabulka 12 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 7.

Tabulka 12 uvádí, že v testovací položce číslo 7 u 1. dvojice – Tři králové odpovědělo 12 žáků správně, 1 špatně; u 2. dvojice – Na Hromnice odpovědělo 10 žáků správně a 3 špatně; u 3. dvojice – Masopust odpovědělo 9 žáků správně, 4 špatně; u 4. dvojice – Vynášení Mařeny odpovědělo 6 žáků správně, 5 špatně a 2 neodpověděli; u 5. dvojice – Velikonoce odpovědělo 5 žáků správně, 7 špatně a 1 neodpověděl; u 6. dvojice – květen odpovědělo 6 žáků správně a 7 špatně; u 7. dvojice – Advent odpovědělo 8 žáků správně, 5 špatně; u 8. dvojice – Štědrý den odpovědělo 11 žáků správně a 2 špatně. Procentuální vyjádření je následující: 64,4 % správných odpovědí; 32,7 % špatných odpovědí a 2,9 % žáků na testovou položku neodpovědělo.

Testová položka č. 8: Dříve, než byly vynalezeny traktory, se z lesa stahovalo dřevo pomocí zvířat. Vyber, která zvířata to byla.

4. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	13	0	0
Úspěšnost v %	100	0	0

Tabulka 13 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 8.

Tabulka 13 znázorňuje, že v testové položce číslo 8 odpověděli všichni žáci správně, což vyjadřuje 100 % správných odpovědí.

Testová položka č. 9: Jak se nazývá polévka tradičně vařená u nás na Valašsku, která obsahuje zelí, brambor, uzeninu a je „kyselá“?

4. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	9	2	2
Úspěšnost v %	69,2	15,4	15,4

Tabulka 14 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 9.

Z tabulky 14 můžeme usoudit, že v testové položce číslo 9 odpovědělo 9 žáků správně (tj. 69,2 %), 2 špatně (tj. 15,4 %) a 2 neodpověděli (tj. 15,4 %).

Testová položka č. 10: Jak se nazývaly domy našich předků? Název je odvozen od materiálu, ze kterého domy byly vyrobeny.

4. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	1	8	4
Úspěšnost v %	7,7	61,5	30,8

Tabulka 15 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 10.

Z tabulky 15 pozorujeme, že v testové položce číslo 10 odpověděl 1 žák správně (tj. 7,7 %), 8 špatně (tj. 61,5 %) a 4 neodpověděli (tj. 30,8 %).

Testová položka č. 11: Vyber valašský kroj.

4. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
		13	0
Úspěšnost v %	100	0	0

Tabulka 16 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 11.

Tabulka 16 ukazuje, že v testové položce číslo 11 odpověděli všichni žáci správně, což vyjadřuje 100 % správných odpovědí.

Testová položka č. 12: Jak se nazývá místo, kde bača pásal ovečky? Náповěda: slovo na 5 písmen, první písmeno je S.

4. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
		2	3
Úspěšnost v %	15,4	23,1	61,5

Tabulka 17 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 12.

V tabulce 17 můžeme vidět, že v testové položce číslo 12 odpověděli 2 žáci správně (tj. 15,4 %), 3 špatně (tj. 23,1 %) a 8 neodpovědělo (tj. 61,5 %).

Testová položka č. 13: Přiřaď ke slovům nespisovným (nářečí) slova spisovná.

4. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
šufan	12	1	0
cérka	12	1	0
ogara	12	1	0
tož	12	1	0
gatě	12	1	0
lukše	12	1	0
Úspěšnost v %	92,3	7,7	0

Tabulka 18 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 13.

Z tabulky 18 můžeme vyčíst, že v testové položce číslo 13 u všech nářečních slov odpovědělo 12 žáků správně (tj. 92,3 %) a 1 špatně (tj. 7,7 %).

7.5 Vyhodnocení 5. ročníku

Testová položka č. 1: Vyber ve slepé mapě České republiky kraj, ve kterém se nachází Mikroregion Držková, Kašava, Vlčková, kde žiješ, či chodíš do školy.

5. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	11	0	0
Úspěšnost v %	100	0	0

Tabulka 19 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 1.

Z tabulky 19 je zřejmé, že v testové položce číslo 1 odpověděli všichni žáci správně, což vyjadřuje 100 % správných odpovědí.

Testová položka č. 2: Doplň slova písně „Nad Kašavú černé pole“. V odpovědi napiš písmeno, odpověď (např. A zelené).

5. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
A	10	0	1
B	8	1	2
C	8	1	2
D	6	1	4
E	5	3	3
F	6	0	5
Úspěšnost v %	65,2	9	25,8

Tabulka 20 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 2.

Z tabulky 20 můžeme vyčíst, že v testové položce číslo 2 v odpovědi A odpovědělo 10 žáků správně, 1 neopověděl; v odpovědi B odpovědělo 8 žáků správně, 1 špatně a 2 neodpověděli; v odpovědi C odpovědělo 8 žáků správně, 1 špatně a 2 neodpověděli; v odpovědi D odpovědělo 6 žáků správně, 1 špatně a 4 neodpověděli; v odpovědi E odpověděli

5 žáků správně, 3 špatně a 3 neodpověděli; v odpovědi F odpovědělo 6 žáků správně a 5 neodpovědělo. Procentuální vyjádření je následující: 65,2 % správných odpovědí; 9 % špatných odpovědí a 25,8 % žáků na testovou položku neodpovědělo.

Testová položka č. 3: Vyber typický lidový tanec tančený u nás na Valašsku.

5. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	6	5	0
Úspěšnost v %	54,5	45,5	0

Tabulka 21 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 3.

Tabulka 21 ukazuje, že v testové položce číslo 3 odpovědělo 6 žáků správně (tj. 54,5 %) a 5 špatně (tj. 45,5 %).

Testová položka č. 4: Přiřaď k číslu hudebního nástroje cimbálové muziky jeho název.

5. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
Hudební nástroj č. 1	4	7	0
Hudební nástroj č. 2	4	7	0
Hudební nástroj č. 3	8	3	0
Hudební nástroj č. 4	7	4	0
Hudební nástroj č. 5	11	0	0
Hudební nástroj č. 6	8	3	0
Úspěšnost v %	63,6	36,4	0

Tabulka 22 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 4.

V tabulce 22 můžeme vidět, že u hudebního nástroje č. 1 odpověděli 4 žáci správně, 7 špatně; u hudebního nástroje č. 2 odpověděli taktéž 4 žáci správně a 7 špatně; u hudebního nástroje č. 3 odpovědělo 8 žáků správně, 3 špatně; u hudebního nástroje č. 4 odpovědělo 7 žáků správně a 4 špatně; u hudebního nástroje č. 5 odpověděli všichni žáci správně; u hudebního nástroje č. 6 odpovědělo 8 žáků správně a 3 špatně. Procentuální vyjádření je následující: 63,6 % správných odpovědí a 36,4 % špatných odpovědí.

Testová položka č. 5: Nachází se ve Vlčkové kaplička nebo kostel? Vyber správnou odpověď.

5. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	11	0	0
Úspěšnost v %	100	0	0

Tabulka 23 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 5.

Z tabulky 23 je patrné, že v testové položce číslo 5 odpověděli všichni žáci správně, což vyjadřuje 100 % správných odpovědí.

Testová položka č. 6: V Držkové byla vydána kniha pro děti a dospělé s názvem (vyber správnou odpověď).

5. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	11	0	0
Úspěšnost v %	100	0	0

Tabulka 24 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 6.

Z tabulky 24 je taktéž patrné, že v testové položce číslo 6 odpověděli všichni žáci správně, což vyjadřuje 100 % správných odpovědí.

Testová položka č. 7: Vytvoř správné dvojice.

5. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
1. Tři králové	11	0	0
2. Na Hromnice	7	3	1
3. Masopust	8	3	0
4. Vynášení Mařeny	11	0	0
5. Velikonoce	5	3	3
6. Květen	9	2	0

7. Advent	11	0	0
8. Štědrý den	11	0	0
Úspěšnost v %	83	12,5	4,5

Tabulka 25 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 7.

V tabulce 25 pozorujeme, že v testovací položce číslo 7 u 1. dvojice – Tři králové odpověděli všichni žáci správně; u 2. dvojice – Na Hromnice odpovědělo 7 žáků správně, 3 špatně a 1 neodpověděl; u 3. dvojice – Masopust odpovědělo 8 žáků správně, 3 špatně; u 4. dvojice – Vynášení Mařeny odpověděli všichni žáci správně; u 5. dvojice – Velikonoce odpovědělo 5 žáků správně, 3 špatně a 3 neodpověděli; u 6. dvojice – Květen odpovědělo 9 žáků správně a 2 špatně; u 7. dvojice – Advent odpověděli všichni žáci správně; u 8. dvojice – Štědrý den odpověděli taktéž všichni žáci správně. Procentuální vyjádření je následující: 83 % správných odpovědí; 12,5 % špatných odpovědí a 4,5 % žáků na testovou položku neodpovědělo.

Testová položka č. 8: Dříve, než byly vynalezeny traktory, se z lesa stahovalo dřevo pomocí zvířat. Vyber, která zvířata to byla.

5. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	11	0	0
Úspěšnost v %	100	0	0

Tabulka 26 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 8.

Z tabulky 26 můžeme usoudit, že v testové položce číslo 8 odpověděli všichni žáci správně, což vyjadřuje 100 % správných odpovědí.

Testová položka č. 9: Jak se nazývá polévka tradičně vařená u nás na Valašsku, která obsahuje zelí, brambor, uzeninu a je „kyselá“?

5. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	7	3	1
Úspěšnost v %	63,6	27,3	9,1

Tabulka 27 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 9.

V tabulce 27 vidíme, že v testové položce číslo 9 odpovědělo 7 žáků správně (tj. 63,6 %), 3 špatně (tj. 27,3 %) a 1 neodpověděl (tj. 9,1 %).

Testová položka č. 10: Jak se nazývaly domy našich předků? Název je odvozen od materiálu, ze kterého domy byly vyrobeny.

5. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	2	5	4
Úspěšnost v %	18,2	45,5	36,3

Tabulka 28 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 10.

Tabulka 28 uvádí, že v testové položce číslo 10 odpověděli 2 žáci správně (tj. 18, 2 %), 5 špatně (tj. 45, 5 %) a 4 neodpověděli (tj. 36, 3 %).

Testová položka č. 11: Vyber valašský kroj.

5. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	11	0	0
Úspěšnost v %	100	0	0

Tabulka 29 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 11.

Tabulka 29 znázorňuje, že v testové položce číslo 11 odpověděli všichni žáci správně, což vyjadřuje 100 % správných odpovědí.

Testová položka č. 12: Jak se nazývá místo, kde bača pásal ovečky? Náповěda: slovo na 5 písmen, první písmeno je S.

5. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
	2	1	8

Úspěšnost v %	18,2	9,1	72,7
---------------	------	-----	------

Tabulka 30 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 12.

Tabulka 30 ukazuje, že v testové položce číslo 12 odpověděli 2 žáci správně (tj. 18,2 %), 1 špatně (tj. 9,1 %) a 8 neodpovědělo (tj. 72,7 %).

Testová položka č. 13: Přiřad' k slovům nespisovným (nářečí) slova spisovná.

5. ročník			
Odpovědi	Správné	Špatné	Neodpověděl
šufan	10	1	0
cérka	11	0	0
ogara	10	1	0
tož	11	0	0
gatě	11	0	0
lukše	11	0	0
Úspěšnost v %	97	3	0

Tabulka 31 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 13.

Z tabulky 31 můžeme vyčíst, že v testové položce číslo 13 u nářečních slov šufan a ogara odpovědělo 10 žáků správně, 1 špatně a u nářečních slov cérka, tož, gatě, lukše odpověděli všichni žáci správně. Procentuální vyjádření je následující: 97 % správných odpovědí a 3 % špatných odpovědí.

8 ANALÝZA A VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU

Ve výzkumném šetření jsme použili nestandardizovaný dotazník s vlastní konstrukcí otázek (viz příloha č. 2). Jedná se tedy o kvantitativní metodu dotazníku. Výzkumný vzorek tvořilo 5 učitelů 1. stupně Základní školy v Kašavě. Dotazník byl vyplňován učiteli anonymně prostřednictvím Google Forms. Celý dotazník obsahuje 10 položek, z toho 7 uzavřených (strukturovaných), které předkládají možnosti odpovědi a 3 otevřené (nestrukturované), u nichž se respondent může vyjádřit vlastními slovy. V úvodu dotazníku jsme pedagogům uvedli informace o účelu dotazníku s cíli výzkumu. Na základě zjištěných dat provedeme následnou analýzu a vyhodnocení dotazníku.

Naše kroky budou směřovat k celkovému vyhodnocení dotazníku. Zaměříme se na míru zaměření učitelů na lidové tradice, na způsob realizace výuky lidových tradic i na názory a pohled učitelů na využití lidových tradic ve výuce. Zmíněné vyhodnocení nám ukáže, zda se učitelé věnují lidovým tradicím.

V další podkapitole rozebereme jednotlivé položky dotazníku, abychom dokázali shrnout předpoklady, které jsme si stanovili před samotnou realizací výzkumu.

8.1 Charakteristika analýzy dat

Po sběru dat, získaných pomocí nestandardizovaného dotazníku, jenž jsme realizovali přes Google Forms, jsme se rozhodli analyzovat data pomocí tabulek vytvořených v programu Microsoft Word.

8.2 Interpretace výsledků výzkumu

Interpretaci výsledků uvádíme individuálně u jednotlivých položek dotazníku, nezávisle na položkách následujících. Položky byly zpracovány do podoby tabulek s vyjádřením procentuálního údaje. Do výzkumného šetření bylo zahrnuto všech 5 učitelských dotazníků.

Položka č. 1: Je pro Vás důležité zapojovat regionální prvky a lidové tradice do výuky?

Odpovědi	Počet odpovědí	Procentuální znázornění
Ano	4	80 %

Spíše ano	1	20 %
Spíše ne	0	0 %
Ne	0	0 %

Tabulka 32 Odpovědi pedagogů v položce č. 1.

Z tabulky 32 můžeme vyčíst, že v položce číslo 1 odpověděli čtyři pedagogové ano (tj. 80 %) a pouze jeden spíše ano (tj. 20 %). Můžeme tedy říci, že učitelé shledávají důležitost v zapojování regionálních prvků a lidových tradic do výuky.

Položka č. 2: Zde zdůvodněte svou odpověď v otázce číslo 1.

Odpověď č. 1	Děti by měly vědět o zvycích a tradicích vycházejících z jejich rodiště.
Odpověď č. 2	Propojení učiva s místem, kde žijeme.
Odpověď č. 3	Věřím, že tradice by měly být součástí života i dnešních dětí tak, aby si uvědomovaly rozmanitost života a možností, které jim obec se svými tradicemi nabízí.
Odpověď č. 4	Děti by měly znát lidové tradice a vytvářet si pouto k regionu, ve kterém žijí.
Odpověď č. 5	Každá tradice a zvyky určitého místa má své kouzlo, které je dobré předávat dál. Jsou tím typické a výjimečné.

Tabulka 33 Odpovědi pedagogů v položce č. 2.

Z tabulky 33 je zřejmé, že v položce číslo 2 reagují všichni učitelé kladně, se zájmem a potvrzují své tvrzení v položce číslo 1.

Položka č. 3: Zapojujete lidové tradice mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková v průběhu školního roku do výuky?

Odpovědi	Počet odpovědí	Procentuální znázornění
Ano	4	80 %
Ne	1	20 %

Tabulka 34 Odpovědi pedagogů v položce č. 3.

V tabulce 34 pozorujeme, že v položce číslo 3 odpověděli čtyři pedagogové ano (tj. 80 %) a pouze jeden ne (tj. 20 %). Z této položky a položky č. 1 vyplývá, že pro učitele je důležité

zapojovat lidové tradice. Pouze jeden pedagog se vyjádřil tak, že zapojuje lidové tradice do výuky obecně, ne konkrétně zmíněného mikroregionu.

Položka č. 4: V případě kladné odpovědi v otázce číslo 3 vypište, které konkrétní lidové tradice ve škole praktikujete (např. zaměstnání a forma obživy; sídlo, dům a bydlení; lidový oděv; lidová strava; doprava; obchod a trh; výtvarná kultura; folklor; lidová religiozita; obyčejové tradice; společenské vztahy).

Odpověď č. 1	Výtvarná kultura, folklor, lidová strava, forma obživy.
Odpověď č. 2	Forma obživy, dům a bydlení, lidový oděv, lidová strava, obyčejové tradice.
Odpověď č. 3	/
Odpověď č. 4	Lidová strava, folklor, lidový oděv.
Odpověď č. 5	Zpěv lidových písní, pečení a zdobení perníčků, vyprávění o Vánočních a Velikonočních tradicích a zvycích v rodině.

Tabulka 35 Odpovědi pedagogů v položce č. 4.

Tabulka 35 uvádí, že v položce číslo 4 odpovídali učitelé obdobně. Vyskytují se zde odpovědi folklor, lidová strava, forma obživy, výtvarná kultura, dům a bydlení, lidový oděv, obyčejové tradice, popřípadě specifikace aktivit. Je zřejmé, že zapojování lidových tradic do výuky zahrnuje široké spektrum aktivit a činností.

Položka č. 5: Vyberte předměty, ve kterých lidové tradice využíváte nejvíce.

Předměty	Počet odpovědí	Procentuální znázornění
Anglický jazyk	0	0 %
Český jazyk a literatura	5	100 %
Hudební výchova	4	80 %
ICT	0	0 %
Matematika	0	0 %
Pracovní výchova	4	80 %
Přírodověda	1	20 %
Tělesná výchova	0	0 %

Vlastivěda	1	20 %
Výtvarná výchova	3	60 %

Tabulka 36 Odpovědi pedagogů v položce č. 5.

V tabulce 36 můžeme vidět, že v položce číslo 5 vybralo 5 pedagogů předmět český jazyk a literaturu, jako předmět, ve kterém využívají lidové tradice nejvíce (tj. 100 %), dále 4 pedagogové vybrali hudební výchovu a pracovní výchovu (tj. 80 %), 3 pedagogové vybrali výtvarnou výchovu (tj. 60 %) a 1 pedagog vybral přírodovědu a vlastivědu (tj. 20 %). V předmětech anglický jazyk, ICT, matematika a tělesná výchova žádný učitel nezapojuje lidové tradice.

Položka č. 6: Vyberte, které organizační formy nejčastěji využíváte při zařazování lidových tradic mikroregionu do výuky?

Organizační formy	Počet odpovědí	Procentuální znázornění
Individuální	0	0 %
Skupinová	4	80 %
Hromadná	2	40 %
Individualizovaná	0	0 %
Vycházka	3	60 %
Exkurze	2	40 %

Tabulka 37 Odpovědi pedagogů v položce č. 6.

Tabulka 37 znázorňuje, že v položce číslo 6 vybrali 4 pedagogové jako nejčastěji využívanou organizační formu při výuce lidových tradic mikroregionu, organizační formu skupinovou (tj. 80 %). Dále 3 pedagogové vybrali vycházku (tj. 60 %) a 2 pedagogové vybrali organizační formy hromadnou a exkurzi (tj. 40 %).

Položka č. 7: Vyberte, které vyučovací metody nejčastěji využíváte při zařazování lidových tradic mikroregionu do výuky?

Vyučovací metody	Počet odpovědí	Procentuální znázornění
Slovní	2	40 %
Názorně – demonstrační	3	60 %

Dovednostně praktické	4	80 %
Diskusní	1	20 %
Řešení problémů	0	0 %
Inscenační	0	0 %
Didaktické hry	0	0 %
Projektová	2	40 %

Tabulka 38 Odpovědi pedagogů v položce č. 7.

Tabulka 38 ukazuje, že v položce číslo 7 vybrali 4 pedagogové, jako nejčastěji využívanou vyučovací metodu lidových tradic mikroregionu dovednostně praktickou (tj. 80 %), 3 pedagogové vybrali metodu názorně – demonstrační (tj. 60 %), 2 pedagogové vybrali metodu slovní a projektovou (tj. 40 %), 1 pedagog vybral metodu diskusní (tj. 20 %).

Položka č. 8: Vyberte, které materiálně – didaktické prostředky nejčastěji využíváte při zařazování lidových tradic mikroregionu do výuky.

Materiálně – didaktické prostředky	Počet odpovědí	Procentuální znázornění
Učební pomůcky	1	20 %
Metodické pomůcky určené učitelům	1	20 %
Didaktická technika	2	40 %
Školní potřeby	1	20 %
Výukové prostory a prostředí	3	60 %
Jiné	Literatura vztahující se k tématu.	20 %

Tabulka 39 Odpovědi pedagogů v položce č. 8.

Z tabulky 39 můžeme usoudit, že v položce číslo 8 vybrali 3 pedagogové, jako nejčastěji využívané materiálně – didaktické prostředky při zařazování lidových tradic mikroregionu do výuky, výukové prostory a prostředí (tj. 60 %), 2 pedagogové vybrali didaktickou techniku (tj. 40 %), 1 pedagog vybral učební pomůcky, metodické pomůcky určené učitelům a školní potřeby (tj. 20 %) a 1 pedagog zvolil odpověď „Jiné“ (tj. 20 %), kde uvedl literaturu vztahující se k tématu.

Položka č. 9: Popište reakci žáků na aktivity spojené s lidovými tradicemi tohoto mikroregionu (emoce, zájem/nezájem, aktivita /pasivita).

Odpověď č. 1	Děti tyto věci zajímají a baví je, staví se k nim aktivně.
Odpověď č. 2	Zájem, aktivita, vlastní zkušenosti.
Odpověď č. 3	Velký zájem, zejména v případě rukodělných činností, exkurzí.
Odpověď č. 4	Většinu žáků zajímají lidové tradice tohoto mikroregionu.
Odpověď č. 5	Menší děti jsou zvědavé, mají zájem se zapojovat. Čím jsou starší, tak o to nejeví takový zájem, což je škoda.

Tabulka 40 Odpovědi pedagogů v položce č. 9.

Z tabulky 40 je patrné, že v položce číslo 9 pedagogové odpovídali na reakci žáků na aktivity spojené s lidovými tradicemi, kde 4 pedagogové zveřejnili kladnou odpověď, a 1 pedagog zveřejnil odpověď na půl zápornou, kde uvádí, že mladší děti jeví zájem, ale u starších dětí se zájem o tyto aktivity zmenšuje.

Položka č. 10: Podílí se žáci 1. stupně na akcích obce spojených s lidovými tradicemi?

Odpovědi	Počet odpovědí	Procentuální znázornění
Ano	5	100 %
Ne	0	0 %

Tabulka 41 Odpovědi pedagogů v položce č. 10.

Z tabulky 41 je taktéž patrné, že v položce číslo 10 odpovědělo 5 učitelů ano (tj. 100 %) a žádný neodpověděl ne. Z této položky vyplývá, že spolupráce školy a obce je na výborné úrovni.

9 SHRnutí PLATNOSTI PŘEDPOKLADŮ A VÝSLEDKŮ

Před zahájením výzkumného šetření jsme si stanovili celkem 6 předpokladů. Nyní, na základě vyhodnocení výsledků didaktického testu a dotazníku, můžeme jejich platnost potvrdit či vyvrátit.

Předpoklad 1: Předpokládáme, že je důležité pro všechny učitele zapojovat regionální prvky a lidové tradice do výuky (platné odpovědi ano, spíše ano).

Na základě vyhodnocení položky č. 1 v dotazníku můžeme říci, že 4 učitelé odpověděli kladně, tedy ano, a 1 pedagog odpověděl spíše ano.

Vzhledem k výše uvedeným výsledkům můžeme potvrdit platnost předpokladu 1.

Předpoklad 2: Předpokládáme, že všichni učitelé zapojují lidové tradice Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková do výuky.

Na základě vyhodnocení položky č. 3 v dotazníku můžeme konstatovat, že 4 učitelé odpověděli na danou položku ano, 1 učitel odpověděl ne.

Vzhledem k výše uvedeným výsledkům je vyvrácena platnost předpokladu 2.

Předpoklad 3: Předpokládáme, že učitelé nevyužívají lidové tradice v předmětu matematika.

Na základě vyhodnocení položky č. 5 v dotazníku můžeme konstatovat, že žádný učitel nevyužívá lidové tradice v předmětu matematika.

Vzhledem k výše uvedeným výsledkům můžeme potvrdit platnost předpokladu 3.

Předpoklad 4: Předpokládáme, že žáci u testové položky č. 9 v didaktickém testu budou odpověď psát v nářečí či s hrubkami.

Na základě vyhodnocení testové položky č. 9 v didaktickém testu můžeme říci, že ve 4. ročníku z celkového počtu 13 žáků odpovědělo správně 9 žáků, z toho 4 žáci svou

odpověď napsali v nářečí či s hrubkou. V 5. ročníku, z celkového počtu 11 žáků odpovědělo správně 7 žáků, z nichž 6 žáků svou odpověď napsalo v nářečí či s hrubkou.

Vzhledem k výše uvedeným výsledkům můžeme potvrdit platnost předpokladu 4.

Předpoklad 5: Předpokládáme, že žáci u testové položky č. 4 v didaktickém testu budou zaměňovat housle a violu.

Na základě vyhodnocení testové položky č. 4 v didaktickém testu můžeme konstatovat, že ve 4. ročníku z celkového počtu 13 žáků si zaměnilo hudební nástroje housle za violu a naopak 3 žáci. V 5. ročníku z celkového počtu 11 žáků si zmíněné hudební nástroje zaměnili taktéž 3 žáci.

Vzhledem k výše uvedeným výsledkům můžeme potvrdit platnost předpokladu 5.

Předpoklad 6: Předpokládáme, že žáci 5. ročníku budou mít větší znalosti o lidových tradicích a svém mikroregionu, než žáci 4. ročníku.

4. ročník o celkovém počtu 13 žáků získal po vyhodnocení všech didaktických testů celkem 302 bodů, což je průměrně 23 bodů na jednoho žáka. Celková úspěšnost 4. ročníku v procentech je 66,4 %. 5. ročník o celkovém počtu 11 žáků získal po vyhodnocení všech didaktických testů celkem 294 bodů, což je průměrně 27 bodů na jednoho žáka. Celková úspěšnost 5. ročníku v procentech je 76,4 %. 5. ročník byl úspěšnější o 10 % oproti 4. ročníku.

Vzhledem k výše uvedeným výsledkům můžeme potvrdit platnost předpokladu 6.

Hlavním cílem didaktického testu bylo zjistit úroveň vědomostí žáků 4. a 5. ročníku týkajících se lidových tradic. Díky výzkumnému šetření jsme zjistili, že průměrně 71,4 % žáků 4. a 5. ročníku Základní školy v Kašavě zná lidové tradice a pouze 38,2 % žáků 4. a 5. ročníku zná lidové tradice na základě stanovené hranice úspěšnosti 75 %. Minimum bodů ve 4. ročníku získal jeden žák a to 9 bodů, v 5. ročníku získal minimum bodů taktéž jeden žák a to 20 bodů. Maximální počet bodů ve 4. ročníku bylo 31 bodů, což získal 1 žák, v 5. ročníku to bylo 34 bodů, což získal taktéž jeden žák. Celkově jsme úspěšnost očekávali vyšší, ale výsledky vypovídají o větší úspěšnosti 5. ročníku.

Nejvíce problematickou testovou položkou u 4. ročníku byla položka č. 3, ve které žáci měli vybrat typicky lidový tanec tančený na Valašsku, dále položka č. 10, u níž žáci měli napsat název domu našich předků, a poslední problematická položka byla č. 12, kde měli žáci odpovědět na otázku, kde bača pásal ovečky. U 5. ročníku byly výsledky obdobné, nejmenší úspěšnost byla sledována taktéž u testové položky č. 10 a 12.

Nejméně problematickou položkou v didaktickém testu u 4. ročníku sledujeme testovou položku č. 1, kde měli žáci vybrat ve slepě mapě kraj, ve kterém se Mikroregion Držková, Kašava, Vlčková nachází, dále se jedná o testovou položku č. 5, u níž žáci měli vybrat, zda se ve Vlčkové nachází kostel nebo kaple, další jednodušší položkou je položka č. 6, u které žáci měli vybrat název knihy, která byla vydána o Držkové. Dále se jedná o položku číslo 8, u níž měli žáci vybrat, které zvíře dříve stahovalo z lesa dřevo, předposlední položkou je položka č. 11, u které žáci měli vybrat valašský kroj, a poslední jednodušší položkou byla položka číslo 13, kde měli přiřazovat nářeční slova ke spisovným. U všech zmíněných testových položek v didaktickém testu žáci 4. i 5. ročníku dosáhli téměř 100% úspěšnosti.

Celkově úspěšnější byl 5. ročník, ale po vyhodnocení všech didaktických testů, i vzhledem k odstavcům výše, je parné, že úspěšnost i neúspěšnost v testových položkách pro oba ročníky byla obdobná.

Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, do jaké míry se učitelé 1. stupně ZŠ Kašava zaměřují na lidové tradice ve výuce v průběhu školního roku. Dílčími cíli bylo zjistit míru zaměření učitelů na lidové tradice, způsob realizace výuky lidových tradic a taktéž zjistit názory a pohled učitelů na využití lidových tradic. Položky v dotazníku jsme zkonstruovali tak, aby splňovaly dané cíle.

Zjistili jsme, že 80 % pedagogů, což jsou 4 z 5, považuje za důležité zapojování regionálních prvků a lidových tradic do výuky. Pouze 1 pedagog odpověděl spíše ano, což je pro náš výzkum také přijatelné. Tato svá tvrzení taktéž zdůvodnili ve volné odpovědi, ve které reagují velmi kladně, se zájmem vůči regionálním prvkům a lidovým tradicím. Pro 4 učitele z 5 je důležité zapojování lidových tradic Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková do výuky v průběhu roku. Svá tvrzení si zdůvodnili v další položce a konkrétně vypsali okruhy, kterými se v průběhu roku s žáky zabývají. Můžeme konstatovat, že odpovědi byly obdobné, ale velmi pestré, okruh činností s žáky je velmi obsáhlý.

Odpovědi týkající se předmětů ukazují zájem učitelů o lidové tradice hlavně v předmětech český jazyk a literatura a taktéž ve výchovách (kromě tělesné), což jsme

očekávali. Někteří z učitelů lidové tradice využívají taktéž v přírodovědě a vlastivědě. Nejvíce praktikovaná organizační forma je skupinová, kterou zvolili 4 učitelé z 5, dále to je vycházka, kterou zvolili 3 učitelé, a hromadnou formu a exkurzi využívají 2 učitelé. Pro 4 učitele z 5 je nejvíce používaná vyučovací metoda dovednostně praktická, pro 3 učitele je to názorně – demonstrační, pro 2 učitele slovní a projektová a pro 1 učitele diskusní. Další položkou jsou materiálně – didaktické prostředky, jež učitelé využívají především formou výukových prostor a prostředí, které zvolili 3 učitelé, 2 učitelé využívají didaktickou techniku a 1 učitel využívá učební pomůcky, metodické pomůcky určené učiteli a školní potřeby. V jednom případě zvolil pedagog i jiné prostředky, a to konkrétně literaturu vztahující se k tématu.

Pedagogové se v dotazníku vyjadřovali i k reakci žáků na aktivity spojené s lidovými tradicemi tohoto mikroregionu. Jednalo se o otevřenou položku, a mezi jejich vyjádřeními jsou v povětšině kladné odpovědi. 4 z 5 odpovědí směřovaly k zájmu dětí o lidové tradice, které je také baví, u nichž jsou aktivní, využívají i vlastní zkušenost, zejména je baví rukodělné činnosti, exkurze. Pouze jeden z pěti pedagogů se vyjádřil z poloviny negativně, kde napsal, že menší děti jsou zvědavé, jeví zájem, ale bohužel u starších dětí zájem upadá, což je škoda. Poslední položka se zaměřuje na kooperaci žáků 1. stupně a obce na akcích spojených s lidovými tradicemi, kde všech pět učitelů zvolilo „ano“, tedy že spolupráce probíhá, což je výborné zjištění.

10 CELKOVÉ SHRNU TÍ EMPIRICKÉ ČÁSTI

V didaktickém testu bylo hlavním cílem zjistit úroveň znalostí žáků o lidových tradicích. Jestliže jsme sečetli body za didaktické testy, byli jsme schopni vypočítat, že průměrně 4. ročník získal 66,4 % a 5. ročník 76,4 %. Podotýkáme, že minimum pro splnění testu je 75 %. Je tedy znatelné, že průměrně 5. ročník hranici úspěšnosti splnil, 4. ročník o 8,6 % ne. Pokud se zaměříme na didaktické testy jednotlivců, můžeme říci, že ze 4. ročníku splnili test 4 žáci, 9 jich nespnilo a v 5. ročníku didaktický test splnilo 5 žáků a 6 jich nespnilo. Úspěšnost ve 4. ročníku byla 30,8 % a v 5. ročníku 45,5 %. Cíl pro didaktický test byl splněn a musíme bohužel konstatovat, že nadpoloviční většina žáků ze 4. i 5. ročníku nespnila hranici úspěšnosti 75 % v didaktickém testu.

V dotazníku bylo hlavním cílem zjistit, do jaké míry se učitelé 1. stupně ZŠ Kašava zaměřují na lidové tradice ve výuce v průběhu školního roku. Dílčími cíli je zjistit míru zaměření učitelů na lidové tradice, způsob realizace výuky lidových tradic a taktéž zjistit názory a pohled učitelů na využití lidových tradic. Tyto cíle jsme splnili formulací položek v dotazníku. Nyní můžeme říci, že míra zaměření učitelů na lidové tradice je chvalitebná, všichni učitelé se věnují lidovým tradicím, pouze někteří obecně a jiní nemají problém se zapojováním lidových tradic Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková do výuky. Taktéž jsme zjistili, že je pro učitele důležité zapojovat lidové tradice do výuky. Volí vhodný způsob realizace lidových tradic a zjistili jsme, že škála aktivit, kterými se učitelé zabývají, je široká. Velkou výhodou pro pedagogy je i zájem a aktivita žáků spojená s tímto tématem, i když dle jednoho názoru s nabývajícím věkem zájem upadá. Učitelé se shodli, že taktéž spolupráce žáků 1. stupně s obcí je 100 %, což je základ pro prosperitu obce i školy.

I když výsledky didaktického testu dopadly neuspokojivě, je zde viditelný zájem ze strany pedagogů i žáků. Věříme, že s podáním pomocné ruky v podobě praktické části, kterou pedagogové budou moci aplikovat na žácích, zaznamenají v úrovni znalostí žáků progres.

PRAKTICKÁ ČÁST

11 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI

Lidové tradice jsou nedílnou součástí každé vesnice a naším úkolem (resp. obyvatelů těchto obcí) je předávat tradice z generace na generaci. Proto jsme se v praktické části, na základě výzkumného šetření, rozhodli vytvořit zásobník námětů do výuky 1. stupně (4. a 5. ročník) zaměřený na lidové tradice především Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková, který je vyhotoven na míru pedagogům 1. stupně Základní školy v Kašavě a je v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.

Hlavním cílem zmíněného zásobníku je nabídnout pedagogům 1. stupně dostatečnou nabídku aktivit do výuky zaměřených na lidové tradice a taktéž prohloubit znalosti žáků o lidových tradicích a Mikroregionu, ve kterém žijí, či navštěvují základní školu. Do zásobníku jsme se snažili zahrnout podstatné a zároveň zajímavé a inspirativní aktivity do výuky zaměřené na lidové tradice. Celkově zásobník obsahuje 22 aktivit zaměřených na nemateriální a materiální oblast lidových tradic. Jelikož se jedná o zmíněný zásobník, u každé aktivity je vypsán pouze název, ročník, předmět, časová dotace, materiálně didaktické pomůcky a popis aktivity, tudíž každý pedagog má volbu vhodného využití dané aktivity a motivace. Pedagog u aktivit může aplikovat hromadnou, skupinovou i individualizovanou formu výuky. Veškeré obrázky, pracovní listy a další náležitosti spojené s příslušnými aktivitami jsou k nalezení v přílohách.

11.1 Zásobník námětů do výuky k využití lidových tradic ve výuce na 1. stupni ZŠ

Název: Vycházka k jezírku s hrou „Pravda/Lež“

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Jazyk český

Časová dotace: 15 – 20 minut

Materiálně didaktické pomůcky: papír, psací potřeby

Popis:

- stanoviště č. 2 naučné stezky Kašava – Vinohrádek - přečtení informační tabule, následuje hra Pravda/Lež k ověření zapamatované pověsti z tabule, odpovědi si žáci zapisují na papír, po hře kontrola odpovědí

- věty:

- Četli jsme *pohádku*. – LEŽ
- Kdysi si chtěli lidé postavit kostel. – PRAVDA
- Proto se do stavby *na Fišerce* pustili. – LEŽ
- Tajemná moc jim to však kazila. – PRAVDA
- Nepřestávali stavět, a tak se země propadla a vystoupila voda. – PRAVDA

- jiná verze pověsti:

- Panna Maria sdělila, ať kostel postaví dole ve vesnici. – PRAVDA
- Stavitelé *poslechli*. – LEŽ
- Ve stavbě se jim *dařilo a udělali* u kostela jezírko. – LEŽ
- Tvar propadliny odpovídal půdorysu kostela. – PRAVDA
- Kostel byl vybudován dole v dědině. – PRAVDA

Název: Co víš o pasení?

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Jazyk český a hudební výchova

Časová dotace: 30 minut

Materiálně didaktické pomůcky: rozstříhaný text o pasení, noty a flétna

Popis:

- stanoviště č. 4 naučné stezky Kašava – Pod Kopnú – přečtení informační tabule, následuje úkol, během kterého jsou žáci rozděleni do skupin po 3 - 4 (pokud žáků bude kolem 20), do každé skupiny dostanou 1/6 textu o pasení (viz příloha č. 3) a jejich úkolem bude přečíst si daný text ve skupině, poté si ho společně poskládají dle posloupnosti děje, a to tak, že začne číst nahlas první skupina (vybraný člen), která si myslí, že je první, tedy jejich částí začíná celý text (učitelka popřípadě napoví), poté se učitelka žáků zeptá, zda si myslí některá skupina,

že bude následovat, a tak to bude pokračovat do vystřídání všech skupin, na závěr vysvětlení slov nářečních

- na text může navázat učitelka písní „Paste sa kravičky“ (viz přílohy č. 4) - melodie hraná na flétnu, žáci zpěv a rytmický doprovod hrou na tělo

Název: Drak z Vrzavých skal

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Jazyk český

Časová dotace: 45 minut

Materiálně didaktické pomůcky: tabulka předpovědí, psací potřeby, vytištěný text

Popis:

- učitelka rozdělí žáky do dvojic, do kterých dostanou okopírovaný text pohádky z knihy Pohádky a pověsti z Držkové s názvem Drak z Vrzavých skal (viz příloha č. 5), učitelka zvolí metodu čtení s tabulkou předpovědí, při níž žáci pracují ve dvojici, čtou text rozdělený na části a zapisují do tabulky (viz příloha č. 6), po přečtení textu a vyplnění tabulky následuje sdílení v celé třídě, učitelka dává zpětnou vazbu

Název: Valašská moudra

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Jazyk český

Časová dotace: 15 – 20 minut

Materiálně didaktické pomůcky: pracovní list s valašskými moudry, psací potřeby

Popis:

- učitelka vysvětlí žákům pojem „valašské moudro“ (druh lidové slovesnosti projevená např. v příslovích), následně žákům rozdá pracovní list s valašskými moudry (viz příloha č. 7), jejichž úkolem bude spojit správné roztržené části moudr k sobě, poté následuje společná kontrola a vysvětlení moudr

Název: Cimbálová muzika

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Hudební výchova

Časová dotace: 15 minut

Materiálně didaktické pomůcky: promítací plátno/vytištěný pracovní list

Popis:

- rozhovor s žáky o složení a repertoáru cimbálové muziky, pojmenování hudebních nástrojů a muzikantů, poté přiřazení názvu hudebního nástroje k muzikantům cimbálové muziky (viz příloha č. 8)

Název: „Nad Kašavú černé pole“

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Hudební výchova

Časová dotace: 20 minut

Materiálně didaktické pomůcky: pracovní list s textem písně, počítač

Popis:

- poslech písně „Nad Kašavú černé pole“ na nahrávce, poté nácvik písně s klavírem

artist - Track 10.mp3

- doplnění slov písně do textu tužkou (viz příloha č. 9), poté následná kontrola poslechem nahrávky

Název: „Do tanca, gdo nohy máš...“

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Člověk a jeho svět, hudební a tělesná výchova

Časová dotace: 40 minut

Materiálně didaktické pomůcky: obrázky krojů, součástky lidového kroje, přehrávač hudby

Popis:

- stanoviště č. 9 naučné stezky Kašava – Na Sýkorce – přečtení informační tabule, brainstorming valašských slov běžně užívaných jimi či babičkou a dědečkem (zemáky, zhlavec, tož,...), poté navázání na Valašský soubor Kašava – ukázka obrázku kašavského kroje (viz příloha č. 10), v kterém tanečníci tančí (popř. ve škole či na obci ukázka opravdového kroje), pojmenovávání jeho součástí (ženský - šátek, rubáč, rukávce, kordula, leknica, fěrtoch, opasovačka, punčochy, soukenné boty; mužský – klobouk, halena, kotula, brunclík, nohavice, opasek, holiny)
- dále učitelka žákům vysvětlí rozdíl mezi svátečním a pracovním oděvem a také úpravu vlasů (pracovní prostý, lidé bosí, vdané ženy šátek na hlavách, svobodné dívky nízké copy, muži ostříhaní nakrátko, popřípadě plnovous, sváteční kroj se nosil do kostela, v zimě ženy jupky, vlňáky, muži župice nebo kabátce, pokrývka hlavy muže - klobouk)
- nácvik figurálního tance „Špaček“ – přiblížení k náplni Valašského souboru Kašava (učitelka vychází z předem naučené písně v hudební výchově)

špaček.mp3

1. sloka

- pointa tance – posunování po kruhu vpravo, setkávání se s dalšími tanečníky než s původním, poté zády k sobě
- základní pozice - kruh, dívky vnitřní kruh pohledem vně, chlapci vnější kruh pohledem dovnitř, naproti sobě, pohyb tance vždy doprava
- *Špačku, špačku* - úskoky roznožit snožit doprava, paže vzpažené poníž a tlesknutí na každé slovo
- *chceš syra?* - ruce v bok, na každou slabiku dupnutí
- *Nechcu, nechcu, má milá.* - to stejné (úskoky a ruce v bok s dupnutím), ale doleva
- *Najed jsem sa řeřuchy,* - stoj na místě, ruce v bok, pata unožit, špice přes druhou nohu, „řeřuchy“ - zadupat
- *u fojtovej děvuchy.* – to samé, ale druhá noha a při špici se otočíme o 180° a jsme zády ke svému tanečníkovi

2. sloka

- *Špačku, špačku, chceš syra? Nechcu, nechcu, má milá, najed jsem sa žinčice u fojtovej děvčice.* – tanec stejný jako u první sloky
- na závěr skládanka „cérky a ogary“ v kroji (viz příloha č. 11)

Název: Referát o sakrálních stavbách

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Jazyk český

Časová dotace: 45 minut

Materiálně didaktické pomůcky: počítač, papíry, psací potřeby, promítací plátno

Popis:

- učitelka žáky rozdělí do 3 a více skupin dle jejich bydliště - Držková, Kašava, Vlčková (pokud bude žák z jiné vesnice, bude učitelkou přidělen do skupiny s nejméně žáky, a pokud bude žáků v jedné skupině mnoho, rozdělí velkou skupinu ještě na dvě menší)
- jejich úkolem je vytvořit referát, který nás seznámí se sakrální architekturou v jejich obci (kostel, kaple, kříže u cesty, křížová cesta, Boží muka) a také s patronem kostela/kaple v návaznosti na hody
- čerpat žáci mohou z webových stránek obcí či z internetových map (panorama, street view) – proto je potřeba zajistit počítačovou učebnu, z kterých zjistí základní informace k danému tématu
- referát žáků by měl obsahovat: sakrální stavby, jejich název (patrona), kde se přibližně v obci nacházejí, základní informace o stavbách, zajímavost, informace o světcích tedy patronovi kostela, informace k hodům v obci (jejich průběh), obrázky (promítnuté na plátně), informaci o zakladateli hasičské pouti na sv. Hostýn

Název: Vizovické pečivo

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Člověk a jeho svět, Člověk a svět práce

Časová dotace: 60 minut příprava těsta a výroba figurek, dalších 120 minut pečení/sušení

Materiálně didaktické pomůcky: mouka, voda, vajíčko, mísy, vařečky, váha, nože, manikurní nůžky, mašlovačka, hrnek, plech, pečicí papír, špejle, pepř celý, červená mašle, trouba, drátek

Popis:

- učitelka žáky seznámí s vizovickým pečivem (obřadní nejedlé pečivo, které se využívalo při významných svátcích jako symboly života, štěstí, zdraví,...)
- jelikož se blíží Vánoce, taktéž si žáci vyrobí s učitelkou vizovické pečivo, které bývalo na štědrovečerním stole v mnoha domácnostech
- příprava těsta: 500 g hladké mouky, 200 ml vody, žloutek na potřetí figurek – propracovat hladké, pružné těsto
- inspirace na tvorbu figurek: <https://halova-pekarna.webnode.cz/>, do kterých mohou žáci zapíchnout kousek drátku a vytvořit poutko na pozdější pověšení pečiva
- po vypracování figurek, učitelka vloží plechy s figurky do trouby a 2 hodiny figurky suší, na druhý den rozdá žákům či pokračuje v další možné aktivitě s nimi
- možnost exkurze v Halově pekárně ve Vizovicích i s výtvarným programem pro děti nebo zhlédnutí pořadů České televize: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10169912707-pribehy-domu/408235100201004-vizovicka-pekarna/>, <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1102732990-folklorika/418236100141008-krehke-vanoce-valasske/titulky>

Název: Co tě baví?

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Člověk a jeho svět

Časová dotace: 15 minut

Materiálně didaktické pomůcky: pracovní list

Popis:

- učitelka žákům rozdá pracovní listy se spolky (viz příloha č. 12), sdruženími či organizacemi v obcích Držková, Kašava a Vlčková, smyslem pracovního listu je orientace žáků ve svých zájmech a také seznámení se se spolky, sdruženími a organizacemi zmíněných obcí, na závěr, pokud žák bude chtít, řekne svůj výsledek z pracovního listu, možnost práce ve dvojici

Název: Nářadí našich pradědů

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Člověk a jeho svět

Časová dotace: 15 – 20 minut

Materiálně didaktické pomůcky: promítací plátno či vytištěné obrázky, papíry A4, psací potřeby

Popis:

- žáci ve skupinách dostanou obrázky (promítnutí na plátně) nástrojů/nářadí (viz příloha č. 13), které používali naši předci při práci (vidle, kosa, strýček, kůň s pluhem,...) a obrázky s nástroji/nářadím, které se používají nyní (sekačka, motorová pila, vrtačka, traktor s oracím pluhem...), položí si je na papír (či se dívají na promítací plátno) a zkusí pod ně napsat jejich název a k čemu slouží/sloužily, poté prezentují

Název: Dřevěný „porculán“

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Člověk a jeho svět

Časová dotace: 15 – 20 minut

Materiálně didaktické pomůcky: vytištěné obrázky s názvy

Popis:

- stanoviště č. 8 naučné stezky Kašava – Pod kopama – přečtení informační tabule, následuje rozdělení žáků do skupin, do každé skupiny žáci dostanou obrázky dřevěného „porculánu“ s jejich názvy (viz příloha č. 14) a jejich úkolem bude přiřadit správný název k dřevěnému „porculánu“, poté kontrola

Název: Muzeum dřevěného „porculánu“ v Držkové

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Člověk a jeho svět, člověk a svět práce

Časová dotace: 25 minut

Materiálně didaktické pomůcky: /

Popis:

- exkurze v Muzeu dřevěného „porculánu“ v Držkové, jehož majitel – Ing. Lubomír Marušák ml. uskuteční se žáky prohlídku a výklad o „porculánu“, o předmětech, které v muzeu má

Název: Expozice karpatského salašnictví v Držkové

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Člověk a jeho svět

Časová dotace: 25 minut

Materiálně didaktické pomůcky: /

Popis:

- exkurze v Expozici karpatského salašnictví v Držkové, jehož majitel - pan Juraj Habšuda uskuteční se žáky prohlídku a výklad o historii salašnictví a lidovém oděvu

Název: Exkurze a besedy s řemeslníky, zahrádkáři a myslivci

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Člověk a jeho svět, pěstitelské práce, člověk a svět práce

Časová dotace: 40 minut/1 exkurze

Materiálně didaktické pomůcky: /

Popis:

- exkurze a beseda s panem Stanislavem Marconěm – ukázka tradičního řemesla „kovářství“, ukázka kovářny, kování, popis nástrojů, možnost vyzkoušení si kování

- beseda s panem Františkem Zuskou - ukázka tradičního řemesla „pletení ze slámy“, popis práce či nástrojů, možnost vyzkoušení si pletení

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10316514703-na-hranici-tradic/411236100211002-slama-frantiska-zusky/>

- exkurze do budovy Českého zahrádkářského svazu ve Vlčkové – ukázka pálenice a moštárny, zpracování ovoce (vaření povidel, sušení ovoce), prohlídka, výklad od místního zahrádkáře
- beseda s místními myslivci, prohlídka myslivecké chaty, posedu, výklad o stromech, zvířatech, myslivectví, stejnokroji a vybavení (zbraně) myslivců a dalším

Název: Záhonek

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Pěstitelské práce

Časová dotace: 45 minut + průběžně v dalších vybraných dnech

Materiálně didaktické pomůcky: pomůcky k zahrádkaření, semínka

Popis:

- učitelka si se žáky připraví na školní zahradě záhonek k pěstování plodin, žáci si projdou všemi fázemi pěstování (rytí, příprava půdy k setí, setí, zalévání, okopávání, plení, zalévání,...)
- během této činnosti se žáci seznamují s dřívější formou obživy místních obyvatel, pěstují si zodpovědnost a návyk k práci, pozorují přírodu a díky bylinám zjišťují jejich účinky na zdraví

Název: Dřevěnice

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Jazyk český, Člověk a jeho svět, Výtvarná výchova

Časová dotace: 35 - 45 minut

Materiálně didaktické pomůcky: promítací plátno, psací potřeby, papíry, kniha Valašská dědina Držková

Popis:

- zhlédnutí motivačního videa: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1102732990-folklorika/419236100141005-za-prahem-roubenych-chalup/> (délku si učitelka zvolí dle svého uvážení)

- společné přečtení části kapitoly „Držkovská chalupa“ z knihy Valašská dědina Držková (str. 145), poté si žáci vezmou papír velikosti A4, na něhož si předkreslí půdorys chalupy
- úkolem žáků bude poslouchat čtení z knihy Valašská dědina Držková (str. 146 – 152), kterou bude číst učitelka, dále zakreslit do papíru, co učitelka čte; učitelka vše zakresluje zezadu tabule (viz příloha č. 15) a poté následuje kontrola dle učitelky (nákresy se mohou mírně lišit); na závěr proběhne rozhovor o dřevěnicích (rozdíly v dnešním bydlení)
- smyslem této aktivity je představa o obytné a hospodářské části bydlení před 100 a více lety a také rozvoj pozornosti a představitivosti
- na aktivitu může plynule navazovat exkurze do staré dřevěnice (v Držkové a ve Vlčkové je jich dostatek)

Název: Příprava tradičního pokrmu

Ročník: 5.

Předmět: Pěstitelské práce

Časová dotace: 60 minut a více

Materiálně didaktické pomůcky: kuchyně, taška, finance, váleček, příbory, hrnce, plechy, mísy, vařečky, struhadla, kráječka, škrabky, talířky, hrnek, pečící papír, chňapky, ingredience z receptu

Popis:

- žáci s učitelkou zajdou do obchodu a k místnímu řezníkovi nakoupit suroviny k přípravě tradičních jídel – Zemákové tašky s povidly a Pagáče se škvarky, dále učitelka žáky rozdělí na dvě poloviny a každá polovina bude mít za úkol uvařit jedno jídlo (žáci mohou být rozdělení do více skupinek a dostanou podíl ingrediencí)
- učitelka žákům předem vysvětlí postup jejich práce, poučí je o bezpečnosti a neustále na žáky dohlíží; těžší úkony jako je vaření a pečení v troubě raději provádí sama
- recept na tašky: 1 kg vařených brambor, 30 dkg dětské krupice, 4 lžíce bramborového škrobu, 2 vejce, sůl, povidla a máslo – brambory se uvaří, zbaví slupky a najemno nastrouhají do mísy, přidají se všechny ingredience kromě povidel a másla, poté se vypracuje těsto, které se rozválí a rozkrájí na čtverečky, na čtverečky se pokládají povidla, poté se přeloží a okraje se spojí prsty či vidličkou; taštičky se vloží do vroucí vody a jakmile vyplavou, jsou hotové a podávají se s cukrem a máslem

- recept na „pagáče“: 30 dkg hladké mouky, 5 dkg škvarků, 1 vejce, voda, lžička soli – škvarky se pokrájejí na menší kousky a všechny ingredience se smíchají a zpracuje se tužší, ale vláčné těsto; voda se přilévá postupně, aby těsto nebylo řídké, poté se vytvoří placičky, které se pečou v troubě na plechu vyloženém papírem

Název: „Spojovačka“

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Člověk a jeho svět

Časová dotace: 15 minut

Materiálně didaktické pomůcky: pracovní list se „spojovačkou“, psací potřeby, popřípadě promítací plátno a obrázky

Popis:

- učitelka žákům promítne na plátně možnost přepravy lidí či věcí před 100 a více lety – fotografie/obrázky (viz příloha č. 16) a poté žákům rozdá pracovní list se „spojovačkou“ (viz příloha č. 17)

Název: Hra na směnový obchod

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Výtvarná výchova, člověk a svět práce

Časová dotace: 35 – 40 minut

Materiálně didaktické pomůcky: papíry A4, pastelky, fixy, nůžky, lepidla, tabule

Popis:

- žáci si nakreslí produkty, které dokázali lidé dříve vypěstovat, vychovat, či vyprodukovat (např. vajíčka, slepice, mléko, sýr, slanina, jablka, trnky, slivovice, med, dřevěný „porculán“,...), poté zkusí vymyslet a pochopit směnný obchod, který dříve u lidí fungoval (např. litr mléka za 6 vajec,...) – směnový systém si žáci vymyslí pomocí společné kooperace a komunikace či brainstormingu a zapíší ho na tabuli, následně si na tento systém zahrají

Název: Výroba modrotisku

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Člověk a svět práce

Časová dotace: 1. hodina – 35 minut, 2. hodina – 35 minut

Materiálně didaktické pomůcky: plátno, rezerva, psací potřeby, štětce, ochranný oděv, jehly, nitě, nůžky, popř. šicí stroj, vata, usušená bylinka, promítací plátno

Popis:

- učitelka předem objedná ze stránky: <https://www.straznicky-modrotisk.cz/vlastni-modrotisk/> rezervu (tiskařský pop) a bavlněné plátno, poté žákům vysvětlí postup práce (na plátno nakreslí vzor dle své fantazie – pozor – musí se nechat 3 cm od okraje volné a také učitelka každému vymezí prostor ke své tvorbě) a taktéž se s nimi domluví o výsledném výrobku (nejlépe malý polštářek s voňavou bylinkou)
- po nakreslení svého vzoru se nechá rezerva zaschnout do druhého dne a plátno učitelka pošle do modrotiskové dílny ve Strážnici, kde plátno obarví a zašlou ho zpět, poté učitelka rozstříhá plátno do požadovaných polštářků a ukáže žákům postup práce při sešívání (pokud to žáci nezvládnou, učitelka sešije okraje na šicím stroji), následně do vytvořené kapsy vloží vatu a bylinky (nejlépe meduňka/levandule), které si přinesli z domu a došijí
- ve zbytku času: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1102732990-folklorika/215562260800002-modrobile-tajemstvi/titulky>

Název: „Snád' sa neztratíš“

Ročník: 4. / 5.

Předmět: Člověk a jeho svět

Časová dotace: 10 minut

Materiálně didaktické pomůcky: promítací plátno, fotografie

Popis:

- učitelka žákům promítne fotografie na promítacím plátně a jejich úkolem je poznat současnou podobu místa s minulou a přiřadit k sobě (viz příloha č. 18)

ZÁVĚR

V diplomové práci jsme se zabývali lidovými tradicemi Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková a také jejich využitím ve výuce 1. stupně, především ve 2. vzdělávacím období, tedy ve 4. a 5. ročníku, jež je ukotveno v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV). Diplomová práce vychází ze zmíněného RVP ZV, který obsahuje vzdělávací oblasti a předměty spojené s lidovými tradicemi, ze kterých jsme taktéž vycházeli. Konkrétně jsou to vzdělávací oblasti a předměty Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura), Člověk a jeho svět (Člověk a jeho svět), Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova), Člověk a zdraví (Tělesná výchova), Člověk a svět práce (Člověk a svět práce).

Teoretická část obsahuje vymezení základních pojmů k danému tématu, a to region, Valašsko a lidové tradice. Dále charakterizování Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková včetně fyzicko – geografické a sociokulturní charakteristiky a taktéž charakterizování lidových tradic – a to nemateriálních a materiálních. V neposlední řadě se jedná o zakotvení lidových tradic v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Celkově je tedy teoretická část pojata jako zdroj informací pro učitele, kteří mohou kdykoliv do této části nahlédnout a využít ji k výuce lidových tradic. Taktéž věříme, že informací k tradicím je dostatek a poslouží tato část k rozšíření vědomostí nejen učitelům a žákům základní školy.

V empirické části bylo našim záměrem zjistit, do jaké míry se učitelé 1. stupně zaměřují na lidové tradice daného mikroregionu v průběhu školního roku. Také jsme chtěli zjistit, jaké znalosti mají žáci 4. a 5. ročníku ZŠ o lidových tradicích svého regionu. Výsledky výzkumného šetření ukázaly, že znalosti žáků jsou nedostačující. Hranice úspěšnosti v didaktickém testu byla stanovena na 75 %, které dosáhli ve 4. ročníku 4 žáci ze 13 a v 5. ročníku 5 žáků z 11. Úspěšnost tedy ve 4. ročníku byla pouze 30,8% a v 5. ročníku 45,5%. Žáci dosáhli bohužel podprůměrných výsledků, avšak dotazníkové šetření pedagogů nám ukázalo pozitivní přístup pedagogů i žáků k činnostem spojených s lidovými tradicemi, kterým se ve chvalitebně možné míře ve vyučování věnují. Na základě těchto skutečností jsme se rozhodli vytvořit zásobník aktivit do výuky pro pedagogy 1. stupně (především 4. a 5. ročníku) zaměřený na lidové tradice.

V rámci praktické části byl vytvořen zmíněný zásobník námětů do výuky k využití lidových tradic ve výuce na 1. stupni. Jeho obsah by měl být dostatečným přínosem a oporou pro učitele 1. stupně Základní školy v Kašavě, jelikož obsahuje 22 aktivit zaměřených

na materiální a nemateriální tradice, přičemž jsme v jeho tvorbě vycházeli z výsledků v empirické části. Využití jednotlivých aktivit je pouze na učitelích, záleží jen na učivu a vhodné volbě aktivity pedagogem ze zmíněného zásobníku, jehož aktivity nejsou limitující. Taktéž by se tento zásobník mohl stát i motivací či inspirací pro pedagogy k tvorbě dalších aktivit spojených s lidovými tradicemi, což je moje velké přání.

Věřím, že má diplomová práce včetně výzkumného šetření a praktické části ve formě zásobníku přispěje k dalšímu rozvoji a progresu ve znalostech lidových tradic nejen u žáků. Lidové tradice nás provázejí během celého roku od narození až do smrti, proto nedopustíme, aby naše děti nevěděly, co lidové tradice jsou. A je to pouze na nás, na rodičích, prarodičích, či pedagozích, abychom budovali v dětech pevný základ předávání lidových tradic z generace na generaci.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Poloha Zlínského kraje v rámci České republiky.

Obr. 2 Poloha Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková v rámci České republiky.

Obr. 3 Obecně zeměpisná mapa Mikroregionu DKV s vyznačením katastrálních území Držkové, Kašavy a Vlčkové.

Obr. 4 DH Trnkovjanka.

Obr. 5 Výroba dřevěného „porculánu“ v Držkové.

Obr. 6 Původní dřevěnice ve Vlčkové.

Obr. 7 Kašavský kraj.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Přehled respondentů výzkumného šetření.

Tabulka 2 Bodovací systém jednotlivých položek didaktického testu.

Tabulka 3 Přehled získaných bodů a průměrné hodnoty daných ročníků v %.

Tabulka 4 Úspěšnost žáků na základě stanovené hranice úspěšnosti 75 %.

Tabulka 5 Přehled bodů a úspěšnosti obou ročníků v %.

Tabulka 6 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 1.

Tabulka 7 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 2.

Tabulka 8 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 3.

Tabulka 9 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 4.

Tabulka 10 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 5.

Tabulka 11 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 6.

Tabulka 12 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 7.

Tabulka 13 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 8.

Tabulka 14 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 9.

Tabulka 15 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 10.

Tabulka 16 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 11.

Tabulka 17 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 12.

Tabulka 18 Úspěšnost žáků 4. ročníku v testové položce číslo 13.

Tabulka 19 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 1.

Tabulka 20 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 2.

Tabulka 21 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 3.

Tabulka 22 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 4.

Tabulka 23 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 5.

Tabulka 24 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 6.

Tabulka 25 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 7.

Tabulka 26 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 8.

Tabulka 27 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 9.

Tabulka 28 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 10.

Tabulka 29 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 11.

Tabulka 30 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 12.

Tabulka 31 Úspěšnost žáků 5. ročníku v testové položce číslo 13.

Tabulka 32 Odpovědi pedagogů v položce č. 1.

Tabulka 33 Odpovědi pedagogů v položce č. 2.

Tabulka 34 Odpovědi pedagogů v položce č. 3.

Tabulka 35 Odpovědi pedagogů v položce č. 4.

Tabulka 36 Odpovědi pedagogů v položce č. 5.

Tabulka 37 Odpovědi pedagogů v položce č. 6.

Tabulka 38 Odpovědi pedagogů v položce č. 7.

Tabulka 39 Odpovědi pedagogů v položce č. 8.

Tabulka 40 Odpovědi pedagogů v položce č. 9.

Tabulka 41 Odpovědi pedagogů v položce č. 10.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Didaktický test.

Příloha č. 2: Dotazník.

Příloha č. 3: Text o pasení.

Příloha č. 4: Píseň „Paste sa kravičky“.

Příloha č. 5: Pohádky a pověsti z Držkové – Drak z Vrzavých skal.

Příloha č. 6: Tabulka předpovědí.

Příloha č. 7: Pracovní list s valašskými moudry.

Příloha č. 8: Cimbálová muzika.

Příloha č. 9: Pracovní list s písní „Nad Kašavú černé pole“.

Příloha č. 10: Obrázek kašavského kroje.

Příloha č. 11: Skládanka „cérky a ogary“ v kroji.

Příloha č. 12: Pracovní list se spolky.

Příloha č. 13: Obrázky nástrojů/nářadí.

Příloha č. 14: Obrázky dřevěného „porculánu“ s názvy.

Příloha č. 15: Nákres dřevěnice.

Příloha č. 16: Fotografie/obrázky přepravy lidí či věcí.

Příloha č. 17: Pracovní list se „spojovačkou“.

Příloha č. 18: Fotografie současnosti a minulosti ke spojování.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní zdroje

BARTOŠ Josef a SEDLÁČEK Stanislav. *K významu výrazu region a regionální*. Praha: 1981.

CUŘÍN, František. *Regionální prvky ve vyučování českému jazyku*. 1. vyd. Praha: SPN, 1973.

HURT, Rudolf. *Vlčková: z minulosti valašské dědiny*. Vlčková: Místní národní výbor ve Vlčkově, 1973.

HURT, Rudolf. *Dějiny obce Kašavy*. Kašava: Místní národní výbor v Kašavě, 1973.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-247-1369-4.

JANČÍKOVÁ, Františka. *Valašská dědina Držková: pokus o vlastivědný náčrt typické valašské osady*. Vydání první. Držková: Obec Držková, Obecní úřad ve spolupráci s Muzeem jihovýchodní Moravy ve Zlíně, přísp. org., 2015. ISBN 978-80-87130-35-3.

KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. 7. vyd. v SPN, Vyd. 2., rozš. a dopl. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2005. ISBN 80-7235-272-5.

Kolektiv autorů. *U nás za Rablinů: DKV obcí Držková, Kašava a Vlčková*. Vydání první. Říčky: Martin Leschinger - Flétna, 2017. ISBN 978-80-88068-23-5.

KRUPKOVÁ, Jaroslava. *Tradice a Etnografie: K úloze tradice ve vývoji kultury*. Praha: Karolinum, 1991.

LENDEROVÁ, Milena a JIRÁNEK, Tomáš. Vývoj českého regionalismu v období mezi světovými válkami. *Sociologický časopis*, roč. 29, č. 3 září 1993.

ŠTIKA, Jaroslav. *Etnografický region Moravské Valašsko, jeho vznik a vývoj*. Vydání první. Ostrava: Profil, 1973.

WOKOUN, René, MALINOVSKÝ, Jan a kolektiv. *Regionální rozvoj. Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0

Internetové zdroje

Český statistický úřad [online]. Praha: 2011. 2021 [28. 7. 2020]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=VUZEMI_43_585343#

Dobrovolné sdružení obcí DKV [online]. Kašava: 2021 [25. 7. 2020]. Dostupné z: <http://so-dkv.cz/about/>

Držková [online]. Držková: 2021 [27. 8. 2020]. Dostupné z: <https://www.drzkova.cz/obec/zakladni-informace/>

Držková [online]. Držková: 2021 [27. 8. 2020]. Dostupné z: <https://www.drzkova.cz/obec/osobnosti/>

Držková [online]. Držková: 2021 [22. 7. 2020]. Dostupné z: https://www.drzkova.cz/obec/turisticke-informace/expozice-karpatskeho-salasnictvi/?ftresult_menu=sala%C5%A1nictv%C3%AD

Chráněná území Zlínského kraje [online]. Hulín: 10. 1. 2020 [30. 7. 2020]. Dostupné z: https://nature.hyperlink.cz/zlinsko/Holikova_rezervace.htm

Chráněná území Zlínského kraje [online]. Hulín: 30. 1. 2020 [30. 7. 2020]. Dostupné z: <https://nature.hyperlink.cz/zlinsko/Skaly.htm>

Chráněná území Zlínského kraje [online]. Hulín: 9. 10. 2018 [30. 7. 2020]. Dostupné z: <https://nature.hyperlink.cz/zlinsko/Solisko.htm>

Chráněná území Zlínského kraje [online]. Hulín: 5. 3. 2021 [30. 7. 2020]. Dostupné z: <https://nature.hyperlink.cz/zlinsko/nad-kasavou.htm>

Chráněná území Zlínského kraje [online]. Hulín: 1. 9. 2018 [30. 7. 2020]. Dostupné z: <https://nature.hyperlink.cz/zlinsko/Bzova.htm>

Chráněná území Zlínského kraje [online]. Hulín: 20. 1. 2020 [30. 7. 2020]. Dostupné z: <https://nature.hyperlink.cz/zlinsko/Ondrejovsko.htm>

Kašava [online]. Kašava: 2021 [20. 7. 2020]. Dostupné z: <http://www.kasava.cz/informace-o-obci/>

Lidová kultura nemateriální [online]. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2021 [1. 8. 2020]. Dostupné z: <https://www.lidovakultura.cz/wp-content/uploads/2017/11/Lidov%C3%A1-kultura-nemateri%C3%A1ln%C3%AD-nehmotn%C3%A1.pdf>

Lidová kultura materiální [online]. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2021 [15. 8. 2020]. Dostupné z: <https://www.lidovakultura.cz/wp-content/uploads/2017/11/Lidov%C3%A1-kultura-materi%C3%A1ln%C3%AD-hmotn%C3%A1.pdf>

Muzeum dřevěného porculánu [online]. Držková: Lubomír Marušák, 2012 [11. 8. 2020]. Dostupné z: <http://www.muzeum-drzkova.cz/>

Osobnosti Valašska [online]. Vsetín: Masarykova veřejná knihovna Vsetín, 2021 [19. 8. 2020]. Dostupné z: <https://www.osobnostivalasska.cz/osobnost/bohumil-zbranek/>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2017. [28. 8. 2020]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2017.pdf

Turistika.cz [online]. Vlčková: 27. 9. 2014 [3. 8. 2020]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/ondrejovsko-predni-skaly-stred/detail>

Turistika.cz [online]. Vlčková: 20. 9. 2014 [3. 8. 2020]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/kuzelek-zanikla-osada-valasskych-pasekaru/detail>

Wikipedia [online]. 12. 1. 2021 [15. 8. 2020]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%BDlezn%C3%BD_Zekon

Internetové zdroje k jednotlivým obrázkům

Obr. 1 Poloha Zlínského kraje v rámci České republiky

Zlínský kraj. *Wikipedia. cz* [online]. 2011 [cit. dne 25. 2. 2021]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zl%C3%ADnsk%C3%BD_kraj#/media/Soubor:2004_Zlinsky_kraj.PNG

Obr. 2 Poloha Mikroregion Držková, Kašava, Vlčková v rámci České republiky

Mikroregion Držková, Kašava, Vlčková. *Wikipedia.cz* [online] *a vlastní úprava*. 2017 [cit. dne 25. 2. 2021]. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4a/Czech_Republic_location_map.svg

Obr. 3 Obecně zeměpisná mapa Mikroregionu DKV s vyznačením katastrálních území Držkové, Kašavy a Vlčkové

Geomorfologická mapa. *Mapy.cz* [online] *a vlastní úprava*. 2021 [cit. dne 25. 2. 2021]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zemepisna?x=17.7916838&y=49.3012549&z=13>

Obr. 4 DH Trnkovjanka

DH Trnkovjanka. *Trnkovjanka.webnode.cz* [online]. 2010 [cit. dne 26. 2. 2021]. Dostupné z: <https://trnkovjanka.webnode.cz/fotogalerie/#a1398388-671660226191699-1796084356-o-jpg>

Obr. 5 Výroba dřevěného „porculánu“ v Držkové

Výroba dřevěného „porculánu“. *Muzeum-drzkova.cz* [online]. 2012 [cit. dne 26. 2. 2021]. Dostupné z: <http://www.muzeum-drzkova.cz/expozice/>

Obr. 6 Původní dřevěnice ve Vlčkové

Původní dřevěnice ve Vlčkové. *Vlckova-obec.cz* [online]. 2021 [cit. dne 27. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.vlckova-obec.cz/fotogalerie/z-obce-2992860-11709.2992860.1>

Obr. 7 Kašavský kraj

Kašavský kraj. *Valašský soubor Kašava* [online]. 2018 [cit. dne 27. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Vala%C5%A1sk%C3%BD-soubor-Ka%C5%A1ava-161782165822/photos/a.10156049823305823/10156049826145823>

Zdroje k zásobníku aktivit

Knižní zdroje

BAKALA, Metoděj. *Valašské písně* [hudebnina]. 1. vyd. Zlín: Brno: Sdružení přátel lidové kultury Kašava: Etnologický ústav AV ČR, pracoviště v Brně, 2005. ISBN 80-85010-76-3.

Jak sa žilo za Rablinú 2015: Kašava, Vlčková, Držková, aneb, Víte, že--? [grafika]. Držková: Muzeum dřevěného porculánu v Držkové, Lubomír Marušák ml., [2014]. 1 kalendář (27 l.).

JANČÍK, Augustin. *Pohádky a pověsti z Držkové*. Vydání první. Držková: Obec Držková, 2019. ISBN 978-80-907018-0-9.

JANČÍKOVÁ, Františka. *Valašská dědina Držková: pokus o vlastivědný náčrt typické valašské osady*. Vydání první. Držková: Obec Držková, Obecní úřad ve spolupráci s Muzeem jihovýchodní Moravy ve Zlíně, přísp. org., 2015. ISBN 978-80-87130-35-3.

KUTĚJOVÁ-ROKYTOVÁ, Anna. *Vzpomínky z Jasenné*. Vydání první. Jasenná: rodina Rokytova, 2016. ISBN 978-80-87210-54-3.

Tak si žijeme za Rablinú! 2017: kalendář obcí Držková, Kašava a Vlčková. Držková: Obec Držková, ve spolupráci s obcí Kašava a Vlčková, [2016]. 1 kalendář (60 stran).

Internetové zdroje

<http://www.nskasava.eu/>

<https://docplayer.cz/20477175-Metodicke-listy-vystup-projektu-vzdelavaci-stredisko-pro-dalsi-vzdelavani-pedagogickych-pracovniku-v-karlovyh-varech-cteni-s-predvidanim.html>

<https://halova-pekarna.webnode.cz/>

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10169912707-pribehy-domu/408235100201004-vizovicka-pekarna/>

<https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1102732990-folklorika/418236100141008-krehke-vanoce-valasske/titulky>

<https://www.straznicky-modrotisk.cz/vlastni-modrotisk/>

<https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1102732990-folklorika/215562260800002-modrobile-tajemstvi/titulky>

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10316514703-na-hranici-tradic/411236100211002-slama-frantiska-zusky/>

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/1102732990-folklorika/419236100141005-za-prahem-roubenych-chalup/>

Vlastní zdroje – písně: „Nad Kašavou“ a „Špaček“

Internetové zdroje k jednotlivým obrázkům z projektu

<https://www.facebook.com/Vala%C5%A1sk%C3%BD-soubor-Ka%C5%A1ava-161782165822/photos/a.10156049823305823/10156049824990823>

<https://www.facebook.com/Vala%C5%A1sk%C3%BD-soubor-Ka%C5%A1ava-161782165822/photos/a.10156049823305823/10156049826145823>

<https://www.ermitazas.lt/Trankiai-technika/Sodo-darzo-technika/Elektriniai-benziniai-pjuklai/Benziniai-pjuklai/Benzininis-grandininis-pjuklas-MAKITA-EA4300F38C-2200-W-42-cm-38-cm-4-9-kg-113884.html>

<https://recenzomat.cz/recenze/sekacka-na-travu-vega-46-hwxv-kvalita-za-fajn-cenu>

<https://4masterss.ru/Products.html>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Kosa#/media/Soubor:Scythes-czech.jpg>

<https://www.agrojournal.cz/clanky/pluh-rozhodujici-clanek-konvencniho-zpracovani-pudy-122>

<http://ont.blogger.cz/Udalosti-20-stoleti/Konaci-a-kravkari?km=c>

<https://aukro.cz/tradicni-valasske-drevene-vidle-6944069203>

https://www.kudlanka.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=4744&Itemid=37

<http://www.travnice.cz/>

https://www.prouti.cz/kos-zahradni-prouteny-gewas-v-x11522?gclid=EAIaIQobChMIrZeK1aKr7wIVjKZ3Ch2VxAAvEAQYASABEgI3U_D_BwE#1523

<http://zakrasnejsivimperk.cz/?p=56986>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Muzeum_d%C5%99ev%C4%9Bn%C3%A9ho_porcul%C3%A1nu#/media/Soubor:Muzeum_Dr%C5%BEkov%C3%A1_str%C3%BDcova_stolica.JPG

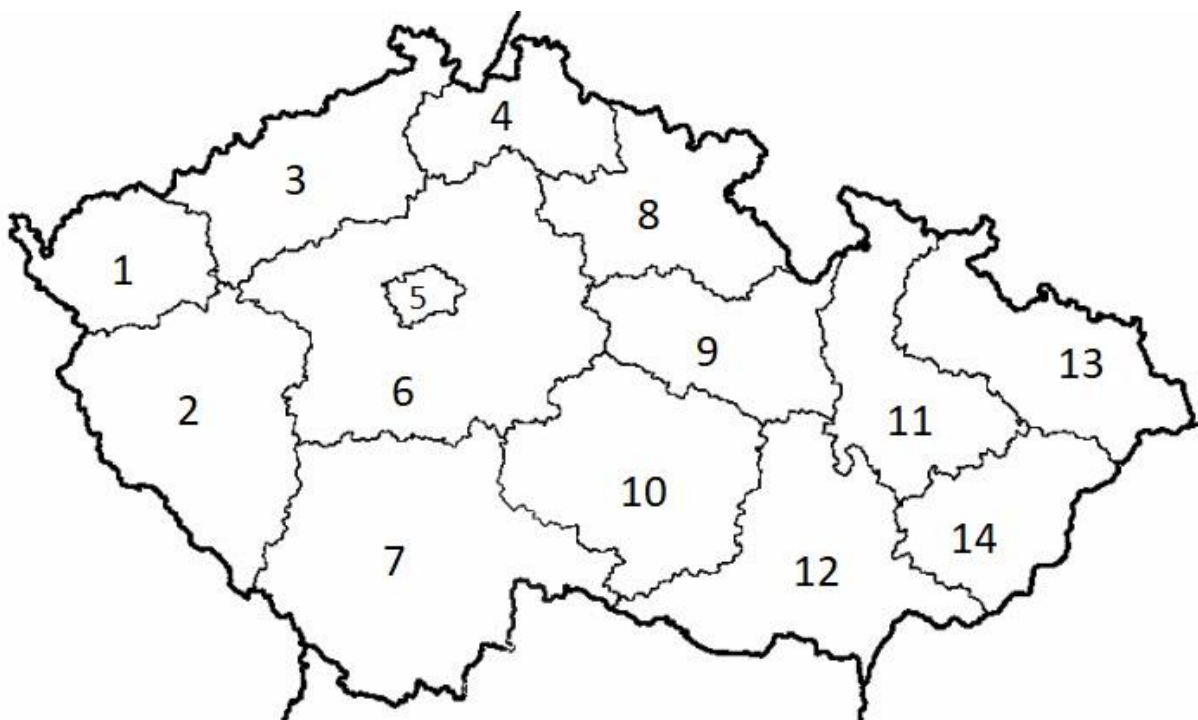
Vlastní zdroje - skládanka „cérky a ogary“ v kroji a fotografie současnosti a minulosti ke spojování.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Didaktický test.

Didaktický test pro žáky 4. a 5. ročníku ZŠ Kašava

1. Vyber ve slepé mapě České republiky kraj, ve kterém se nachází Mikroregion Držková, Kašava, Vlčková, kde žiješ, či chodíš do školy.

2. Doplně slova písně „Nad Kašavú černé pole“. V odpovědi napiš písmeno, odpověď (např. A zelené).

1. Nad Kašavú _____ pole,

já ho orat nebudu.

Vzkázali mně holešovští _____,

abych já šel na vojnu.

2. Já na vojnu, z vojny _____,

ty sas ešte nevďala.

Na kehos ty _____ najmilejší,

na kehos ty čakala.

3. Čekala sem můj _____,

čekala sem na tebe.

Že až ty sa z vojny domů vrátíš,

teprv svoji _____.

3. Vyber typický lidový tanec tančený u nás na Valašsku.

- a) Černá vlnka
- b) Česká beseda
- c) Salsa

4. Přiřaď k číslu hudebního nástroje cimbálové muziky jeho název.

housle -

klarinet -

cimbál -

kontrabas -

viola -

violoncello -

5. Nachází se ve Vlčkové kaplička nebo kostel? Vyber správnou odpověď.

- a) kaple
- b) kostel

6. V Držkové byla vydána kniha pro děti a dospělé s názvem (vyber správnou odpověď).

- a) Vlaková doprava v Držkové
- b) Pohádky a pověsti z Držkové
- c) Padací mosty v Držkové

7. Vytvoř správné dvojice.

Tři králové	stavění a kácení májky
Na Hromnice	4 týdny
Masopust	Kašpar, Melichar, Baltazar
Vynášená Mařeny	narození Ježíše Krista
Velikonoce	o hodinu více
Květen	fašank, vodění medvěda, končiny
Advent	vyhánění zimy
Štědrý den	svátky jara

8. Dříve, než byly vynalezeny traktory, se z lesa stahovalo dřevo pomocí zvířat. Vyber, která zvířata to byla.

- a) krávy
- b) kozy
- c) koně

9. Jak se nazývá polévka tradičně vařená u nás na Valašsku, která obsahuje zelí, brambor, uzeninu a je „kyselá“?

Odpověď: _____

10. Jak se nazývaly domy našich předků? Název je odvozen od materiálu, ze kterého domy byly vyrobeny.

Odpověď: _____

11. Vyber valašský kroj.

12. Jak se nazývá místo, kde bača pásal ovečky? Náповěda: slovo na 5 písmen, první písmeno je S.

Odpověď: _____

13. Přiřaď ke slovům nespisovným (nářečí) slova spisovná.

šufan	kalhoty
dlážka	nudle
gatě	sněžit
tož	naběračka
chlópat	podlaha
lukše	tak

Příloha č. 2: Dotazník.

Dotazník pro učitele 1. stupně ZŠ Kašava

Dobrý den,

Jmenuji se Kristýna Březíková, jsem studentkou PdF UP v Olomouci, obor Učitelství pro 1. stupeň základní školy. Oslovuji Vás z důvodu výzkumu k mé diplomové práci s názvem Využití lidových tradic na 1. stupni (Mikroregion Držková, Kašava, Vlčková), kde hlavním cílem je zjistit míru zaměření učitelů 1. stupně ZŠ Kašava na lidové tradice ve výuce v průběhu školního roku. Z uvedeného důvodu Vás prosím o vyplnění tohoto dotazníku.

Děkuji Vám za Váš čas a ochotu. V případě zájmu o výsledky přikládám mailovou adresu: brezikova.k@seznam.cz.

1. Je pro Vás důležité zapojovat regionální prvky a lidové tradice do výuky?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

2. Zde zdůvodněte svou odpověď v otázce číslo 1.

Odpověď: _____

3. Zapojujete lidové tradice mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková v průběhu školního roku do výuky?

- a) ano
- b) ne

4. V případě kladné odpovědi vypište níže, které konkrétní lidové tradice ve škole praktikujete (např. zaměstnání a forma obživy; sídlo, dům a bydlení; lidový oděv; lidová strava; doprava; obchod a trh; výtvarná kultura; folklor; lidová religiozita; obyčejové tradice; společenské vztahy;...).

Odpověď:

5. Vyberte předměty, ve kterých lidové tradice využíváte nejvíce.

- a) anglický jazyk
- b) český jazyk a literatura
- c) hudební výchova
- d) ICT
- e) matematika
- f) pracovní výchova
- g) přírodověda
- h) tělesná výchova

- i) vlastivěda
- j) výtvarná výchova

6. Vyberte, které organizační formy nejčastěji využíváte při zařazování lidových tradic mikroregionu do výuky?

- a) individuální
- b) skupinová
- c) hromadná
- d) individualizovaná
- e) vycházka
- f) exkurze

7. Vyberte, které vyučovací metody nejčastěji využíváte při zařazování lidových tradic mikroregionu do výuky?

- a) slovní
- b) názorně – demonstrační
- c) dovednostně praktické
- d) diskusní
- e) řešení problémů
- f) inscenační
- g) didaktické hry
- h) projektová

8. Vyberte, které materiálně – didaktické prostředky nejčastěji využíváte při zařazování lidových tradic mikroregionu do výuky.

- a) učební pomůcky
- b) metodické pomůcky určené učiteli
- c) didaktická technika
- d) školní potřeby
- e) výukové prostory a prostředí

f) jiné:

9. Popište reakci žáků na aktivity spojené s lidovými tradicemi tohoto mikroregionu (emoce, zájem/nezájem, aktivita/pasivita, ...).

Odpověď: _____

10. Podílí se žáci 1. stupně na akcích obce spojených s lidovými tradicemi?

a) ano

b) ne

Příloha č. 3: Text o pasení.

A přitahlo sa pasení. Za starých časů sa k pasení krav moselo všeccko jaksapatří nachystat. To nebylo enem krávy vyhnat a napást, ale ponájpřv to býval celý obřad. Najpřv sa natrhalo přes zástěru a od ruky čaganky na poli a tů sa třikrát krávy pošvácaly a potom sa ňů nakůřily, aby jím čarodějnice neškodily. A také sa kravám nekdy zavřtalo. To sa udělala v laloku dírka a pichl sa tam černý kořeň, aby nedostaly černů. Také sa

dávala skybka chleba pokapaná kamenným olejem. To moseli udělat hospodáři alebo hospodyň.

Ogaři zas měli prácu – udělat si pořádný svatodušňák. Na kolek uvázali provaz a na konci udělali šnoru, kerú uplétli ze lnu, lebo z konopí, nachystaných a napatíraných na přadění. Dyž toho nebylo, byla dobrá aj kúdel, ale z téj sa šnora přv potřhala. A věil sa mosela nachystat hranica chábí, protože na sv. Ducha sa hnalo v noci. Jak začalo slněčko prosvítávat, už sa hnalo dom a krávy sme si ověncili věncama z pampelišky a doma na

dvoře už každů čekal plný škopek chlamačky z popařenéj a osolenéj trávy lebo třin ze sena. Kerý kravař hnál neskořěj, býl záprdek.

Na poli sme oheň přeskakovali, zpívali, helekali a ogaři róchali. To bylo ohňů, každé pole – čím větší, tím lepší, jak hvězd na nebi. Krávy sa dobře pásly, protože sa nechávala na to "celina", tam sa nesmělo předtým pást ani kráva stůpit.

Svačinu sme mívali velice dobrů. Každý celů čtvřtku vdolka "zahybáča". To byl vdolek nadívaný tvarohem a na vrchu hodně posypaný. Na ten vdolek nám dali ma-

měňka hrudku másla, aby nám celý rok krávy dobře dojily. A ešče každý uvařené vaje. „Tým vajcem si na poli krávy pěkně obkúlajte,“ pravili nám maměňka, „aby sa vám nerozlézaly, ale držaly sa pěkně pohromadě.“ Ale udělala sem to dycky enem já, protože ogaři hned u sušírně už na kameni vaje otlúkali, a než sme vyhnali na pole, aj zedli. Přv byli děcka na vajička mlsní, málo sa jich zedlo, všeccko sa prodalo, nebývalo kolikrát ani na sůl a na petrolín, všeccko sa uvědlo na grejcar.

Tak sme moseli celý rok skoro stávat, napást, než sme šli do školy, a odpoledňa, přijďa ze školy, celý stůl býl popsany křídů, co všeccko máme udělat, než poženeme. Jeden natřhat střiňniků, druhý jít do zemáků na slak, narůbat krkošek na oheň a ponáhlat sa, aby sa krávy napásly. Ale spomínám si na to všeccko ráda, aj na to helekání, jaké to bylo pěkné, a dnes je to enem jak pohádka. Pásávalo sa po pořádku, napřed starší, potem mladší. Na poli každý kravař měl postavenů negde pod mezů pec. Tam sa topilo a zehřívalo. Na podzim už sme měli o svačinu postarané. Nadrali sme zemáků a pékli v popeli a na nejakém kastrólku lebo rendlíku sme vařili briju. To bývala se zemáky pochoutka. Také sme pékli na pleše jabka. Ogaři písávali na okaríny a nekeři uměli aj na

harmoniku. Z pola šli málokdy pěšky, nosili sa na kravách, ale jak byli blízko chalupy, poskákali, aby nedostali. Dědina bývala samý zpěv z kopca na kopec a maměňka hřešívala: „Už přestaňte, děcka, už ňa v ušách bolí, už byste mohli přestat!“

Každá kráva měla zvonec a každý mosel mět inší hlas. Podle toho sme poznali, kerá odběhla do škody. Protože na krávy sme nedávali moc pozor, pořad sme byli zaměstnaní, mívali sme aj popasené a řemeň míval často prácu. Na podzim, jak bylo všeccko doma, pásávali sme na lůkách společně a co chvíla sa neco přihodilo. Hned roh urazený, hned odutá, jak nekde vplzla do jateliny a mívali sme aj strachu dost.

280. Paste sa, kravičky

Pa - ste sa, kra - vi - čky, ko - le me - ze, pa - ste sa,
kra - vi - čky ko - le me - ze, ať na vás ho - spo - dář ne - vy - le - ze,
ať na vás ho - spo - dář, ne - vy - le - ze!

1. Paste sa, kravičky, kole meze,
paste sa, kravičky, kole meze,
ať na vás hospodář nevyleze,
ať na vás hospodář nevyleze.
2. Šklbajte, kravičky na úhoře,
dokád' ho pantáta nezaoře,
šklbajte, kravičky, na dolině,
dokád' vám travička nevyhyne!
3. Paste sa, kravičky, kole lúčky,
paste sa, kravičky, kole lúčky,
já puđu za vama pomalučky,
já puđu za vama pomalučky.

Příloha č. 5: Pohádky a pověsti z Držkové – Drak z Vrzavých skal.

DRAK Z VRZAVÝCH SKAL

Před dávnými a dávnými časy usadil se v hoře Sýkornici hrozný drak.

Sotva roztál sníh a na zeleném polštáři zazářily růžové kvítky dymnivky a bílé hvězdičky žluťuchy, zahučela hora hrozným hlasem netvora.

Od vysoké skály vyrazil drak na pláň, oči jeho metaly blesky, z tlamy vyšlehl plamen.

Zlostně hrábne jednou nohou, v poli je vyryta široká brázda. Dupne druhou, chaloupky se chvějí v základech. Netrpělivě švihne ohonem a stromy se ohýbají v bázni až k zemi. Pak zařval vyzývavě na východ i západ.

„Já jsem pán hory! Kdo se mi postaví v boj? Zašlápnu každého a rozdupám, zlomím a spálím. Jak stéblo trávy. Já, nejvyšší pán vás všech, vy mravenečkové v lidských chaloupkách.“

Za bouře a vichřice doznívala hrozba. Ustrašení lidé se křižovali při každém blesku. S utajeným dechem přijímali pohromu, jež se na ně hrnula. Bázlivě pak vycházeli a prohlíželi stopy, které zanechal po sobě hrozný drak.

Tu je zničeno políčko osení, kyprá zem smetena až na tvrdou skálu. Pod mezí leží ulámané větve košatých jabloní. A tam na okraji hory? Nastláno jehličí a pupenů, jako by ohromným hřebenem očesal zelené vlasy stoletých borovic.

Na samém vrcholu Sýkornice pod mohutnou hradbou skal ční k nebi pahýly dvou smrků a jejich bílé přelomené kmeny svítí v paprscích zapadajícího slunce.

„Potěš Pámbů! To byla hrůza,“ stěžuje si soused sousedovi.

„Ba, ba. Připadá mi to jako škaredý sen.“

Soumrak zalehl na hory, z údolí vyšly stíny noci a opět nový den vzbudil dědinu.

Je to pravda, co včera v bouři slyšeli? Dva pahýly na Sýkornici jako hrozící prsty připomínají, že je čeká cosi neznámého.

A zase se ozval ohromný rachot, blesky a praskání horší prvního. Od Sýkornice v černém mraku opět hřmí hrozný drak:

„Bídná chásko! Slyšeli jste? Oběti chci! Vyzývám vás naposled!“

Blesky hněvu z očí hrozného netvora šlehaly, praskot lámaných stromů zněl kolem.

Smutek dolehl do všech chalup.

„Drak nás zahubí.“

„Zničí naše políčka.“

„Spálí lesy.“

„Rozryje pastviny.“

„Blesky jeho očí zabijí i nás.“

Tak naříkali. Co jen mají dělat? Jak netvora usmířit? Večer sešli se staří gazdové u moudrého rychtáře, aby se poradili: „Musíme draku obětovat, čeho žádá.“

A tak každého dne nosili na horu Sýkornici k dračí skále ovečku, jehňátko nebo telátko a tam je házeli do černého otvoru ve skále.

Někdy byl drak spokojen. Tiše spal ve svém doupěti a lidé si oddychli. Ale zas přišly dny, kdy rachot a pustošení dolehlo na celý kraj. Nespokojený drak chtěl nové a nové oběti.

Nosili tedy do skalní hlubiny obilí, sypali košíky jahod a malin. Ale drak byl nenasytý. Bouřil a hučel a hrozil, lámal stromy, rozrýval pole, blesky zabíjel nejkrásnější kusy ze stád gazdy.

Začali mu nosit i lahůdky. Plné slaměnce vdolků, koše buchet, vozy pecnů chleba. Šenkýř dovezl ke skalní skrýši i bečku nejlepšího piva. Drak se rozmlsal a chtěl víc a víc. Už se zdálo, že zahubí celý kraj.

Smutno teď bylo ve všech chaloupkách. Bída se vkrádala i do bohatých pasek. Ubývalo stád, ubývalo chleba.

Pasák Janek smutně se loučil s každou ovečkou, kterou odnášeli na Sýkornici. Zahrozil vždy k hoře a myslil si:

„Však já bych ti, nenasyto, nedal nic.“ Když došla řada na jeho nejmilejší ovečku Bělenu, Janek se postavil. Že jí nedá, že jí nedá ublížit.

„Běž tedy na draka.“

A Janek, že půjde. Zpráva o tom se ihned rozletěla po dědině i po pasekách.

Janek byl silák, ale troufat si na draka, který láme nejsilnější stromy, drtí balvany na Sýkornici, bleskem očí usmrcuje! Chudák Janek! Co si to jen pomyslel.

Janek měl už plán hotový. Za krásného slunného dne vynesl si ke skále dlouhatánský žebř. U kováře si dal udělat dva silné řetězy. Tak silné, že by je obyčejný člověk ani nezvedl. Jedinou zbraň vzal si s sebou: ostře našpičatělý kmen štíhlé jedle.

Tak vyzbrojen vystupoval opatrně k dračí sluji. Zástup lidu ho následoval ve velké vzdálenosti. Zvědavost přemohla bázeň.

Dívali se s údivem, jak silák lehce zvedá žebř a spouští jej do hlubiny. Teď dává přes rameno oba řetězy a bere do pravice obrovské kopí. A pak tichounko jako kočka sestupuje do dračí jeskyně.

Oči všech byly upřeny v místa, kde zmizel odvážný Janek. Kolem zavládlo ticho, že bylo slyšet šelest vánku pohrávajícího si s listím osiky na kraji lesa. Nemáme utéci? Drak se jistě rozhněvá, že se odvážil člověk do jeho sídla. Ubohého Jana roztrhá a co s námi, až nás tu najde? V tom

slyš! Z hlubiny se ozval strašný řev. Země se zachvěla, balvany nad jeskyní se pohnuly a s rachotem se řítily po stráni.

Už vyrazí ohnivá obluda z černého otvoru, aby nás také zničila. Strach však přimrazil všechny na místo. Chtěli prchnout, ale nemohli. Nohy jaksi vrostly do země, nemohou z místa, nechtějí poslouchat.

Řev a hukot se ozývá znovu a znovu. Ale slábne. Co to? Teď se ozvalo i řinčení řetězů! A drak neleze ze své sluje, nevysílá blesky. Snad se přece podařilo Jankovi zvítězit?

Naděje vrací sílu do ulekaných duší a vládu do ztuhlých údů. S bázní a opatrně postupují ke skalám, z nichž se ještě ozývá temné dunění.

Ještě nejsou u jeskyně, když najednou v černém jícnu se objevil pasák Janek. Vesele seskočil se žebříku, zamával rukama na lidi a vykřikl: „Už mu nemusím dát ovečku Bělenku! Drak leží bezmocně spoutaný.“

„Ať žije náš Janek,“ ozývalo se ze všech stran. To bylo radosti a jásotu a to bylo slávy, když si gazdové vedli k domovu statečného Janka. To bylo vyptávání a řeči, jak se podařilo pasákovi přemoci hroživého draka.

Spokojenost se zase usadila v držkovských chaloupkách. Drak leží spoutaný v hoře Sýkornici. Otvor ve skále zavalili velkými balvany a zasypali hlínou, na níž vyrostla tráva a rozkvětl květ.

Na Sýkornici je boží klid. Jen někdy zazní z hlubin hory podivné dunění a hukot. Při tom se pohnou obrovské balvany Vrzavých skal a vrzají. To prý se probudil spoutaný drak a chce ze sebe setřást železná pouta.

Příloha č. 6: Tabulka předpovědí.

Tabulka předpovědí

Jména:

Čtený text:

Datum:

Část textu	Jak se podle vás bude příběh vyvíjet? (Pište v celých větách.)	Proč si to myslíte?	Co se opravdu dosud stalo? (Shrňte celými větami.)
předvídání před textem			
1. část textu			
2. část textu			
3. část textu			

Příloha č. 7: Pracovní list s valašskými moudry.

Kořalka v létě chladí, v zimě zahřeje,

Není ten přítel, kdo ťa na hody pozve,

Gdo chce,

Žádný učený z nebe nespádl,

Valach má umřít při rozumu,

Není tak zle,

Čím starší strom,

Hledíš,

Správný Valach sa nemyje,

Gdo enem fňuká,

jak žaba z kýšky.

tím tvrdší krkoška.

ten sa po 14 dňoch lúpe.

aby nemohlo být ešte horší.

najde kameň aj na uhrabaněj lúce.

v papučách a s valaškú v ruce.

ale hladu nezažene.

ale ten, kdo ti v bídě pomože.

hlúpe jak by zhazovali.

neni z Valašska.

Správné řešení:

Kořalka v létě chladí, v zimě zahřeje, ale hladu nezažene.

Není ten přítel, kdo ťa na hody pozve, ale ten, kdo ti v bídě pomože.

Gdo chce, najde kameň aj na uhrabaněj lúce.

Žádný učený z nebe nespádl, hlúpe jak by zhazovali.

Valach má umřít při rozumu, v papučách a s valaškú v ruce.

Není tak zle, aby nemohlo být ešte horší.

Správný Valach sa nemyje, ten sa po 14 dňoch lúpe.

Gdo eneme fňuká, není z Valašska.

Čím starší strom, tím tvrdší krkoška.

Hledíš, jak žaba z kýšky.

Příloha č. 8: Cimbálová muzika.

viola

kontrabas

violoncello

cimbál

klarinet

housle

Příloha č. 9: Pracovní list s písní „Nad Kašavú černé pole“.

1. Nad Kašavú _____ pole,

já ho orat nebudu.

Vzkázali mně holešovští _____,

abych já šel na vojnu.

2. Já na vojnu,

z vojny _____,

ty sas eště nevдалa.

Na kehos ty _____ najmilejší,

na kehos ty čekala.

3. Čekala sem můj _____,

čekala sem na tebe.

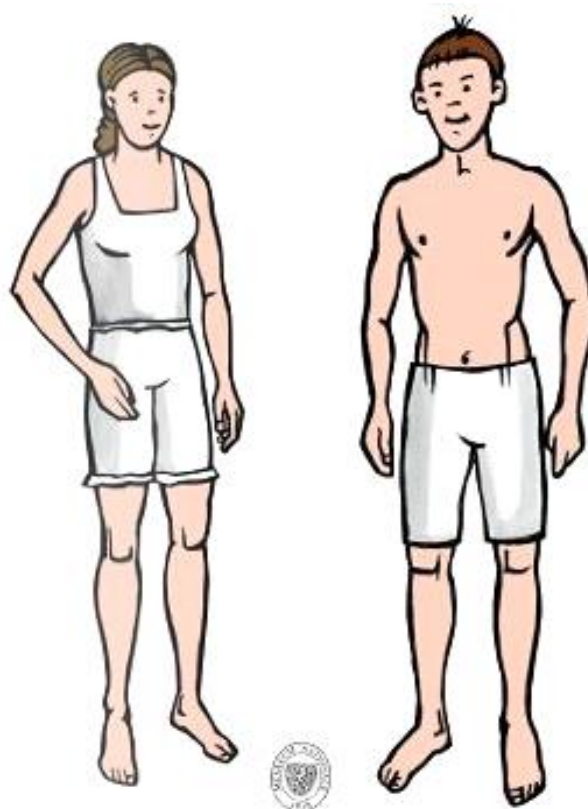
Že až ty sa z vojny domů vrátíš,

teprv svoji _____.

Příloha č. 10: Obrázek kašavského kroje.

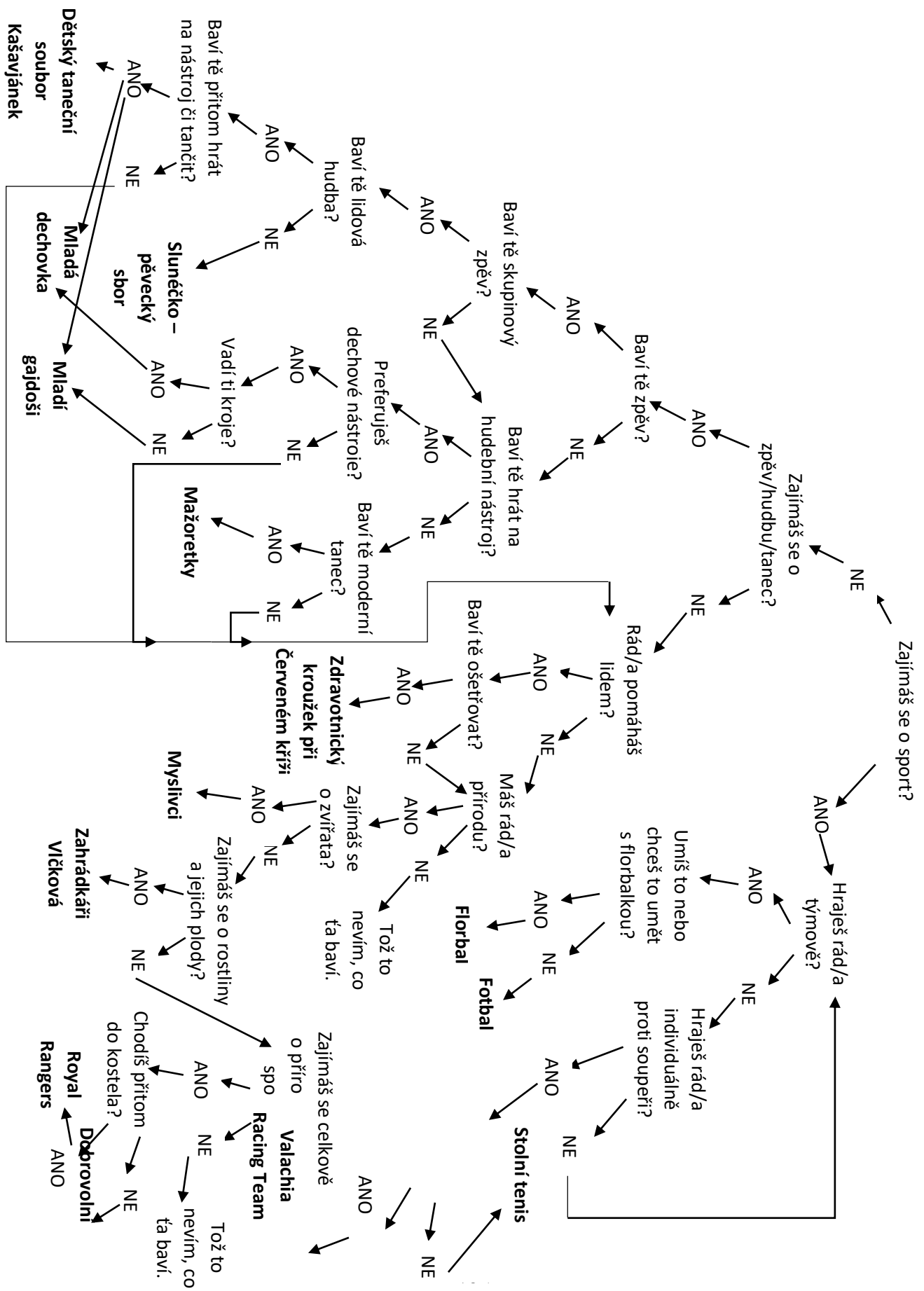
Příloha č. 11: Skládanka „cérky a ogary“ v kroji.

Valašsko

Příloha č. 12: Pracovní list se spolky.

Příloha č. 13: Obrázky nástrojů/nářadí.

Příloha č. 14: Obrázky dřevěného „porculánu“ s názvy.

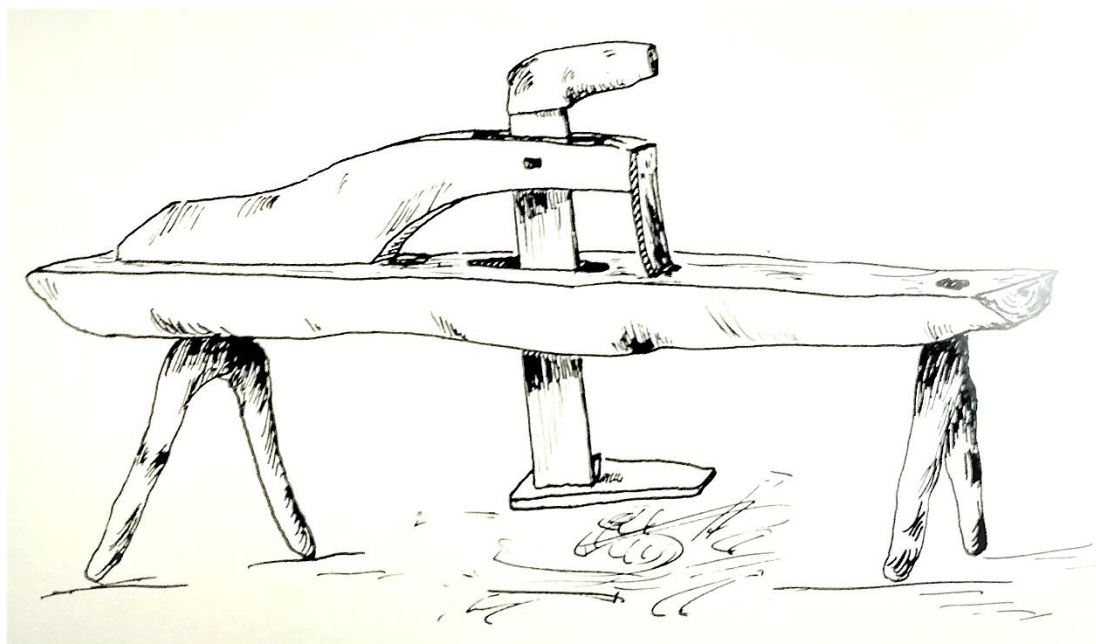
STRÝC/STOLICA – pomocník na výrobu „porculánu“

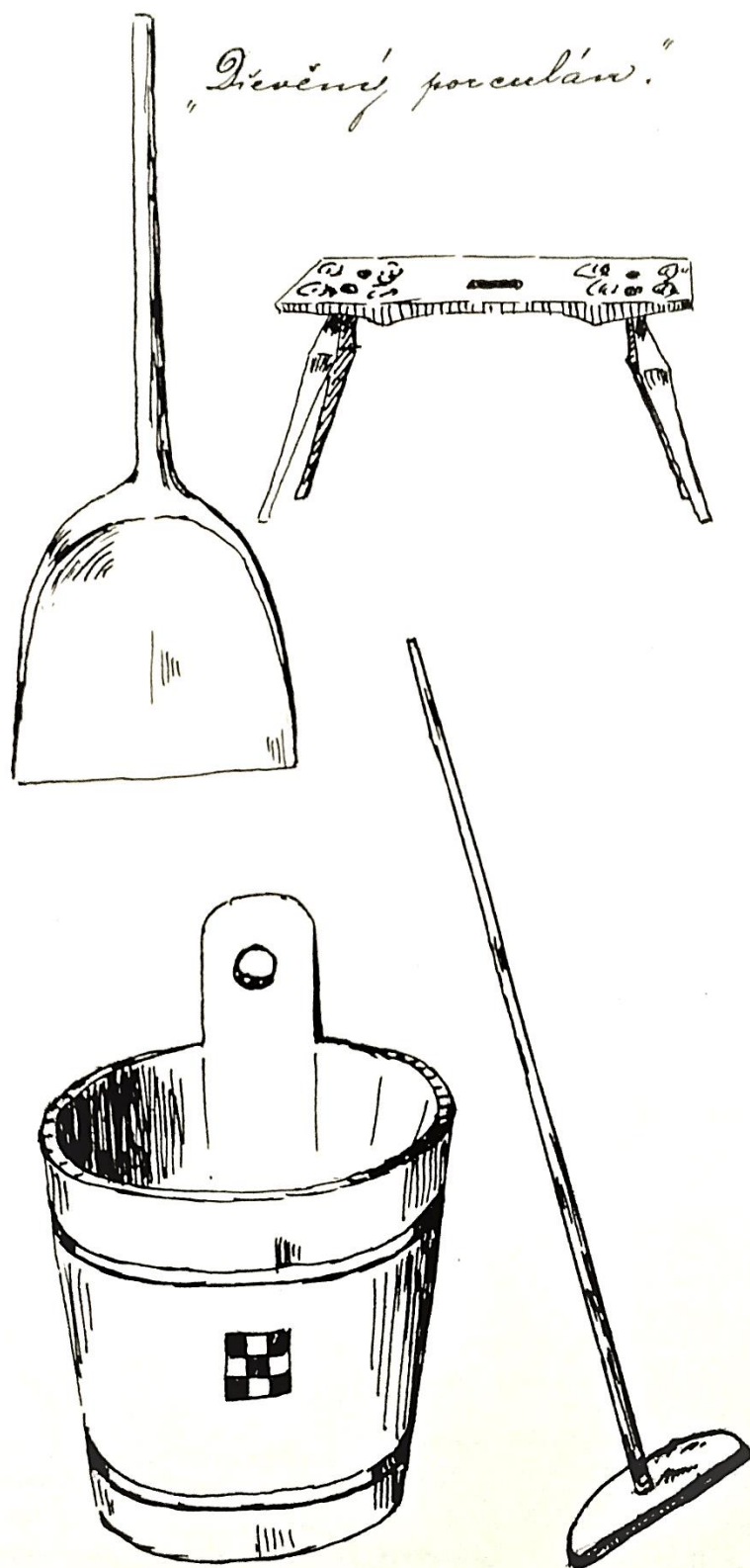
VĚJAČKA – lopata na vymlácení obilí

OHŘEBLO – nástroj na úpravu roztopené pece

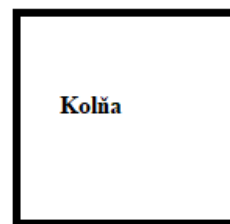
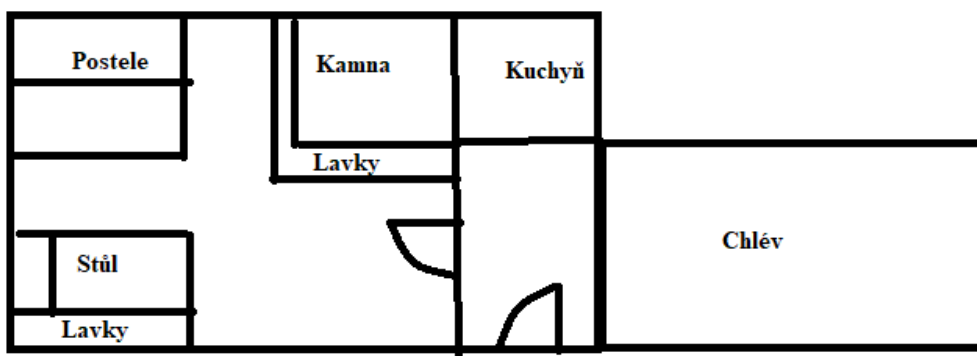
PUTÉNKA – nádoba na vodu

STOLEC – dětská stolička

Příloha č. 15: Nákres dřevěnice.

Příloha č. 16: Fotografie/obrázky přepravy lidí či věcí.

Příloha č. 17: Pracovní list se „spojovačkou“.

stahování dřeva z lesa

přenos sena

přenos dřeva na zádech

přenos jablek v ruce

převoz dřevěného „porculánu“

převoz dřeva či lidí v zimě

sáně

tragač či „taliga“

koně

plachty (loktuše)

koše

nůše

Příloha č. 18: Fotografie současnosti a minulosti ke spojování.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Kristýna Březíková
Katedra nebo ústav:	Katedra primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D.
Rok obhajoby	2021

Název závěrečné práce:	Využití lidových tradic ve výuce 1. stupně ZŠ (Mikroregion Držková, Kašava, Vlčková)
Název závěrečné práce v angličtině:	Application of Folk Traditions in the Education at the Primary School (Microregion Držková, Kašava, Vlčková)
Anotace závěrečné práce:	Diplomová práce je určena učitelům a žákům 1. stupně konkrétně Základní školy v Kašavě. Teoretická část obsahuje vymezení základních pojmů k danému tématu lidových tradic, dále charakteristiku Mikroregionu Držková, Kašava, Vlčková a charakteristiku lidových tradic. Taktéž zakotvení lidových tradic v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. V empirické části zpracováváme, analyzujeme a vyhodnocujeme výsledky didaktických testů, pomocí nichž zjišťujeme znalosti žáků 4. a 5. ročníku o lidových tradicích a taktéž dotazníky, díky nimž zjišťujeme, do jaké míry se učitelé 1. stupně ZŠ Kašava zaměřují na lidové tradice ve výuce v průběhu školního roku. Praktická část obsahuje zásobník aktivit pro učitele do výuky, který je zaměřený na lidové tradice.
Klíčová slova:	region, Valašsko, lidové tradice, lidové tradice v RVP ZV, charakteristika Mikroregionu D, K, V a lidových tradic
Anotace v angličtině:	This thesis is designated for primary school teachers and pupils specifically of Primary school in Kašava. The theoretical part of thesis includes defining the basic concepts to the given

	<p>theme of the folk traditions, then the characteristic of the Microregion Držková, Kašava, Vlčková and the characteristic of the folk traditions. Also anchoring the folk traditions in Framework Educational Programme for Elementary School. In the empirical part the results of the didactic tests are processed, analysed and evaluated whereby we find out the knowledges of the 4th and 5th grade pupils about the folk traditions and also questionnaires whereby we find out a degree of focusing the primary school teachers in Kašava to the folk traditions in their teaching through a school year. The practical part contains the storage of activities for primary school teachers to education, which is focused on the folk traditions.</p>
Klíčová slova v angličtině:	region, Wallachia, folk traditions, folk traditions in Framework Educational Programme for Elementary School, characteristic of Microregion D, K, V and of folk traditions
Přílohy vázané v práci:	celkem 18 příloh
Rozsah práce:	105 stran + 31 stran příloh
Jazyk práce:	český